

LUKA

¹ Tiyopilasi tam taniwaga dewadewam. Awai u hayata hi waawala naka lawa hi maga duma hi wileta ipa hina giluma hopunehi.

² Yesu a baha tu limoinena po tu bagibagiyena anani wawala ugolina hi bahebaheya hi giluma hopunehi.

³ Geka ginoulihi hai ani wawala ugolihi a todi ma a inugohiyahiyawehi po i nenei naka i dewadewa duma yaka a giluma dumaluhi tam Tiyopilasi bimgai.

⁴ Ma geka a dewadewaya naka apo ginouli atapuhi hi palipaliwelem moinana una hanapugeya.

Yoni bapatiso houga gunina hi wipaliweleneya

⁵ Heloda a houga wiwasawasa u Yudeya ma tu witalaguyaba gehouna gowana Sakaliya tauna Abiya a bagibagi tu woiteyana i mamae. Agona gowana Elisabeta tauna Alona gugunigei i nei.

⁶ Hai luwaga Yaubada matana hi dumalu po a lugagayo po a palihanahanapu atapuhi hi iponawogogehi.

⁷ Tamogi ega natuhi babana Elisabeta naka alinawa ma i wikeduluma po Sakaliya amaka i wibada.

⁸ Iyeta gehouna Sakaliya witalaguyaba bagibagina i laidumaluya Yaubada u matana.

⁹ Ma tu witalaguyaba hai dewa naka wikibu po wikibugei i welutahaya po ipa apo tauna dadi ina apuya. Ega yaka i lui gae Guyau a numa dalabu baneina u hinena.

¹⁰ Ma lawa atapuhi noka hougana dadi i apapuya naka u uputa hi laupali.

¹¹ Ma Guyau a tu winoyanoya dadi ani'mapuna u awala hinebawanei i lugeleteya.

¹² Hougana Sakaliya i gagaleya po i goholi ma matouta i geini.

¹³ Ma Yaubada a tu winoyanoya i baha i pa, 'Sakaliya, ega una matomatouteu. Yaubada amaka am lupali i nonoli po agom Elisabeta apo natum olotona ina guni. Apo gowana Yoni una hiyaw.

¹⁴ Apo ina tutuipeili hougana una kaoha po una kaoha duma ma gasi lawa magomagouhi apo hina kaoha.

¹⁵ Matababana Guyau u matana apo tauna lawa baneina. Apega wine po umauma kadikadidil-ihi ina umuma. Ma hina guniguni hougana apo Alugo Woiyawa ina wihogoya po ina mamae po houg magomagouna.

¹⁶ Ma tauna apo Isalaela lawahi ina buinihi po hina luhagawilehi Guyau Yaubada ugolina.

¹⁷ Tauna apo Guyau u naonei ina tahaya mai a nugotuhu po a wipoya mei tu bahapiko Elaisiya. Ama po natu tauna apo ina winugoemotahi po tu wiponahahalena dewadumaluna ugolina ina hounihi. Ma Guyau ubeina lawa ina wononogehi.'

¹⁸ Sakaliya i baha nae tu winoyanoya ugolina i pa, 'Iyowai apo geka a wikawamoineya babana tau amaka a wibada ma agou i wikeduluma.'

¹⁹ Ma tu winoyanoyana a baha i wimiheya i pa, 'Tau Gabeliyela houg magomagouna Yaubada u matana a towotowolo. Ma tauna i himiliu po a

nei ugolim geka tuwega dewadewana ipa a paliwelem.

²⁰ Tamogi u baha ega uta kawamoineya ma agom a houga wigunaguna ugolina apo una limoineya. Ma ega uta kawamoineu yaka apo una wigumgum po ega ponam a sigana iyeta noka ugolina anona ina lugeleteya.'

²¹ Lawa boluhi u uputa hai wiotonana ugolina ma hi pa, 'Iyowai po Sakaliya a mae i dao numa dalabu baneina u hinena?'

²² Hi otonana ma Sakaliya i hopu mai po hi pa, 'Nugote Sakaliya numa dalabu baneina u hinena awai i galeyā, po ega emoemotana ina baha ma nimanei e ibaabani.'

²³ Iyeta wabihaga hi nae ma apoma Sakaliya a bagibagi atapuhi i wikokowihi ma apoma i gunawileya a u meyagai.

²⁴ Ma a bagibagi hi kokoe po gaogao ega ita dao ma agona Elisabeta i koiba po tuawana hau numa i mamae wamaahiya nimitutu hi kokoe ma i pa,

²⁵ 'Amalai apoma Guyau i haguwe po u wialinawa wihinimayana lawa u matahi i wihaleya.'

Yesu houga gunina tu winoyanoya Maliya i paliweleya

²⁶ Elisabeta i koiba po i mamae a wamaahiya magouna 6 ma Yaubada a tu winoyanoya gowana Gabeliyela i himila hopu neiyai u Nasaleta, Galili u tupona.

²⁷ Tu winoyanoyana guguhini gowana Maliya a tuwega i neiyai. Maliya tauna hi bigeya wasawasa Dawita a guguni hewalina gehouna gowana Yosepa ugolina.

²⁸ Tu winoyanoyana i nei po Maliya ugolina i pa, ‘Tinani tam. Guyau a winagana po gasi tauna tam mitehi.’

²⁹ Tu winoyanoyana a baha ugolina ma Maliya nugonugona i helele duma po a bahahi anohi i inugonugotuhugehi.

³⁰ Ma tu winoyanoyana i pa, ‘Maliya, ega una matomatouta babana amaka Yaubada i hagu lagonem.

³¹ Tam apo natum olotona una koibeya po una guni po gowana Yesu una hiyawi.

³² Tauna apo lawa baneina gehouna ma lawa apo hina wootalagiyeya hina pa, “Yaubada Gege-wahagana Natuna.” Ma Guyau Yaubada apo tauna ina dewaya po wasawasa mei gogana Dawita i wasawasa pite,

³³ po apo Yakobo a guguni u hinehi ina iwasawasa houga magomagouna ina nae po ega a siga ma anani taniwaga apega ina kokoe.’

³⁴ Ma Maliya tu winoyanoyana ugolina i baha i pa, ‘Tau ega ata tawine ma apo iyowai a wigunaguna?’

³⁵ Ma tu winoyanoyana i pa, ‘Alugo Woiyawa apo ina nei po Yaubada a wipoya ina welem po ugolinei tewela waiwoiyawana una guni po gowana hina hiyawi, Yaubada Natuna.

³⁶ Am guguni wawinena Elisabeta gasi i koiba a houga wikeduluma ugolina. Tauna ipa ega emoemotana ina wigunaguna ma amalai a wama hiya magouna 6.

³⁷ Matababana Yaubada ginouli atapuhi emoemotana.’

³⁸ Ma Maliya i baha nae tu winoyanoyana ugolina i pa, ‘Tau Guyau tu wiponawogogena ma amalai awai u palipaliweleu ugoliu ina wawala.’ Ma tu winoyanoyana Maliya i nehaley.

Maliya i witoumana nae Elisabeta ugolina

³⁹ Geka u mulina Maliya i wononogo ma i wotowolo po i nae dobu waioyana i tutani po i nae Yudeya u hinena.

⁴⁰ I nae po Sakaliya a u numa i geleta po Elisabeta i mamali.

⁴¹ Ma Elisabeta pona i noonoli po natuna managona u hinena i’imtuilupa po Elisabeta Alugo Woiyawa i wihogoya.

⁴² Ma ponana i lata ma i wootu i pa, ‘Wiwine atapuhi u hinehi tam tu kaoha lagona po tewelana apo una guniguni tauna tu kaoha.

⁴³ Aee, awai binei lunugotootogo geka pite i wawala po u Guyau hinana i witoumana mai ugoliu.

⁴⁴ Matababana am baha wimaamala a noonoli po tewela u managou i kaoha po i’mtuilupa.

⁴⁵ Guyau a baha u itumaganeya binei apo ina laimoineya naka tam tu kaoha.’

Maliya Guyau i huneya

⁴⁶ Maliya i pa,
‘Guyau a hunena dumaya

⁴⁷ ma nugonugou hinena i wotalagae babana u Yaubada Tu wiluyagohaniu.

⁴⁸ Tau a tu bagibagi yabayababa ma i galena tuhagau tau.

Ugolinei lawa atapuhi amalai ma i wawala po i nena apo hina pa tau tu kaoha.

- 49 Matababana Yaubada manininagei ginouli
gegehi biugei i dewahi.
Tauna gowana i wiwoiyawa.
- 50 A lunugotootogo i mewahaga hapana po
hapana ugolihi iyawoi Yaubada hi matu-
matuteya.
- 51 Tauna nimana kadikadidilina i lodomi
po tu nugogegae hai wiwogatala i lunohahi.
- 52 Wasawasa gegehi hai ani tugula ugolihi i
hauhopunehi
ma tu nugohopuhopu i houna geletehi.
- 53 Tu omhilage lawahi i wiomhiyougohi,
ma tu wigapola lawahi a nima kwakwawih i
himilihi.
- 54 A paliwitumagana googata ugolihi i womomota
emoteya,
ma i nei Isalaela lawahi ina haguta.
- 55 A lunugotootogo Abelaham ugolina i
woogeleteya po gasi googana,
po ataputa ugolita apo ina nae po ega a siga.’
- 56 Ma Maliya Elisabeta mitehi hi mamae
wamahaia tonuga hi kokoe ma i gunawilena
meya a u numa.

Yoni hi guni

- 57 Elisabeta upuna i wiyuwa po i igunaguna po
natuna olotona.
- 58 Ma a lawa po a guguni hi noonoli po tauna
mitehi hi kaoha babana Guyau a hagu dewadewa
dumana i weleya.
- 59 Natuna i guni po iyeta magouhi 8 hi kokoe ma
lawa hi’mboina mai. Ma hai dewa hi deweya po
tewelana a wekiwekilala naka hinina hi hapi ma
ipa Sakaliya hina wiwaligeheya.

⁶⁰ Ma tamogi hinana i pa, ‘Apega. Apo gowana Yoni.’

⁶¹ Ma a lawa hi pa, ‘Ega ita dewadewa ipa Yoni una hiyaw i babana ega am bada gehouna gowana Yoni.’

⁶² Apoma amana nimahiyei hi paliweleya gowana apo iyai ina hiyaw i, babana tauna naka i wigumgum.

⁶³ Ma Sakaliya ani’mgiluma i lupaliyeya po i’mgiluma i pa ‘Gowana Yoni.’ Ma lawa nugonugohi hi goholihi.

⁶⁴ Ma noka hougana Sakaliya a wigumgum i kokoe po i wibaabani meme ma Yaubada i wotalagiyeya.

⁶⁵ Lawa u liyaliyahi tu mae matouta i wihogohi. Ma geka dewana atapuna tuwegana naka Yudeya oyana i weluyayata pahi.

⁶⁶ Lawa iyawoi tuwegana hi noonoli naka hai nugohine ma hi pa, ‘Geka tewelana apo tauna iyai?’ Matababana i lugeletana dumaya naka Yaubada a wipoya tauna ugolina.

Sakaliya a bahapiko

⁶⁷ Yoni amana Sakaliya Alugo Woiyawa i wihogoya po Yaubada tuwegana i baheya i pa,

⁶⁸ ‘Isalaela lawahi ata Guyau Yaubada ta wotalagiyeya.

Tauna a lawa haguta binei i nei po hau panipani i lupena haleta.

⁶⁹ Yaubada a tu wiponawogo lawana gowana Dawita gogana i himiliyai
Tu wiluyagohanita kadikadidilina.

- 70 Tu bahapiko waiwoiyawahi hi palipaliwitumaganeta hi pa,
71 Tu wiluyagohana apo ina himili yaka tauta ata gawiya
po tu wihinigigiyeta hai manini ugolihi ina luyawahita.
- 72 Ma i baha i pa apo googata ina lunugotootogogehi
po a wiwogatala waiwoiyawana nugonei ina gae.
- 73 Mei gogata Abelaham ugolina i igwala,
naka pite i paliwitumaganeta.
74 Tauna ata gawiya u nimahi apo ina halota
po tauna apo ta pupouleya ma apega ta lowogeya.
- 75 Yaka houga magomagouna ata luyagohana iyetahi ugolihi ata dewa apo hina wiwoiyawa po ina dumalu tauna u matana.
- 76 Ma tam natuwe, Yoni, apo Yaubada Gegewahagana a tu bahapiko.
Apo Guyau u naonei una tahaya
po a tahaya una diuya.
- 77 Ma lawa una paliwelehi naka Yaubada apo hai apapoe ina paligigilihi
ma luyagohana hina tuhagaya.
- 78 Ata Yaubada a lunugotootogo po a woideedeyana,
apo luyagohana yayatana namanamalina ina dewaya po ina lalanita.
- 79 Apo yadei ina lalana hopu mai iyawoi hilage loguna u hinena ta mamae ataputa ugolita,
po dumola tahayana ugolina aeta hounana ina laidumaluya.'

⁸⁰ Tewelana Yoni i lalata ma a winugonugotuhu hi lalata. Ma hau balabala yabayababa i meme nae a sigana a houga i geleta po Isalaela lawahi u matahi i wogeletena meya.

2

Yesu hi guni (Matiu 1.18-25)

¹ Noka hougana Sisa Ogasito a houga witaniwaga Loma u hinena ma i baha ipa apo tupo atapuna lawa gowahi hina giluma hopunehi.

² Geka naka omgiluma tahatahayana Kwiliniya a witaniwaga u Siliya hougana.

³ Ugolinei ma lawa atapuhi yamoha po yamoha i nena a meyagai ugolina po gowana hi gilugilumi.

⁴ Tupo Galili u hinena u Nasaleta Yosepa i wotowolo po i gae u Yudeya, meyagai gowana Betelehem ugolina. Yosepa i nae noka hosi babana gogana Dawita noka dobunei i nei.

⁵ Ma tauna Maliya ugolina hi bigebigeya mitehi hi nae po gowahi hi gilumihi. Maliya a koibana

⁶ ma u Betelehem hi mamae po a houga wigunaguna i geleta.

⁷ Ma i wigunaguna po a tutuwoga olotona i guni po lupulugei i huma imahiyeya ma gamogamo hai gaeba u hinena i wienoya. Matababana ani wiyagohina numana u hinena ega meka babanoya kwakwawina.

Tu winoyanoya tuwega hi niyeya sipi tu galena itete ugolih

⁸ Dobuna u liyaliyana naka sipi tu galena itete u pitepitei hai sipi upomgei hi gagalena itetehi.

⁹ Ma Guyau a tu winoyanoya i lugeleteya ugolihi po yayata namanamalina i yayata wiiwilehi po lowo i geinihi.

¹⁰ Ma ega yaka tu winoyanoyana i pa, 'Ega ona matomatotouta. Ami tuwega dewadewana waikaohana a neiyai lawa atapuhi ubeihi.

¹¹ Geka amalai Dawita a meygai u hinena Tu wiluyagohanimi hi guni. Tauna Guyau, Yaubada a Besinana lawana.

¹² Ma ani limoina naka tewelana apo a humahumana gamogamo hai ani am u hinena e eneno ma apo ona tuhagaya.'

¹³ Mala emosi ma tu winoyanoya boluhi yadei hi lugeletehi tulahina u liyaliyana po Yaubada ugolina hi yamhuna hi pa,

¹⁴ 'Yaubada Gegewahagana ta wotalagiyeya po iyawoi hau hipuli i kaokaohahi ugolihi nugodumola ina mae.'

¹⁵ Hougana tu winoyanoyana i wotowolo po i gae hau yada ma sipi tu galena itete tuawahi hi pa, 'Guyau geke ginoulina ugolita i woogete ya ta nae u Betelehem po ta galey a.'

¹⁶ Ega yaka yagiyagina hi nae po Maliya po Yosepa po tewelana gamogamo hai gaeba u hinena i eneno ma hi tuhagahi.

¹⁷ Ma hi gagalehi po hi paliwelehi iyowai tewelana binei ma tu winoyanoya ugolihi i bahabaha.

¹⁸ Iyawoi sipi tu galena itete hai bahana hi noonoli po hi gohola dumahi.

¹⁹ Ma Maliya geke ginoulihi atapuhi nugonei hi gae ma i toditodi naka bala tapuna.

²⁰ Ma sipi tu galena itete Yaubada hi wootalagiyeya po hi hunehuneya ma hi gunawilehi.

Matababana awai atapuna hi noonoli po hi gageleya naka i laimoineya mei tu winoyanoyana i palipaliwelehi pite.

Yesu hi wigowaya

²¹ Iyeta magouhi 8 hi kokoe ma tewelana a wekiwekilala naka hinina hi hapi ma hi wigowaya po Yesu. Gowana geke yohola ega hita guni ma tu winoyanoya hi palipaligeleteya tauna hi hiyaw.

Numa dalabu baneina u hinena Yesu hi wogeleteya

²² Mose a lugagayo i baheya i pa, tutuwau hai wigunaguna u mulina hina laiyeuye mehi. Ega yaka Yosepa ma Maliya tewelana hi weluwaya po hi nae u Yelusalem ipa Yaubada u golina hina wogeleteya.

²³ Matababana Mose a lugagayo u golina i baheya i pa, 'Tutuwoga ololotohi atapuhi hina paligwalehi Guyau u golina.'

²⁴ Ma Mose a lugagayo i baheya i pa, 'Bunebune luwaga bo natunatuhi luwaga u golihiyei hai ani witalaguyaba hina dewadewahi.'

²⁵ Noka hougana lawa gehouna dewadewana gowana Simona Yaubada tu wiponawogogena u Yelusalem i mamae. Tauna Isalaela Tu witowolo mena i ototoni ma Alugo Woiyawa i luiya.

²⁶ Ma Alugo Woiyawa i paliweleya naka apega ina hilage a sigana Guyau a Besinana lawana ina galey ma apoma ina hilage.

²⁷ Tewelana Yesu tu gunina hi geleteya numa dalabu baneina u hinena ipa Mose a lugagayo hina wotagoya ma Alugo Woiyawa Simona i tahaeya po i nae numa dalabuna u hinena.

²⁸ Ma Simona tewelana i guni po u nimana ma a wimaamala Yaubada ugolina i dewaya i pa,

²⁹ ‘Guyau Wasawasa, am paliwitumagana amalai u limoineya yaka amaka ma tau am tu bagibagi nugodumolagei una palihaleu po a hilage.

³⁰⁻³¹ Matababana amaka am Tu wiluyagohana lawa atapuhi ubeihi u wononogogeya matougei a galeya.

³² Tauna tu meuputa hai yayata am nugotuhu galena tuhagana binei.

Ma am lawa mi Isalaela hai wasawasa binei.’

³³ Simona Yesu binei ma awai i bahebahehi naka amana po hinana hi nugogohola duma.

³⁴⁻³⁵ Ma i kawaidewedewehi ma Maliya ugolina i baha nae i pa, ‘Apo nugonugom ina wiyuwa duma babana geke tewelana tauna wekiweki-lala Isalaela lawahi ugolihi, ma apo hina wi-hinigigiyeya. Lawa hai nugotuhu gowagowadahi apo ina wogeletehi tepanei ma lawa boluhi apo hina peu ma gehouhi hina towolo.’

³⁶ Noka hougana keduluma odubona gowana Ana tauna tu bahapiko gehouna ma amana Penuweli ma a guguni Asa. Tauna a guguhinina ma i tawine po i mamae agona mitehi naka bolima magouhi 7,

³⁷ ma i hiwape po i mamae naka bolima magouhi 84. Tauna numa dalabu baneina ega ita nenehaleya. Uguwa po iyeta i wootalagae po am i iyohiyeya ma i laupali.

³⁸ Noka hougana emosina i lui gae hau numa dalabuna tewelana ubeina po Yaubada ugolina i

wimaamala. Ma iyawoi Yelusalem Tu luyawahina hi ototoni atapuhi ugolihi i wibaabani.

³⁹ Hougana tewelana hinana po amana Mose a lugagayo dewana atapuna hi ikokowi naka hi gunawilehi Galili u tupona, hai meyagai dumana Nasaleta ugolina.

⁴⁰ Ma tewelana i lata po i kadidili ma nugonugona i holahola po Yaubada a nugohegoya tauna ugolina.

Tewelana Yesu numa dalabu baneina u hinena

⁴¹ Bolima emosi po emosi Yesu tu gunina hi gegae u Yelusalem Welulagona tolehana ubeina.

⁴² Hougana Yesu a bolima magouhi 12, hinana po amana mitehi hi gae toleha binei mei bolima emosi po emosi.

⁴³ Ma hougana tolehana i kokoe po hai houga gunawilana ugolina tewelana Yesu u Yelusalem ma hi nehaleya. Hinana po amana ega hita hanapugeya.

⁴⁴ Hai nugotuhu hi pa, bolu mitehi hi nena naka tauna mitehi. Ugolinei ma iyeta atapuna hi negeya ma apoma hi tugudu po hai guguni po hai lawa u hayahi hi beiha.

⁴⁵ Ma ega hita tuhagaya yaka hi beiha po hi gunawilehi u Yelusalem.

⁴⁶ Iyeta tonuga hi kokoe ma apoma numa dalabu baneina u hinena hi tuhagaya. Tu wiatatiyana u hayahi i tugula ma i launonola ma i laubayabayada.

⁴⁷ Tu lunonolena atapuhi a hanapu po baha wimihana ugolina hi gohola dumahi.

⁴⁸ Hougana hinana po amana hi gagaleyā po hi gohola dumahi. Ma hinana i baha nae ugolina i pa, ‘Natuwe, iyowai po geke u dewiyai? Amam po tau a nugodubuiyai to bibihem.’

⁴⁹ Ma tauna ugolihī i baha i pa, ‘Awai binei uheiyā o bibiheu? Moina ega ota hanapugeyā naka tau Amāu a numa u hinena?’

⁵⁰ Ma awai ugolihī i bahebaheya naka ega hita hanapugeyā.

⁵¹ Tauna mitehi hi hopu po hi nae u Nasaleta po iponawogogehi. Ma geke ginoulihi atapuhi naka hinana a nugohine.

⁵² Yesu i lalata ma a winugonugotuhu hi lalata po Yaubada po lawa hi kawaidewedeweya.

3

Yoni bapatiso a luguguya

(Matiu 3.1-12; Maki 1.1-8; Yoni 1.19-28)

¹ Sisa Tibeliya u Loma i iwasawasa bolima magouna 15 u hinena naka Ponitiyo Pilato mi Yudeya hai taniwaga. Ma Heloda Galili tupona i gagalena iteteya ma walehina Pilipo Ituleya tupona i gagalena iteteya, ma gasi Talakoniti tupona i gagalena iteteya. Ma Lisaniya Abilini tupona i gagalena iteteya.

² Ma Anase po Kayapa tauhi tu witalaguyaba tanitaniwagahi. Geka tauna hougana Yaubada a baha i nei Sakaliya natuna Yoni ugolina hau balabala yabayababa.

³ Yoni tauna i lui po i nae Yodani tupona atapuna u hinena apapoe paligigilana ubeina nugobui bapatisona i lauguguyeya.

⁴ Mei tu bahapiko Isaiya a baha bukana u hinenana i gilugilumi i pa,
'Lawa gehouna hau balabala yabayababa e iototu i pa,

“Guyau a tahaya ona wononogeya.
A tahaya ona lidumaluhi.”

⁵ Guguba atapuhi apo hina hogohi.

Oya baneihi po habuluhi apo hina hopu.

Tahaya waiwilowilowahi apo hina dumalu.

Ani nae waitupitupihi apo hina wihabuhabuna.

⁶ Ma lawa atapuhi apo Yaubada anani wiluyagohana hina galeyā.'

⁷ Bolu hi hopu mai po Yoni ipa ina bapatisohi naka ugolihi i baha i pa, "Taumi ani galenami mei mota, ugolinei Yaubada a luuyogigai iyetana ipa ona lowo haleya.

⁸ Tamogi ega emoemotami babana ami nugobui anohi ega ota wogeletahi. Ma ega tuawami ona pa, "Gogiyai Abelaham," naka ginouli yabayababa babana a paliwelemi Yaubada emoemotana po geke gaimahi ina dewahi po Abelaham googana.

⁹ Geke hougana Yaubada ilama i wononogogeya ipa mayau u dedena ina taleya. Ugolinei ma mayau atapuna ega ita ugugo apo ina talahalehi po mayau alalatana ugolina in'omapugehi.'

¹⁰ Ma bolu hi lubayadeya hi pa, 'Iyowai apo to dewa?'

¹¹ Ma hai baha i wimiheya i pa, 'Iyai ugolina luilui luwaga yaka ina gutaya lawa gehouna ega ita iluilui mitehi. Ma iyai ugolina aniani yaka dewana emosina ina dewaya.'

12 Takisi tu tama hi nei po ipa bapatiso hina waya tauhi gasi hi baha ugolina hi pa, ‘Bada, apo awai to dewaya?’

13 Ma tauna i baha i pa, ‘Gapola mihana a lata awai mi Loma hi bahebaheya naka ega ona huhouna lagoneya.’

14 Tu wigawiya hi lubayadeya hi pa, ‘Ma tiyai apo iyowai to dewa?’

Ma ugolih i baha i pa, ‘Lawa hai gapola ega ona halohalohi bo koyamagei ona tamitamih i. Ma ami bagibagi mihahi ona kaohehi tamogi.’

15 Lawa hai witumagana hi lata po hi nugowilawila hi pa, nugote Yoni tauna Yaubada a Besinana lawana.

16 Yoni atapuhi ugolih i baha nae i pa, ‘Tau eega; tau goilagei a ibapatisomi ma tauna tu gelagoniu naka e nenei. Tau ega u dewadewa awai ipa apo a aehumahuma a lupeni. Tauna apo Alugo Woiyawei po wipoya mei mayau alalatanei ina bapatisomi.

17 Anani luhapu hipana u nimana po aniani mei pegapega ina tuwaluhi po a hanali u hinena ina tuupumi. Ma nudanudahi apo mayau alalata tuwetuweneina ugolina ina apuhi.’

18 Luguguya galenahi tapuhi po tapuhigei Yoni tuwega dewadewana i lauguguyeya lawa ugolih i.

19 Ma Yoni taniwaga Heloda i palihopuhopuneya babana walehina agona gowana Helodiyasi i lawalawagi binei. Ma gasi dewa apapoe atapuhi Heloda i dewadewahi bihiyei.

20 Apoma apapoe banei dumana Heloda i dewadeway a naka Yoni hau numa panipani i tuguduya.

*Yesu a bapatiso**(Matiu 3.13-17; Maki 1.9-11)*

²¹ Lawa atapuhi hi bapatiso po u mulina Yesu i bapatiso. Ma hougana Yesu i laupali naka yada i gunahoeya

²² po Alugo Woiyawa i libunebuneya ma i hopu mai tauna ugolina. Ma pona yadei i hopu mai i pa, ‘Tam Natuwe a luhogalem, ma bingei a kaoha.’

*Yesu googana**(Matiu 1.1-17)*

²³ Yesu hougana a bagibagi i wawali naka a bolima magouna 30. Tauna lawa hi pa amana Yosepa,

ma Yosepa Heli natuna.

²⁴ Heli Matati natuna ma Matati Libai natuna. Libai Meleki natuna ma Meleki Yanai natuna, ma Yanai Yosepa natuna.

²⁵ Yosepa Matiyasi natuna ma Matiyasi Eimosi natuna.

Eimosi Nahum natuna ma Nahum Esili natuna. Esili Nagai natuna ma

²⁶ Nagai Mata natuna.

Mata Matatiya natuna ma Matatiya Semeina natuna.

Semeina Yoseka natuna ma Yoseka Yoda natuna.

²⁷ Yoda Yowanani natuna ma Yowanani Lesa natuna.

Lesa Selubabe natuna ma Selubabe Satiyeli natuna.

Satiyeli Neli natuna ma

²⁸ Neli Meleki natuna.

Meleki Adi natuna ma Adi Kosam natuna.

Kosam Elumadam natuna ma Elumadam Elu natuna.

29 Elu Yosuwā natuna ma Yosuwā Eliyesa natuna.
Eliyesa Yolim natuna ma Yolim Matati natuna.
Matati Libai natuna ma
30 Libai Simiyona natuna.
Simiyona Yuda natuna ma Yuda Yosepa natuna.
Yosepa Yonam natuna ma Yonam Eliyakim natuna.
31 Eliyakim Meleya natuna ma Meleya Mena natuna.
Mena Matata natuna ma Matata Natani natuna.
Natani Dawita natuna ma
32 Dawita Yese natuna.
Yese Obedi natuna ma Obedi Bowasa natuna.
Bowasa Sala natuna ma Sala Nahasona natuna.
33 Nahasona Amidana natuna ma Amidana Adimana natuna ma Adimana Ani natuna.
Ani Heselona natuna ma Heselona Pelesa natuna.
Pelesa Yuda natuna ma
34 Yuda Yakobo natuna.
Yakobo Isako natuna ma Isako Abelaham natuna.
Abelaham Tela natuna ma Tela Naho natuna.
35 Naho Seluga natuna ma Seluga Leu natuna.
Leu Pelega natuna ma Pelega Ebe natuna.
Ebe Sila natuna ma
36 Sila Kainana natuna.
Kainana Apakada natuna ma Apakada Sem natuna.
Sem Nowa natuna ma Nowa Lameka natuna.
37 Lameka Metusela natuna ma Metusela Enoka natuna.
Enoka Yaledi natuna ma Yaledi Mahalali natuna.
Mahalali Kainana natuna ma
38 Kainana Enosi natuna.

Enosi Seta natuna ma Seta Adam natuna ma Adam Yaubada natuna.

4

Yesu a ludadana
(*Matiu 4.1-11; Maki 1.12-13*)

¹ Yesu Yodani u goilana Alugo Woiyawa i wihogoya ma i gunagunawileya naka Alugo Woiyawa tauna i niyeya hau balabala yabayababa.

² Iyeta magouhi 40 u hinehi Tomodulele i laudadani. Noka iyetahi ugolihi ega it'omam po u mulina ma am i hilage.

³ Ma Tomodulelena i baha nae ugolina i pa, 'Inapa tam Yaubada Natuna yaka geke gaimahi una baha po hina lianianihi.'

⁴ A bahana Yesu i wimiheya i pa, 'Yaubada a Buka u hinena giluma e mamae i pa, "Lawa apega aniani tuawana ugolinei hina lauyagohana."'

⁵ Apoma Tomodulele Yesu i weluwaya po hi gae. Kabudala kukuna u hinena hipuli tupo wohepali i wogeleteya ugolina po i galeyaya.

⁶ Ma i baha nae ugolina i pa, 'Geke dohuhi hai witaniwaga po hai wiwasawasa apo atapuhi tam a welem. Matababana i damanai u witaniwaga ugolina po tau apo iyai a lauhogaleyaya an'ombeneneya ugolina.'

⁷ Inapa una polopolou ugoliu yaka geke atapunana apo ina wigalingei.'

⁸ Ma Yesu a baha i wimiheya i pa, 'Yaubada a Buka u hinena i baheya i pa, "Guyau am Yaubada tam una polopolou ugolina po tuawana una pupouleya."'

⁹ Apoma Tomodulele Yesu i weluwaya po hi nae u Yelusalem numa dalabu baneina u moyana i houni ma i baha i pa, ‘Inapa tam Yaubada Natuna yaka geke hosi ma una lupa hopu.

¹⁰ Matababana Yaubada a Buka u hinena i baha i pa,

“Yaubada a tu winoyanoya mi yadena apo ina baha po hina galena itetem,

¹¹ ma apo nimahiyei hina wohepam po apega aem una toneya.” ’

¹² Yesu a bahana i wimiheya i pa, ‘Yaubada a Buka u hinena i pa, “Guyau am Yaubada ega una laudadani.” ’

¹³ Hougana Tomodulele ludadana atapuhigei Yesu i ludadani po i kokoe ma i nehaleya po i nae gaogao gehouna i wiotonaneya.

*Yesu a bagibagi u Galili i wiwawali
(Matiu 4.12-17; Maki 1.14-15)*

¹⁴ Ma Alugo Woiyawa a wipoyagei Yesu i gunawileya u Galili. Tuwegana i gunanohaya po noka tuponana atapuna i hogoya.

¹⁵ Ma tauna hai numa dalabu u hinehi i iatatiyana po lawa atapuhi hi huneya.

*Yesu u Nasaleta hi wihinigigiyeya
(Matiu 13.53-58; Maki 6.1-6)*

¹⁶ Apoma Yesu i nae u Nasaleta, naka anani lata meyageina. Iyeta dalabu u golina tauna hau numa dalabu i lui mei houga daodaona i dewadewa pite. Ma i towolo po ipa in’omhiyawa.

¹⁷ Ma tu bahapiko Isaiya a buka hi weleya po i lagahi po i nae po omgiluma geke pite u golina i geleta i pa,

18 ‘Guyau Alugona Waiwoiyawana tau ugoliu.

Tauna i wotepaniu ipa tuwega dewadewana tu dayadayabu ugolihi a guguyeya.

Tauna i himiliu ipa lawa hau panipani a paliwelehi apo panipani hina nehaley.

Ma tu matakeke hina galena meme,

po iyawoi witai u hinena he mamae apo a wikaohahi.

19 Bolima awai apo Guyau a lawa ina iluyagohanihi ipa a baheya.’

20 Yesu bukana i lukukumi po numa dalabu a tu wihaguhagu i weleya ma i tugula. Ma lawa atapuhi numa dalabu u hinena hi todi ma hi halugeya.

21 Ma i tugudu po lawahi ugolihi i baha nae i pa, ‘Baha kukuna o noonoli Yaubada a Buka u hinena naka amalai i lugeleteya.’

22 Lawa atapuhi hi kawaidewedeweya po gamonei baha waikamnahi i bahebahehi naka hi hunena dumaya. Ma hi pa, ‘Iyowai ma Yosepa natuna geke pite u ibaabani?’

23 Ma ugolihi i baha nae i pa, ‘A hanapugeya naka apo ona paliweleu geke baha hanahanapuhi, “Tu lumulamula, una wiluyagohana mem.” Ma gasi apo ugoliu ona baha ona pa, “Awai u Kape-naum i waawala ma to noonoli geke am meyagai ugolina una dewahi.” ’

24 Ma i baha meme i pa, ‘A baha duma ugolimi, ega tu bahapiko gehouna a meyagai ugolina hita luhogaley.

25 Tamogi moina a paliwelemi naka Elaisiya a u houga hiwape i maga duma u Isalaela. Hougana gadiwewe ega ita atatuna naka bolima tonuga

ma tupona po gomala baneina tupo atapuna hi wialoni.

²⁶ Tamogi Elaisiya ega ita nae hiwahiwape mi Isalaela emosi ugolihi ma i nae hiwape Salepatagei Saidoni u tupona tuawana ugolina po i haguya.

²⁷ Ma Elaisa a u houga lepelu lawahi hi maga duma ma ega gehouna ita luyawihi. Ma Neamana lawa Siliyagei tuawana i widewadewayā.’

²⁸ Hougana lawa geka bahahi hi noonolihi po hau numa dalabu uyogigai i wihogohi.

²⁹ Ma hi welutowolo po Yesu hi teina niyeya hai meyagai u uputana. Oya u tepana hai meyagai hi dewadewayā ugolina hi giyeya po ipa apo hau gubala hina dubali. ³⁰ Ma tamogi tipolihiagei i honoga po i nae.

Lawa u hinina alugo apapoena i mamae Yesu i wiyagaya

(Maki 1.21-28)

³¹ Yesu i hopu po i nae Galili meyageina gehouna gowana Kapenaum ugolina po noka hosi hau dalabu lawa i wiatatiyehi.

³² Ma hi nugogohola duma a wiatatiyana binei babana a baha hi wipoya ipa lawa hina wotagoya.

³³ Noka numa dalabuna u hinena lawa gehouna alugo apapoena u hinena i mamae po ponana i lata ma i otu i pa,

³⁴ ‘Oo Yesu, tam Nasaletagei, awai ipa ugoliyai una dewaya? U nei ipa una uniyai, bo? A hanapugeya tam iyai. Tam Yaubada galinei Waiwoiyawam.’

³⁵ Tamogi Yesu alugona i lahatuutuneya i pa, 'Ega ponam ma naka lawana una hopu haleya.' Alugona lawana i dewaya po bolu u matahi ma i guli ma i hopu haleya. Tamogi lawana ega ita wihiniwiyuwaya.

³⁶ Lawa atapuhi hi gohola dumahi po tuawahi hi ibaabani hi pa, 'Geka wiatatatiyanana awai? Matababana a taniwagagei po maninigei alugo apapoehi e taniwagehi po he laupa hopu.'

³⁷ Noka tuponana ugolina Yesu tuwegana i gnanohaya po tupo atapuna i waya.

*Yesu lawa boluhi i luyawahihi
(Matu 8.14-17; Maki 1.29-34)*

³⁸ Yesu numa dalabu i nehaleya po i nae Simona a numa ugolina. Ma Simona pohiyana wawinena i totogo. Tauna hinigugupouma baneina i waya po binei ma Yesu hi paliweleya.

³⁹ I nae po wawinena u liyaliyana i towolo ma hinigugupouma i lahaya. Ma a hinigugupouma i kokoe ma mala emosi i welutowolo po i poulehi.

⁴⁰ Kabudala i yoliyoli ma iyawoi hai lawa ugolihhi totogo galenahi tapuhi po tapuhi hi neihi mai Yesu ugolina. Atapuhi ugolihhi nimana i hounihi po i luyawahihi.

⁴¹ Lawa hi maga alugo apapoehi hi luinihi naka gasi hi laupa hopu ma hi ototu hi pa, 'Tam Yaubada Natuna.' Ma Yesu i lahazi po ega emoemotahi hina ibaabani babana hi hanapugeya naka tauna Besinana lawana.

*Yesu Yudeya i luguguya
(Maki 1.35-39)*

⁴² Yayata hau hipuli i lauhedaleya hougana Yesu noka dobuna i nehaleya po i nae meyagai ega lawa hita mimiyeya ugolina. Ma lawa hi biheya po hi tutuhagaya naka hi nugoneya po ipa ega ina nenehalehi.

⁴³ Tamogi ugolihi i baha nae i pa, 'Tau ipa tuwega dewadewana Yaubada anani taniwaga binei a lauguguya meyagai gehouhi ugolihi gasi. Matababana geka tauna binei Yaubada i himiliu po a nei.'

⁴⁴ Ega yaka Yudeya u tupona numa dalabuhi u hinehi i lauguguya.

5

Yesu a hewahewali tahatahayahi i otugehi (Matiu 4.18-22; Maki 1.16-20)

¹ Genesaleta bogana u hadana Yesu i towotowolo ma lawa hi yamliyana gae ugolina ipa Yaubada a baha hina nonoli.

² Tauna wam luwaga hi hepahi po hi mamae i galehi ma tamogi tu ebagahi amaka hi lupa hopu halehi po hai hagida hi lauoga.

³ Yesu wam gehouna i geluya naka Simona a wam ma i baha po i lududuya po hi hopu u bogei po noka hosi i tugula ma lawa i wiatatiyehi.

⁴ Ma hougana baha i woohouni po Simona ugolina i baha nae i pa, 'Wamna una woeya po ta hopu boga daodaona ugolina po ami hagida ona telenehi po ona ebaga.'

⁵ Ma Simona Yesu a baha i buiya i pa, 'Bada, to luhilage malatom ma ega awai tota onaya. Ma am baha binei apo hagidahi to telena mehi.'

⁶ Hougana iyana a maga hi ononaya naka mei hagdahi hina gunagunalolohi.

⁷ Ega yaka hai lawa wamna gehouna ugolina hi luhapiyehi ipa hina haguhi. Hi nei po wamhi luwaga hi lihogohi po mei hina yoliyoli.

⁸ Hougana Simona Pita i gagalena po i tutunei Yesu u naona i'mtutonetonena ma i pa, 'Una nehaleu, Guyau, babana tau tu apapoe lawau.'

⁹ A baha babana tauna po a lawa iyana a maga hi ononaya hi gagaleya po, hi gohola dumahi.

¹⁰ Sebedi natunatuna Yamesa ma Yoni Simona tu hagua tauhi gasi hi gohola dumahi.

Ma Yesu Simona ugolina i baha nae i pa, 'Ega una matomatouta. Amalai ma i wawala po i nena apo lawa una ononahi.'

¹¹ Ma wamhi hi hepa geletehi hau hayahaya po ginouli atapuna hi nehaleya ma Yesu hi wotagoya.

*Yesu lepelu lawana i luyawahi
(Matiu 8.1-4; Maki 1.40-45)*

¹² Yesu meyagai gehouna ugolina ma lawa lepelu hinina i hogoya i nei ugolina. Ma hougana lawa Yesu i gagaleya po u naona i guli hopu hau hipuli ma i lupali gonugonuwa i pa, 'Guyau, inapa nugonugom yaka una luyawahiu.'

¹³ Yesu nimana i lodomi po lawana i wodadani ma i pa, 'Ee, nugonugou. Amaka ma una dewadewa.' Mala emosi ma a lepelu i kokoe.

¹⁴ Ma Yesu i baha kadidili lawana ugolina ipa ega lawa ina palipaliwelehi. Tamogi i pa, 'Dumalu una nae po tu witalaguyaba hina galem. Ma am luyagohana binei witalaguyaba una dewaya mei

Mose i bahebaheya po lawa hai ani kawamoina naka u luyagohana.’

¹⁵ Tamogi Yesu tuwegana i gunanohaya po i lalata. Ma bolu hi liya mai po ipa hina lunonola po gasi hai totogo ugolihi ma ina luyawahihhi.

¹⁶ Tamogi i’mhoe po i nae po dobu ega lawa hita mimiyehi ugolihi i laupali.

*Yesu lawa tu tootogona i luyawahi
(Matiu 9.1-8; Maki 2.1-12)*

¹⁷ Iyeta gehouna Yesu i iatatiyana ma Palisi lawahi gehouhi po lugagayo tanitaniwagahi hi tugutugula. Tauhi Galili po Yudeya meyageihi atapuhi po Yelusalem ugolihiyei hi nei. Ma Guyau a manini Yesu ugolina po tu tootogo ipa ina luyawahihhi.

¹⁸ Ma lawa gehouna waigwameyameyana hau liyapa ma hi awala neiyai po hi leta ipa hina luiyeya numa u hinena po Yesu u naona hina wienoya.

¹⁹ Tamogi ega emoemotahi ipa tahaya hina tuhagaya po hina luiyeya babana lawa hi maga duma. Ega yaka hi awala geleteya hau gatowa po domo hi dewaya ma lawana anani enona mitehi hi houna hopuneya bolu u tipolihi Yesu u naonei.

²⁰ Hougana Yesu lawahi hai witumagana i gaga-leya po i baha nae lawana ugolina i pa, ‘Tulau, am apapoe amaka a paligigilihi.’

²¹ Palisi po lugagayo tanitaniwagahi tauhi hi ibaabani hi pa, ‘Geka lawana iyai po Yaubada e palipaliguyoguyougeya? Ega emoemotana lawa awai apapoe ina paligigili ma Yaubada tuawana.’

²² Yesu hai winugonugotuhu amaka i hana-pugeya yaka ugolihi i baha nae i pa, ‘Awai binei o inugowilawila?’

²³ Memeka baha dewadewana ega ita ipilipili? Am apapoe a paligigili bo una towolo po una nae?

²⁴ Apo ugolimi a limoineya naka tau Lawa Moinau, wipoya Yaubada i weleu po hau hipuli apo apapoe a paligigili.’ Ega yaka i baha nae lawa wai gwameyameyana ugolina i pa, ‘A bahabaha ugolim, una towolo po am ani eno una awali ma una nae ma meyagai ugolina.’

²⁵ Mala emosi ma lawana u matahi i welutowolo po ani eno i enogeya i awali po Yaubada i hune-huneya ma i nae a u dobu.

²⁶ Tauhi atapuhi hi gohola dumahi po matouta i wihogohi ma Yaubada hi hunehuneya hi pa, ‘Ginouli ega tota gagalehi amalai to galehi.’

Yesu Libai i otugeya

(Matiu 9.9-13; Maki 2.13-17)

²⁷ Geka dewana u mulina Yesu i hopu po i nena po takisi tu tama gowana Libai i galey. Tauna anani bagibagi numana ugolina i tugutugula ma Yesu i baha nae ugolina ipa, ‘Una wotagou.’

²⁸ Libai ginouli atapuhi i nehalehi ma Yesu i wotagoya.

²⁹ Ma Libai a u numa toleha baneina Yesu binei i dewaya po takisi tu tama po lawa gehouhi mitehi hi tugula am binei.

³⁰ Ma lugagayo tanitaniwagahi po Palisi gehouhi Yesu a hewahewali mitehi hi pilipilihi hi pa, ‘Awai binei takisi tu tama po tu apapoe mitehi o’mam po o umuma gogona?’

³¹ Ma Yesu hai baha i wimiheya i pa, ‘Lawa ega hita tootogo ega tu lumulamula nugonugohi ma tu tootogo tauhi nugonugohi tu lumulamula.

³² A nenei ega ipa tu dewadumalu a otugehi ma tu apapoe a otugehi po hina nugobui.’

Wiyohi bahabahana

(Matiu 9.14-17; Maki 2.18-22)

³³ Ma hi baha nae ugolina hi pa, ‘Yoni a hewahewali po Palisi hai hewahewali he iyohi po ani-ani atapuhi ega hita ananihi po he laupali houga daodaona ma am hewahewali he’mam po he umuma.’

³⁴ Ma Yesu i’mpaliluwaluwa i pa, ‘Itapa tu tawine olotona a tawine tolehana ugolina tauna ita mamae, moina apo a toumana hita iyohi? Apega.

³⁵ Tamogi iyeta he nenei apo tu tawine olotona a gawiya hina wihaleya ma noka iyetahi ugolihi apoma apo hina wiyohi.’

³⁶ Yesu gasi geke paliluwaluwana i paliwelehi i pa, ‘Ega iyai luilui wouna ita papaya po luilui odubona ugolina ita hilahilama lawiteya. Inapa ina dewaya yaka naka luiluina wouna amaka i wiapapoeya ma gasi kalekona henahenamina apega luiluina odubona ina linanaya.

³⁷ Ma gasi ega iyai wine wouna ita hiwohiwoga hopuneya talagigoila gamogamo opihiyei hi dewadewaya odubona ugolina. Inapa ina dewaya yaka apo winena wouna ina hahana po talagigoilana ina gunahaiya po wine ina kolologeya.

³⁸ Apega iyai ina dewaya. Tamogi wine wouna ipa talagigoila wouna ugolina hina hiwohiwoga hopuneya po atapuna ina dewadewa pahi.

³⁹ Apega iyai wine odubona ina umumaya po u mulina ma wine wouna ina umaya. Matababana apo ina pa, “Odubona i dewadewa.” ’

6

Iyeta dalabu bahabahana

(Matiu 12.1-8; Maki 2.23-288)

¹ Hau dalabu Yesu a hewahewali mitehi ani-ani mei pegapega tanona tipolinei i nena ma a hewahewali pegapega anohi hi’mgomugomu po u nimahi hi gohohi po hi ananihi.

² Ma Palisi lawahi hi baha hi pa, ‘Ata lugagayo i baheya ipa ega hau dalabu ta wobagibagi ma iyowai po geke pite o dewadewa?’

³ Yesu hai baha i wimiheya i pa, ‘Dawita po iyawoi tauna mitehi am hi hilage ma awai i dewadeway a o hiyaw i, bo eega?’

⁴ Tauna i lui po Yaubada a numa u hinena palawa wailugagayona i waya po i ani ma a hewahewali i welewelehi. Tamogi ata lugagayo i baheya ipa ega iyai ina anani ma tu witalaguyaba tuawahi.’

⁵ Ma i baha i pa, ‘Tau Lawa Moinau dalabu taniwagana.’

Lawa nimana wogiyogiyona

(Matiu 12:9-14; Maki 3:1-6)

⁶ Dalabu gehouna Yesu i lui hau numa dalabu po i iatatiyana. Ma noka hosi lawa gehouna awala hinebawana i habelu.

⁷ Palisi po lugagayo tanitaniwagahi tahaya hi bibeiha ipa Yesu hina wigouya po hi todi ma hi gagaleya hi pa, apo lugagayo ina tulagoni po dalabugei lawana ina luyawahi, bo eega.

⁸ Tamogi Yesu hai nugotuhu amaka i hana-pugehi po i baha nae tu nimahabelu ugolina i pa, 'Una nei po lawa u matahi una towolo.' Yaka lawana u matahi i towolo.

⁹ Ma Yesu ugolihi i baha i pa, 'Ipa a lubayademi, ata lugagayo ugolina awai i baheya ipa hau dal-abu lawa tana idewadewahi bo tana iapapoenihi, bo lawa ta lauyawahihhi bo ta ununihi?'

¹⁰ Yesu i galena wiwila po atapuhi i galehi ma lawana ugolina i pa, 'Nimam una lodomi,' ma nimana i lodolodomi po i dewadewa meme.

¹¹ Tamogi tanitaniwaga uyogigai i wihogohi po awai ipa Yesu ugolina hina dewadewaya tuawahi hi ibaabaniyeya.

*Yesu a hewahewali winaganihi
(Matiu 10.1-4; Maki 3.13-19)*

¹² Noka hougana Yesu i gae po u oya i laupali. Ma uguwa daodaona naka Yaubada ugolina i laupali ma malitom.

¹³ I lauyayahi hougana Yesu tu wotagona i otugehi po u hinehi lawa magouhi 12 i winaganihi ma i wigowahi po tu wituwetuwega.

¹⁴ Tauhi naka Simona ma Yesu i wigowaya Pita ma walehina Andulu po Yamesa po Yoni po Pilipo po Batolomiu.

¹⁵ Ma Matiu po Tomasi po Yamesa Alipi natuna po Simona hi wigowaya po tu palihalena mena.

¹⁶ Ma Yudasa Yamesa natuna po Yudasa Isakaliyota Yesu apo ina nugohaley.

*Yesu i iatatiyana po lawa i lauyawahihhi
(Matiu 4.23-25)*

17 Oya tepanei hi hopu mai po a hewahewali boluhi mitehi hi towolo. Ma lawa bolu baneina i liyaliya mai Yudeya tupona atapuna po Yelusalem po Taya ma Saidoni niha labehi meyageihi ugolihiyei hi nei.

18 Hi nei ipa a baha hina nonolihi po tootogohi ina luyawahihi. Ma iyawoi alugo apapoena i iapapoenihi hi nei po hi luyagohana.

19 Ma atapuhi hi ileta ipa hina wodadani babana ugolinei wipoya i hopu po lawa tu tootogo atapuhi i lauyawahihi.

*Kaoha po nugodubu
(Matiu 5.1-12)*

20 Yesu a hewahewali i galehi ma i baha i pa,
‘Taumi tu dayadayabu a kawaidewedewemi,
babana Yaubada anani taniwaga galimiyei.

21 Taumi iyawoi amalai am o hilahilage a
kawaidewedewemi,
babana apo on’omhiyougo.

Taumi iyawoi amalai o tutou a
kawaidewedewemi,
babana apo ona winama.

22 Taumi iyawoi hougana apo lawa hina
lauuyogigiyemi po hina ihinigigiyemi
po hina hapohaponimi po gowami hina
iapapoenihi
babana tau Lawa Moinau biugei taumi tu
kaohadiidiga.

23 ‘Yaka omi hougana witai ugolina ona kaoha po
ona ilupalupa gae babana hau yada mihami apo
ina lata duma. Geka pite apo lawa hina dewade-
wami mei googata hi dewedewehi tu bahapiko
ugolihi.

- 24 ‘Ma kihoni tu nugodubu taumi waimonemi
amalai,
babana amaka kamnami o idewadewahi.
- 25 Kihoni tu nugodubu taumi iyawoi amalai o
yamhiyogo,
apo am ona hilage.
- Kihoni taumi tu nugodubu iyawoi amalai o
inama,
apo ona tou.
- 26 Kihoni taumi tu nugodubu lawa atapuhi he
kawakawaidewedewemi,
mei googata tu bahapiko koyakoyama hi
kawakawaidewedewehi.

Tu wigawiyeta luhogalana
(*Matu 5.38-48, 7.12a*)

27 ‘Tamogi tu lunonoleu a paliwelem. Tu
wigawiyemi ona luhogalehi po tu luuyogigiyemi
ona dewa imahiyehi.

28 Iyawoi tu paliapapoenimi ona
kawaidewedewehi. Ma iyawoi tu paliguyoguy-
ougemi ubeihi ona laupali.

29 Inapa iyai nawatatam ina launi yaka
nawatatam tupo gehouna una weleya po ina
launi. Inapa iyai am gupouma luiluina ina waya
yaka am luilui hota una palihaleya ugolina.

30 Iyawoi ugolim he laupali atapuhi hai luhogala
una welewelehi po iyai am gapola ina winihi yaka
ega una tamitami mehi.

31 Ma awai u luhogaleya ipa lawa ugolim hina
dewadewayaya naka dewana emosina ugolihina una
dewadewayaya.

32 ‘Inapa tu luhogalem lawahi tuawahi una
lahogalehi yaka naka apo a dewadewa awai tam

ugolim? Matababana tu apapoe lawahi gasi tu luhogalehi he lauhogalehi.

³³ Ma inapa tu dewa imahiyem tuawahi una dewadewa imahiyehi yaka naka apo a dewadewa awai tam ugolim? Matababana tu apapoe lawahi naka dewana he dewedeweya.

³⁴ Ma inapa iyawoi am ginouli apo hina laidu-maluhi tuawahi ugolihi una welewelehi yaka naka apo a dewadewa awai tam ugolim? Matababana tu apapoe lawahi hai lawa ugolihi he lauguta babana apo hai ginouli latana emoemotana hina lidumalu meya.

³⁵ Tamogi tu wigawiyemi ona luhogalehi po ona dewa imahiyehi. Ma ona luguta po ega wimihana ona nugonugotuhuya. Ugolinei ami meiha apo ina lata дума po taumi apo Yaubada Gegewahagana natunatuna. Matababana lawa yabayababa po tu'mboho ugolihi i lunugodewadewa.

³⁶ Taumi ona lunugotootogo po mei Amami e launugotootogo.

*Lawa geha libahibahina
(Matiu 7.1-5)*

³⁷ 'Ega lawa gehouhi ona laibahibahihi meka po apo Yaubada ina libahibahimi. Ma ega lawa gehouhi ona igouhi babana apo Yaubada ina wigoumi. Lawa geha hai apapoe ugolimi ona winugoguluwihi po apo Yaubada ami apapoe ina winugoguluwihi.

³⁸ On'ambenena yaka apo Yaubada in'ombenena ugolimi. Awai hogohogona po i lautepanena meya apo ina woliligeya u alomi.

Matababana ginouli a lata awai u yambeneneya apo una tuhaga meya.'

³⁹ Ma gasi Yesu geke paliluwaluwana i paliwelehi i pa, 'Lawa matana keekena apega tu matakeke tulana ina weluwaya. Inapa ina weluwaya yaka apo hau domo hina peu gogona.

⁴⁰ Tu lunonola a tu wiatatiyana apega ina gelag-
oni. Tamogi tu wisikuluna houga awai a sikulu ina
wikokowi tauna apo mei a tu wiatatiyana.

⁴¹ 'Awai binei walehim u matana dubudubu e
gagaleya ma tam u matam mayau tipolina ega uta
genogeya?

⁴² Apo iyowai walehimna ugolina una baha nae
una pa, "Walehiu, una nei po u matam dubudubu
a wihaleya," inapa tam u matam mayau tipolina
ega una galeya? Tam tu wikoyakoyama. U matam
mayouna tipolina una wihalena tahaeya po una
galena imahi ma apoma walehim u matana
dubudubu una wihaleya.

Mayau ma ugonā

(Matiu 7.16-20, 12.33-35)

⁴³ 'Mayau dewadewana apega ugonā kakai ina
houni. Ma kakai mayouna apega ugonā dewade-
wana ina houni.

⁴⁴ Matababana mayau atapuhi hai ugo ugoli-
hiyei ma ta gagalena tuhagahi. Apega sitaniya
u toyana kiyaha ugonā una lohi po apega golo-
golowa gowana wine ugonā donadona u toyana
una lohi.

⁴⁵ Lawa dewadewana u nugonugona ginouli de-
wadewahi he mamae apo ina hauhopunehi. Ma
lawa apapoena u nugonugona ginouli apapoehi
he mamae apo ina hauhopunehi. Matababana

lawa nugonugona awai i wihogoya po e mamae apo gamonei ina baheya.

*Tu lunuma luwaga
(Matiu 7.24-27)*

⁴⁶ ‘Awai binei o pa, “Guyau, Guyau,” ma awai a palipaliwelemi ega ota wootagohi.

⁴⁷ Iyai ina nei ugoliu po u baha ina nonolihi ma ina dewa tagohi apo a wogeleteya ugolimi tauna galenana mei iyai.

⁴⁸ Tauna mei tu lunuma. I ludomo hopu po dobu waigaigaimana ugolina a ogola i pati tatahi po hougana goila i hopuhopu po numana i launi. Tamogi ega ita guhuya babana i wogo imahiyeya.

⁴⁹ Ma iyai u baha ina nonolihi ma ega ina dewa tagohi, tauna mei lawa numa i wogowogoya po ega ogola ita pati tatahi. Hougana goila i hopu po numana i laulauni naka mala emosi ma i guli po i laugolutena haleya.’

7

*Yesu mi Loma hai tu wigawiya tu galena itetehi
a tu bagibagi i luyawahi
(Matiu 8.5-13)*

¹ Yesu geke bahahi atapuhi i ibaabaniyehi lawa ugolihi po i kokoe ma i nae u Kapenaum.

² Noka hosi mi Loma hai tu wigawiya tu galena itetehi a tu bagibagi upuna hegohegoyana i totogo po mei ina hilahilage.

³ Hougana lawana Yesu noyana i noonoli po mi Yudeya hai tanitaniwaga i himilihi, ipa hina nae po Yesu hina baha po ina nei po tu bagibagina ina luyawahi.

⁴ Tu tahayahi hi nae po Yesu ugolina hi bahabaha gonugonuwa i pa, ‘Geka lawana to bahebaheya a dumalu ipa una haguya.

⁵ Matababana tauta mi Yudeya i luhogaleta po ata numa dalabu i witowoli.’

⁶ Ega yaka Yesu mitehi hi nae.

Hougana hi nae po tu galena itetena a numa hi tutuliyaliyani ma tu galena itetena a lawa i himilihi po hi nei Yesu ugolina ipa a baha hina paliweleya. A bahana geke pite i pa, ‘Guyau, ega una laigeno mem, babana tau ega u dewadewa awai ipa a winim po una lui mai u numa u hinena.

⁷ Geka binei ma tau ega ata nehi ugolim. Tamogi baha awa una baheya po apo u hewali ina luyagohana.

⁸ Babana tau gasi tanitaniwaga hai tu bagibagi taniwagana po tu wigawiya u nimau hi hounihi po a gagalena itetehi. Ma apo tu wigawiya emosi ugolina ana pa, “Una nae,” ma e nae. Ma apo gehouna ugolina ana pa, “Una nei,” ma e nei. Ma apo u tu bagibagi ugolina ana pa, “Geka una dewaya,” ma e dewaya.’

⁹ Hougana geke bahahi Yesu i noonolihi po i goholi ma i luhagawileya po bolu hi imulitagoya ugolih i baha nae i pa, ‘A paliwelemi, yohola mi Isalaela u hinemi ega lawa awai a witumagana ata galey a po mei geke lawana.’

¹⁰ Lawana a hewahewali hi gunawilehi po hi nena tu galena itetena a u numa po tu bagibagina a kamna dewadewana hi tuhagaya.

Yesu hiwape natuna olotona hau hilage i witowolo meya

¹¹ Geka dewana u mulina Yesu i'mhoe po i nena e meyagai gowana Naina u golina naka a hewahewali po bolu mitehi hi nae.

¹² Meyageina matetana i tutuliyaliyani ma popoya hi awali po hi hopuhopu mai. Popoyana naka keduluma hiwahiwapena natuna amaka emosi hotana olotona. Ma lawa meyaginei boluhi hi wotago po tauna mitehi.

¹³ Guyau hougana hiwapena i gagaleya po nu-gonugona i wiyuweya ma i baha nae u golina i pa, 'Ega una tutou.'

¹⁴ Ma apoma i nae po halawina i wodadani po tu wikeyauga hi tutowolo ma i baha i pa, 'U hewali u golim a bahabaha, una towolo.'

¹⁵ Ma popoyana i welutowolo po i tugudu po i ibaabani ma apoma Yesu wawinena natuna u nimana i palihaleya.

¹⁶ Matouta lawa atapuhi nugonugohi i hogoya po Yaubada hi wootalagiyeya hi pa, 'U hayata tu bahapiko gegena i lugeleteya,' po gasi hi pa, 'Yaubada a lawa i tudadanita ipa ina haguta.'

¹⁷ Ma Yesu tuweganana i gunanohaya po Yudeya tuponana atapuna po meyagai Yudeya u liyaliyana hi nonoli.

Baha tu hihwa Yoni bapatiso i himilihi po hi nae Yesu u golina

(Matiu 11.2-19)

¹⁸ Yoni a hewahewali geka ginoulihi atapuhi tauna hi paliweleya.

¹⁹ Ega yaka a hewahewali luwaga i otugehi po i himilihi po hi nae Guyau u golina po ipa hina pa, 'Tam iyai? Tu wiluyagohana bimegi to iotonana

ipa apo una nenei, bo ega tam ma lawa gehouna to ototonaneya?’

²⁰ Ma hi nae po hougana Yesu ugolina hi laugeleta po hi baha hi pa, ‘Yoni bapatiso i himiliyai ipa to lubayadem. Moina tam i bahebahem ipa apo una nenei bo ega tam ma lawa gehouna to ototoni?’

²¹ Noka kabudalana ugolina lawa hai totogo po hai hilitani i wihalehi. Ma gasi lawa alugo apapoehi u hinehi i wiyagahi po tu matakeke i luyawahihhi.

²² Ma hai baha i wimiheya i pa, ‘Awai o gagalehi po o noonolihi ona gunawilemi po Yoni ona paliweleya. Tu matakeke he gagalena imahi po tu aea-papoe he neneimahi po lepelo lawahi he wode-wadewa meme po tu tanigapupu he launonola po lawa hau hilage ma he towotowolo meme po tu dayadayabu tuwega dewadewana he noonoli.

²³ Iyai ega ita inugomagomagougeu tauna a kawaidewedeweya.’

²⁴ Yoni a baha tu hihiwa hougana hi’mhoe po hi nenaie ma Yesu i wiwawala po bolu ugolihhi i ipaliwelena Yoni binei i pa, ‘Hougana o nenaie hau balabala yabayababa Yoni ugolina ami nugotuhu ipa awai ona galeyaya? Ega togowa didiyala ita kwadikwadiyeya ma ota galeyaya.

²⁵ Ma ami nugotuhu ipa awai ona galeyaya? Ega ipa lawa a wihiya gegena, bo? Babana lawa noka pite hai wihiya po hai wigapola naka tauhi wasawasa hai u numa he tugutugula.

²⁶ Ona paliweleu awai ipa ona galeyaya? Tu bahapiko, bo? Moina tauna tu bahapiko tamogi tu bahapiko atapuhi i gelagonihhi.

27 Matababana Yaubada a Buka ugolina tauna ubeina hi baha hi pa,

“Una galeyā, u tu winoyanoya apo a himila tahaeyem

po am tahaya ina wononogogeya.”

28 A paliwelemi, ega meka lawa hita guni po a gae mei Yoni. Tamogi Yaubada anani taniwaga ugolina lawa muhomuhohi tauhi hi geduma ma apoma Yoni.’

29 (Hougana lawa tapuhi po takisi tu tama geke bahahi hi noonolihi po Yaubada a tahaya hi kawamoineya. Naka tauhi lolowa Yoni i bapatisohi.

30 Tamogi Palisi lawahi po lugagayo tanitaniwagahi Yaubada a nugotuhu ubeihi hi wihinigigiyeya, po tauhi Yoni ega ita wibapatisohi.)

31 Yesu i baha i pa, ‘Lawa geke hapanana apo awai ugolina a wiluweluwena niyehi po galenahi awai?’

32 Tauhi mei logaloga ani gimala meyageina ugolina he tugula ma he yampalidamadamana he pa,

“Ubeimi to lauainainaga ma ega ota hala.

Ma to tutou ma ega ota tou haguiyai.”

33 Ma Yoni bapatiso i nenei naka a omhilagena po ega wine ita umaya ma o ibaabani o pa, “Tauna alugo apapoena u hinena.”

34 Tau Lawa Moinau a nenei a omniu po a umau ma o pa, “Geke lawana ona galeyā, tauna tu’m labatana po tu uma buuwa po a lawa takisi tu tama po tu apapoe.”

³⁵ Tamogi Yaubada a hanapu iyawoi ugolihi apo hina baheya naka hanapu moinana.'

Yesu i lui lugagayo tu wiatatiyana gowana Simona a numa ugolina

³⁶ Palisi gehouna gowana Simona Yesu i igigimeya po ipa mitehi hina am. Yaka i lui Simona a u numa po hau ani am i tugula.

³⁷ Ma noka u meyageina tu apapoe wawinena gehouna i mamae. Tauna Yesu tuwegana i nonoli naka Simona a u numa i'mam. Ega yaka wedu gaimei hi dewadewayaya u hinena wakatu dimudimumuna i awali po i nei.

³⁸ Ma i nae po Yesu u mulina i towolo, aena u liyaliyana ma i tutou naka matadiligwegwena Yesu aena i lainigi. Apoma apalanei Yesu aena i hamagi po aenana i yagoni ma ugolina wakatu dimudimumuna i howogi.

³⁹ Ma Simona i gagaleya po tuawana u nu-gonugona i pa, 'Itapa geke lawana tu bahapiko apo geke wawinena a luyagohana galenana wai-igohina apo ita hanapugeya. Ma tauna Yesu e wodadani po apo ita hanapugeya naka wawinena wawine apapoena.'

⁴⁰ Ma Yesu Simona a winugonugotuhu i wimi-heya i pa, 'Simona, ginouli gehouna ugolim ipa a baheya.'

Ma Simona i pa, 'Bada, ginouli awai?'

⁴¹ Ma Yesu i pa, 'Lawa gehouna ugolina lawa luwaga mone hi tama yageya. Lawa emosi a yaga naka 5 kina ma gehouna a yaga 50 kina.

⁴² Hai yagahi ega emoemotahi ipa hina lidumaluhi yaka lawana i kawahawenehi. Ma

geka hai luwagahi naka apo iyai tulahina ina luhogalena dumaya?’

⁴³ Ma Simona a baha i wimiheya i pa, ‘Nugote lawana a yaga baneina apo tulahina ina luhogalena dumaya.’

Ma Yesu i pa, ‘Naka u baha moina.’

⁴⁴ Apoma i luhagawileya wawinena ugolina ma Simona ugolina i baha nae i pa, ‘Geka wawinena u galey. A geletai am u numa po ega aeu goilana uta weleu ma tauna matadiligwegwenei aeu i linigi ma apalanei i hamagi.

⁴⁵ Tam ega niuwe uta yagoni ma tauna a gelegeletai naka aeu i yagoyagoni ma i nei po geka.

⁴⁶ Ega wakatugei apalau uta wololoya ma tauna wakatu dimudimumunei aeu i wololoya.

⁴⁷ Ugolinei ma a paliwelem naka a apapoe magomagouhi amaka a paligigilihi. Matababana a luhogala i lata duma. Ma iyai a paligigila ina habulu ugolinei a luhogala i habulu.’

⁴⁸ Apoma wawinena ugolina Yesu i baha i pa, ‘Am apapoe a paligigilihi.’

⁴⁹ Ma iyawoi tauna mitehi hau ani am hi tugutugula tuawahi hi ibaabani hi pa, ‘Geka iyai tauna, po apapoe e palipaligigilihi?’

⁵⁰ Ma Yesu wawinena ugolina i baha nae i pa, ‘A nugodumolam una nae, am witumagana i wiluyagohanim.’

8

Wiwine Yesu hi itulani

¹ Geka u mulina Yesu i kadau po i nae meyagai baneihi po habuluhi Yaubada anani taniwaga

tuwegana dewadewana i guuguyeya. Ma a hewahewali magouhi 12 tauna mitehi hi nae.

² Ma gasi wiwine gehouhi hai hilitani po alugo apapoehi ugolihi ma lolowa i lauyawahihhi mitehi hi nae. Geka wiwinehi naka Maliya (gowana gehouna Magadala) tauna ugolina alugo apapoehi magouhi 7 i wiyagahi.

³ Ma Heloda a tu poula gowana Kusa ma agona gowana Yowana Yesu i wotagoya. Ma Susana ma gasi wiwine gehouhi. Tauhi hai gapolagei Yesu a hewahewali mitehi hi haguhi.

*Yesu tu lupehi i'mpaliluweluwewa
(Matiu 13.1-9; Maki 4.1-9)*

⁴ Lawa meyagai emosi po emosi ugolihiyei hi liyaliya nae po hougana bolu baneina hi yamtuboina naka Yesu geka paliluwaluwana i baheya i pa,

⁵ 'Tu lupehi i nae a tano ugolina po a pehi polahi i nohanohahi. I nohahi po i nena naka gehouhi hau tahaya hi peu po lawa hi tutanihi po kiu hi anihhi.

⁶ Ma gehouhi dobu waigaigaimana ugolina hi peu po hougana hi lahalahahi naka kabudala i lalana unihi, babana hipulina ega ita niginigi.

⁷ Ma pola gehouhi hiyamoni waidonadonana u hayahi hi peu po hougana hi lahalahahi naka donadona i numa panipani unihi.

⁸ Ma pola gehouhi hipuli dewadewana ugolina hi peu po hi lata po hi ugo. Hai houga ugo naka hi ugo duma.'

Apoma Yesu i pa, 'Taumi iyawoi waitanigami yaka ona launonola.'

*Om paliluwaluwa hai baba awai
(Matiu 13.10-17; Maki 4.10-12)*

⁹ Geka ompaliluwaluwana anona awai binei Yesu a hewahewali hi lubayadeya.

¹⁰ Ma Yesu i pa, ‘Yaubada anani taniwaga hanapuna gowagowadana taumi ugolimi amaka i lugeleteya. Ma gehouhi ompaliluwaluwagei apo a bahabaha nae ugoihi.

“Ma apo hina ihalu ma apega hina galena tuhaga po apo hina launonola ma apega hina hana-pugeya.” ’

*Tu lupehi paliluwaluwana anona Yesu i dedeya
(Matiu 13.18-23; Maki 4.13-20)*

¹¹ Yesu i baha i pa, ‘Geka ompaliluwaluwana anona. Pola anona naka Yaubada a baha.

¹² Pola hau tahaya hi pipeu naka iyawoi amaka Yaubada a baha hi nonoli ma Tomodulele i nei po bahana u nugonugohi i wihaleya. Ma naka tauhi apega hina witumagana po hina luyagohana.

¹³ Pola dobu waigaigaimana ugolina hi pipeu anona naka iyawoi amaka anai kaohahi Yaubada a baha hi nonoli, tamogi ega dedehi ugolinei ma he itumagana po ega daona ma hai ludadana kabudalana ina geleta naka amaka he peu.

¹⁴ Hiyamoni waidonadonahi u hayahi pola hi pipeu anona naka iyawoi amaka Yaubada a baha hi nonoli, ma tamogi winugopilipili po wigapola po ani kaoha gehouhi he lui mai hai luyagohana ugoihi po e panihi po ugoihi ega hita gugou.

¹⁵ Pola hipuli dewadewana ugolina hi pipeu naka anona iyawoi amaka Yaubada a baha hi nonoli po nugonugohi moinahi po

dumadumaluhi ugolihi hi houna emotehi. Ma hai upuhegoyagei apo hina ugo.’

Yayata paliluwaluwana

(Maki 4.21-25)

¹⁶ Yesu i baha i pa, ‘Ega iyai lampa ita apuya ma gaebagei ita lautataya bo ani eno u gaboulina ita huhouni, tamogi anani tugula ugolina e houni po lawa he luilui apo yayatana hina galeyaya.’

¹⁷⁻¹⁸ Awai gowagowadana apo ina wihabuhabuna po lawa hina nonoli. Ma awai gowagowadana apo hina tuhagaya po hina neiyai hau yayata po lawa hina galeyaya. Iyowai o lautanigana ipa ona gagalena imahi. Matababana iyai ugolina awai dewadewana e mamae apo Yaubada ina luwitani tauna ugolina. Ma iyai ugolina eega, ma a nugotuhu ipa awai habuluna e mamae apo Yaubada ina wihaleyaya.’

Yesu hinana po walewalehina

(Matiu 12.46-50; Maki 3.31-35)

¹⁹ Yesu hinana po walewalehina hi nae ugolina tamogi ega hita geleta babana bolu i lata duma.

²⁰ Ma lawa gehouna Yesu i paliweleya i pa, ‘Hinam po walewalehim u uputa ma hai luhogala ipa hina galem.’

²¹ Tamogi Yesu lawa atapuhi ugolihi i baha i pa, ‘Hinau po walewalehiu naka tauhi Yaubada a baha hi nonoli po he iponawogogeya.’

Yesu houga apapoe i lidumoli

(Matiu 8.23-27; Maki 4.35-41)

²² Iyeta gehouna Yesu a hewahewali ugolihi i baha i pa, ‘Ta damana po ta nae geke bogana u tupona.’ Ega yaka hi gelu hopu

²³ po hi'mkuka po hi nenaē ma Yesu i eno. Ma togowa baneina bogana i launi po hai wam i higuya po mei hina yoliyoli.

²⁴ Yesu a hewahewali hi nei po hi limaamahi po i towolo ma hi pa, 'Bada, Bada, ega daona ma apo ta hilage.'

Yesu i welutowolo po togowa ma boga anai guligulina i laha hi po hi todi ma noka hougana dumola baneina.

²⁵ Apoma a hewahewali ugolihi i baha i pa, 'Meka ami witumagana o hounihi?'

Ma tauhi hi goholihi po tuawahi hi yamhuna hi pa, 'Geka lawana iyai po e baha nae togowa po boga ugolihi ma he iponawogeya?'

Yesu lawa alugo apapoehi hi luiluiya i luyawahi (Matu 8.28-34; Maki 5.1-20)

²⁶ Galili bogana u tuponei dobu gowana Gelasene ugolina hi lugeleta.

²⁷ Hougana Yesu i hauhopu hau hipuli naka lawa noka meyageinei alugo apapoehi hi luiluiya tauna ma Yesu hi witutuhaga. Houga i dao ega kaleko ita oteni po ega hau numa ita mamae ma hau kokowaga i mamae.

²⁸ Hougana Yesu i gagaleya po i wootu ma u aena i guli hopu po ponana i lata ma i pa, 'Yesu, Yaubada Gegewahagana Natuna tam. Awai ipa ugoliu una dewaya? A laupali gonugonuwa ega una ihiniwiuwau.'

²⁹ Geka bahana i bahebaheya babana Yesu i baha ipa alugo apapoena lawana ina hopu halaya. Houga magomagouna hinina hi luiluiya po hawena hau numa panipani gulawa pawasigei

he panipani ma apo ina lautuiya ma alugona e weluwaya po e niyeya hau balabala yabayababa.

³⁰ Apoma Yesu lawana i lubayadeya i pa, ‘Gowam iyai?’

Ma tauna i pa, ‘Boluiyai,’ babana alugo apapoehi boluhi tauna u hinena hi lui.

³¹ Alugohi apapoehi Yesu hi lupaliyeya po ipa ega ina himihimilihi domo daodaona u hinena.

³² Ma polo boluhi oya u hadana hi banibani, Yesu u liyaliyana. Alugohi hi lupali gonugonuwa ipa ina palihalehi po polohi ugolihina hina lui. Ega yaka Yesu i palihalehi.

³³ Apoma alugo apapoehi lawana hi hopu haleya po polohi hi luinihi. Ma polohi oyana yapanei hi haha hopu po bogana ugolina hi halele.

³⁴ Polohi tu galena itetehi awai hi gagaleya po hi lowo po hi nae dobu baneina po pitapita tu miyehi ugolihina hi wibenabenama awai hi gelegeleta.

³⁵ Apoma lawa hi hopu po hi nae ipa awai i waawala hina galeya po Yesu ugolina hi geleta. Ma lawana alugo apapoehi hi nenehaleya naka hi tuhagaya Yesu aena u labena i tugutugula. Tauna i lukaleko po nugonugona a dumadumaluna ma hi gagaleya po hi matouta.

³⁶ Ma iyawoi geka dewana hi gagaleya naka lawa hi paliwelehi iyowai Yesu lawana i lauyawahi.

³⁷ Gelasene u tupona meyagai habuluhi lawahi Yesu hi lupaliyeya ipa ina nehalehi. Matababana matouta nugonugohi i wihogoya po ega yaka Yesu hau wam i gelu po i gunawileya.

³⁸ Lawana alugo apapoehi hi hopuhopu haleya i baha gonugonuwa Yesu ugolina i pa, 'Una baha po tam ma tau ta nae.'

Ma Yesu i wihinigigiyeya i pa,

³⁹ 'Una gunawilem am meyagai ugolina po awai Yaubada i dewadewayaya ugolim lawa una paliwelehi.' Yaka lawana i'mhoe po i nena nae naka Yesu awai i dewadewayaya tauna ugolina lawa i palipaliwelehi ma dobu baneina i yayahi po i nae.

Yesu wiwine luwaga i luyawahih
(*Matiu 9.18-26; Maki 5.21-43*)

⁴⁰ Hougana Yesu i gunagunawileya bogana u tupona naka lawa boluhi hi kaoheya babana tauna hi ototoni.

⁴¹ Apoma numa dalabu tu galena itete gowana Yailo i lugeleta. I nae po Yesu u aena i polou ma i lupali gonugonuwa ipa mitehi hina nae a u numa.

⁴² Matababana natuna wawinena emosi hotana a bolima magouhi 12 i totogo duma po mei ina hilahilage.

Hougana i'mhoe po hi nena nae naka lawa hi yamliyana gae po hi meme wiwileya.

⁴³ Ma noka boluna u hayana wawine gehouna tootogona. Tauna a totogo naka tala i kolokololo bolima magouhi 12, ma ega iyai ita luyawahi.

⁴⁴ Wawinena bolu hinehiyei i gae po Yesu u upuna ma a kaleko hadana i wodadani po mala emosi ma a talakololo i wohouna.

⁴⁵ Ma Yesu i pa, 'Iyai i wodadaniu?'

Lawa atapuhi hi bowi ma Pita i pa, 'Bada, bolu hi mewiwilem po he tutugehi ugolim.'

⁴⁶ Ma Yesu i pa, ‘Lawa gehouna i wodadaniu babana u hiniu manini i hopuhopu ma mayana a waya.’

⁴⁷ Wawinena i hanapugeya naka amaka hi tuhagaya yaka i taatawa ma i gae po Yesu u aena i polou hopu. Ma bolu u matahi i bahena geleteya awai binei Yesu i wodadani po iyowai ma mala emosi ma i lauyagohana.

⁴⁸ Yesu wawinena ugolina i baha nae i pa, ‘Natuwe, am witumagana i wiluyagohanim, a nugodumolam una nae.’

⁴⁹ Yesu yohola geka bahana i bahebaheya ma Yailo a numagei lawa gehouna i nei po Yailona ugolina i baha i pa, ‘Natum amaka i hilage ma ata Tu wiatatiyana ega una laigeno gawahi.’

⁵⁰ Tamogi Yesu bahana i nonoli po Yailo ugolina i baha i pa, ‘Ega una matomatouta, tamogi una witumagana ma apo ina luyagohana.’

⁵¹ Hougana Yesu numana ugolina i laugeleta naka lawa atapuhi i talagagalihi po ega tauna mitehi hita lui. Ma Pita po Yoni po Yamesa po tewelana hinana po amana tuawahi mitehi hi lui.

⁵² Lawa atapuhi noka hosi tewelana hi tutougeya po hi lauhiyaweya. Ma Yesu i baha i pa, ‘Ega ona tutou, babana tewelana ega ita hilage ma e eneno hota!’

⁵³ Geka bahana ugolina ma lawa atapuhi hi winameya babana hi hanapugeya tewelana i hilage.

⁵⁴ Tamogi Yesu tewelana u nimana i wogo ma i otu i pa, ‘Tewela, una towolo!’

⁵⁵ Tewelana alugona i gunawilena meya po mala emosi ma i welutowolo. Ma Yesu i baha i pa, ‘Aniani ona weleya po ina am.’

⁵⁶ Ma hinana po amana hi gohola dumahi. Tamogi Yesu i baha kadidili ipa awai i waawala ega iyai hina palipaliweleya.

9

Yesu a hewahewali i himilihi ipa hina bagibagi (Matiu 10.5-15; Maki 6.7-13)

¹ Yesu a hewahewali magouhi 12 i otugehi po hi'mtuboina. Ma kadidili po manini i welehi po apo alugo apapoehi lawa ugolihi hina iyagahi po tu tootogo hina lauyawahihi.

² Apoma i himilihi po hi nae ipa Yaubada anani taniwaga hina guguyeya po tu tootogo hina luyawahihi.

³ Ma ugolihi i baha nae i pa, ‘Ega awai ona wiwaya ami kadau ubeina. Ega digona po ega poha po ega aniani po ega mone po gasi ega luilui wiluwagana ona wiwaya.

⁴ Meka hina kaohemi yaka naka numana emosina ugolina ona mamae a sigana naka meyageina ona nehaleya.

⁵ Meka lawa ega hina kaohemi yaka naka meyagaina ona nehaleya. Ma ona nenaie hougana aemi dubudubuna ona lihooholi po ani galena u matahi ona dewaya po hai dewa apapoehi hina hanapugehi.’

⁶ Apoma a hewahewalihi hi'mhoe po meyagai muhomuhohi hi yayahihi po hi nae. Tuwega

dewadewana hi guuguyeya po lawa hi lauyawata niyehi.

Heloda a nugopilipili

(Matiu 14.1-12; Maki 6.14-29)

⁷ Tupo Galili tu galena itetena gowana Heloda ginouli atapuhi hi waawala naka tuwegahi i nonolihi. Ma tauna nugonugona i wipilipili babana lawa gehouhi hi pa Yoni bapatiso hau hilage i towolo.

⁸ Lawa gehouhi hi pa, Elaisiya lawa odubona i lugeleteya ma gehouhi hi pa tu bahapiko gehouna odubona i luyagohana meme.

⁹ Heloda i pa, ‘A baha po Yoni unununa hi boli haleya ma geke lawana tuwegana a noonoli naka iyai?’ Ma tauna i ileta gawata ipa Yesu ina galeyaya.

Lawa tausana nimitutu Yesu i wianihi

(Matiu 14.13-21; Maki 6.30-44; Yoni 6.1-14)

¹⁰ Tu wituwetuwega hai gunawilana ugolina awai atapuhi hi dewadewahi Yesu hi paliweleya. Ma i weluwinihi po tuawahi hi meliya po hi nae meyagai baneina gowana Besaida u liyaliyana.

¹¹ Hougana lawahi boluhi geke nugotuhuna hi hanapugeya po hi wotagoya. Ma tauna i kaohehi po ugolihi Yaubada anani taniwaga i guguyeya, po tu tootogo kamana dewadewa hi lauhogaleyaya i luyawahihhi.

¹² Hougana kabudala i yoliyoli ma a hewahe-wali magouhi 12 hi nei ugolina po hi pa, ‘Lawahi una himilihi po hina nae meyagai muhomuhohi po tano ugolihi geke tuponana ugolina. Tauhi apo aniani po ani eno hina beiha babana geke dobuna ega lawa hita mimiyeaya.’

¹³ Ma Yesu i baha nae ugolihi i pa, ‘Taumi aniani ona welehi po hina am.’

Tauhi a baha hi wimiheya hi pa, ‘I am ega ita lata palawa magouna nimitutu ma iyana luwaga hota. Nugonugom to nae po bolu geke ubeihi aniani to gimala?’

¹⁴ (Matababana ololoto nugote tausana nimitutu noka hosi.)

Ma tauna a hewahewali ugolihi i pa, ‘Lawa ona baha po bolugei hina tugula po ina nae. Bolu emosi po emosi u hinehi naka lawa magouhi 50.’

¹⁵ A hewahewali hi wiponawogo po lawa atapuhi hi witugula pahihi.

¹⁶ Yesu palawahi nimitutu ma iyanahi luwaga i winihi po i galena gae hau yada ma Yaubada ugolina i wimaamala. Ma i’mtomutomu po i kokoe ma a hewahewali i welehi po hi gutaya bolu ugolihi.

¹⁷ Ma atapuhi hi am po hi’mhiyougo. Ma Yesu a hewahewali omtelena hi tutuwaluhi naka poha magouhi 12.

Pita Yesu i paligeleteya

(Matiu 16.13-19; Maki 8.27-29)

¹⁸ Hougana Yesu tuawana i laupali ma a hewahewali hi nei ugolina po i lubayadehi i pa, ‘Lawa hai nugotuhu hi pa tau iyai?’

¹⁹ Ma tauhi hi pa, ‘Lawa gehouhi hi pa tam Yoni bapatiso, ma gehouhi hi pa tam Elaisiya lawa odubona po gehouhi hi pa tam tu bahapiko odubona u towolo meme.’

²⁰ Apoma a hewahewali ugolihi i baha nae i pa, ‘Ma taumi ami winugonugotuhu o pa tau iyai?’

Ma Pita a baha i wimiheya i pa, ‘Tam Yaubada a Besinana lawana.’

²¹ Ma Yesu a hewahewali i talagagalihi ipa ega iyai hina palipaliweleya.

²² Apoma i baha meme i pa, ‘Apo Lawa Moinau wiyuwa galenahi magomagouhi a wialonihi. Apo mi Yudeya hai tanitaniwaga po tu witalaguyaba babadahi po lugagayo tanitaniwagahi hina wihinigiyeyu. Ma apo hina uniu po iyeta witonugana u mulina a towolo meme.’

*Yesu tu wotagona hai ani awala
(Matiu 16.21-28; Maki 8.31-9.1)*

²³ Ma i baha a hewahewali ugolihi i pa, ‘Inapa lawa awai nugonugona ina wotagou yaka a luyagohana ina palihaleya. Ma anani take iyeta emosi po emosi ina awali ma ina wotagou.

²⁴ Apo iyawoi yautuhi hi nugonehi yaka apo yautuhi hina halehi. Ma iyawoi tau biugei hina hilage apega yautuhi hina halehi.

²⁵ Inapa iyai ina wigapola дума yaka Yaubada a dewa apo ina winugoguluwi naka apo awai dewadewana ina tuhagaya?

²⁶ Apo lawa awai tau ma gasi u baha ubeihi ina ihinimaeya yaka tau Lawa Moinau u houga nei ugolina apo tauna a wihinimaya. Hougana a nenei tau ma Amau po a tu winoyanoya waiwoiyawahi hai wasawasa namanamalinei.

²⁷ Tamogi a baha дума wigapola, lawa gehoumi geke hosi o towotowolo apega ona hilage a sigana Yaubada a taniwaga ona galeyau.’

*Yesu galenana i gunabuiya
(Matiu 17.1-8; Maki 9.2-8)*

²⁸ Bahahi geke Yesu i bahehi po hi kokoe, ma iyeta magouhi 8 u mulihi, Pita ma Yoni ma Yamesa i winihi po tauna mitehi hi gae u oya hi lupali.

²⁹ Hougana Yesu i laupali ma galenana i gunabuiya po a luilui i wakewakeke po i namanamali.

³⁰ Ma mala emosi ma babada odubohi luwaga hi lugeletehi po tauna mitehi hi ibaabani. Babadahi naka Mose ma Elaisiya.

³¹ Tauhi a namanamalihi ma hi lugeletehi po Yesu mitehi hi ibaabani iyowai apo u Yelusalem Yesu ina hilage Yaubada a nugotuhu limoinana binei.

³² Pita a lawa mitehi hi eno hilage ma tamogi hi eno towolo. Ma Yesu a wiwasawasa po babadahi luwaga Yesu mitehi hi towotowolo gasi hi galehi.

³³ Hougana babadahi Yesu hi nenehaleya ma Pita i baha Yesu ugolina i pa, 'Bada, i haki duma po tiyai geke hosi. Apo kape tonuga to wogohi, emosi tam bingei ma emosi Mose binei ma emosi Elaisiya binei.' Awai Pita i bahebaheya naka i bahena yababaya.

³⁴ Pita yohola i ibaabani ma gahu i hopu mai po i lutatahi. Ma gahuna i lautatahi naka Yesu a hewahewali hi matouta duma.

³⁵ Gahuna ugolinei pona geke pite hi nonoli i pa, 'Natuwe geke tauna a inagani, tauna ona iponawogogeya.'

³⁶ Hougana pona i kookoe po Yesu tuawana i towotowolo. A hewahewalihi ega ponahi po awai hi gagalehi ega iyai hita paliweleya noka iyetahi ugolih.

*Yesu tewela ugolina alugo apapoena i wiyagaya
(Matiu 17.14-18; Maki 9.14-27)*

³⁷ Malitom po Yesu a hewahewalihi tonuga mitehi u oyana hi mamae hi hopu po hi nae. Ma lawa boluna baneina i'mboina mai Yesu ugolina.

³⁸ Lawa gehouna boluna u hinena i otu i pa, 'Bada, a lupaliyem ipa natuwe emosi hotana olo-tona una galey.

³⁹ Tauna alugo apapoena e geluya po mala emosi ma e tapeiotuya po e ilougo nae po gamonei pulopulo he hopuhopu. Ma houga daodaona e ihiniwiyuwaya ma ega ita nenehaleya.

⁴⁰ Ma am hewahewali a lupaliyehi ipa hina widewadewaya po ega emoemotahi.'

⁴¹ Yesu lawana a baha i wimihena niyeya i pa, 'Taumi geke hapanana ega ami witumagana po apapoe lawami. Houga a dao awai apo a meme liyaliyanimi po a genogenogemi?' Apoma lawana ugolina i pa, 'Natumna una neiyai ugoliiu.'

⁴² Tewelana i nenei ma alugona tewelana i tape-dubali po hau hipuli i taatawa nae. Tamogi Yesu alugona i baha po i nae ma tewelana i luyawahi po i kokoe ma amana u nimana i houni.

⁴³ Lawa atapuhi Yaubada a wipoya ugolina hi'mhuna duma.

*Yesu a hilage ubeina i baha meme
(Matiu 17.22-23; Maki 9.30-32)*

Ginouli atapuhi Yesu i dewadewahi naka yohola hi hunehuneya ma a hewahewali ugolih i baha i pa,

⁴⁴ 'Geka bahahi apo a bahebahehi ega ona inu-goguluwihi. Lawa Moinau apo hina houna damaneu lawa u nimahi.'

⁴⁵ Tamogi a hewahewali geke bahana ega anona hita hanapugeya. Tauhi ugolihi geke bahana anona i lugowadeya po ega hita hanapugeya. Geke binei ipa Yesu hina lubayadeya ma hi matouta.

Iyai i geduma?

(Matiu 18.1-5; Maki 9.33-40)

⁴⁶ Yesu a hewahewali u hayahi wigamogahigahi i wawala. Hai wigamogahigahina a wawala babana hi pa u hayahi iyai i geduma.

⁴⁷ Yesu hai winugonugotuhu amaka i hanapugeya yaka tewela i waya po u liyaliyana i witowoli.

⁴⁸ Ma i baha nae ugolihi i pa, 'Iyai gowaugei geke tewelana ina lunugotootogogeya yaka tau i lunugotootogogeu. Ma iyai ina kaoheu yaka ega tau tuawau tu himiliu gasi i kaoheya. Matababana iyai u hayami i hopu duma naka tauna i geduma.'

⁴⁹ Yoni ponana i lata ma i pa, 'Bada, lawa gehouna gowamgei ma alugo apapoehi i iyagahi ma to baha po ipa ina wohouna. Matababana tauna ega ata bolu u hinena.'

⁵⁰ Yesu i baha Yoni ugolina i pa, 'Ega ona yamgudugudu, babana iyai ega ita igawiyeta naka tulata.'

Samaliya Meyageina gehouna lawahi Yesu hi wihiniggiyeya

⁵¹ Houga i kukuku ipa apo Yaubada Yesu ina wohepaya po ina gae hau yada. Ma Yesu a nugotuhu i houna emoteya ipa ina nae u Yelusalem,

⁵² po baha tu hihwi i himilihi po hi tahaya nae. Tauhi hi nae po Samaliya meyageina gehouna ugolina ipa tauna ubeina hina wononogo.

⁵³ Tamogi meyageina lawahi Yesu hi wihinigigiyeya babana nugonugona i nena u Yelusalem.

⁵⁴ Hougana a hewahewali Yamesa po Yoni geke bahana hi noonoli po hi pa, 'Guyau, nugonugom yaka mayau yadei to otugeya po ina hopu mai po geke lawahi ina alahihi?'

⁵⁵ Ma Yesu i luhagawileya po i paliyehi i pa, 'Ega naka pite.'

⁵⁶ Ugolinei hi nehalehi po hi nae meyagai gehouna ugolina.

*Yesu hi luhogaleyapa hina wotagoya
(Matiu 8.19-22)*

⁵⁷ Hougana tahayagei hi nena ma lawa gehouna i baha nae Yesu ugolina i pa, 'Am nae atapuhi ugolihia apo a wotagom.'

⁵⁸ Yesu i baha lawana ugolina i pa, 'Gamogamo mi pitepitena waidomohi po kiu moyanei waipatahi. Ma Lawa Moinau ega meka nawatatau ani wienona gehouna.'

⁵⁹ Yesu i baha nae lawa gehouna ugolina i pa, 'Una wotagou.'

Ma lawana i pa, 'Guyau, una palihaleu po a nae po amau a ototoni ma ina hilage po a guluwa tahaeya ma apoma a wotagom.'

⁶⁰ Yesu a baha i wimiheya i pa, 'Lawa hai luyagohana mei tu hilahilage una palihalehi po tu hilahilage ugolihia hina galena nae. Ma tam una nae po Yaubada anani taniwaga una guuguyeya.'

⁶¹ Lawa gehouna Yesu ugolina i baha i pa, ‘Guyau, apo a wotagom. Tamogi una palihaleu po a nae po u guguni a mamala tahaehi.’

⁶² Ma Yesu i baha ugolina i pa, ‘Apo iyai Yaubada binei ina wobagibagi ma ina luhagawileya po uyawena ina gagaleya yaka tauna ega a dewadewa awai Yaubada anani taniwaga ugolina.’

10

Yesu tu wotagona magouhi 72 i himilihi po hi nae hi bagibagi

¹ Geka u mulina Guyau lawa magouhi 72 i winaganihi po luwaga luwaga ma i himilihi po hi tahaya nae meyagai baneih i po habuluhi atapuhi ugolih i. Tauna noka meyageih i apo ina luinihi.

² Ma Yesu i paliwelehi i pa, ‘Mahula i lauliligeya ma tu yaba luemoemotahi. Ugolinei ona lupali po mahula Guyouna ugolina po tu yaba gehouhi ina himilihi po hina nae mahula hina tuwaluhi.

³ Ona nae. Tau a himihimilimi galenami mei sipi natunatuhi kedewa woyahiyahi u hayahi.

⁴ Ega mone po outu po ae humahuma ona wiwinihi. U tahaya ega ona tutowolo po iyai ona maamali.

⁵ ‘Numa awai ona luyia yaka ginouli tahatahayana ona pa, “Yaubada a nugodumola geke u numana ina mae.”

⁶ Inapa tu nugodumola lawana naka hosi yaka am wimaamala ugolina ina mae. Ma inapa eega yaka am wimaamala una wimeya.

⁷ Ma numa emosi ugolina ona mamae ma awai he welewelemi on’omam po ona umuma babana tu bagibagi waimihana. Ega ona inuma maga.

⁸ ‘Hougana meyagai baneina awai ona luyia po lawa hina kaohemi po u naomi aniani hina huhouna ona ani.

⁹ Naka u meyageina tu tootogo ona luyawahih ma lawa ugolihi ona baha ona pa, “Yaubada anani taniwaga amaka i tuliyaliyanimi.”

¹⁰ Tamogi meyagai awai ona luyia po ega hina kaohemi yaka ona nae po hau tahaya ona pa,

¹¹ “Ami meyagai dubudubuna u aeyai i yampati gasi mitehi to lihooholaitani taumi ugolimi. Hawena ma tamogi Yaubada anani taniwaga amaka i tuliyaliyanimi.”

¹² ‘A paliwelemi, Libahibahi Iyetana ugolina apo hai wiyuwa ina lata duma ma mi Sodom hai wiyuwa ina habulu.

Dobu apapoehi gehouhi apo libahibahi hina tuhagaya

(Matu 11.20-24)

¹³ ‘Aee, kihoni, Kolasini lawami apo wiyuwa ona wialoni. Aee, kihoni, Besaida lawami apo wiyuwa ona wialoni. Itapa manini u hinemi hi dewadewahi u Taya po u Saidoni hita dewahi amaka lolowa lawahi hita nugobui. Ma hai nugobuina apo hita wogeleteya po kaleko apapoehi hita otana ma hita lugobu ma hita tugutugula.

¹⁴ Tamogi Libahibahi Iyetana ugolina apo Yaubada Taya ma Saidoni ina lunugotootogogena dumahi ma apoma taumi.

¹⁵ Ma taumi Kapaneum lawami ami nugotuhu o pa ona wohepa memi po ona gae hau yada, bo? Apeega, apo Yaubada ina halena hopunemi hiyoyowa ugolina.’

16 Yesu a hewahewali ugolihi i baha i pa, 'Iyai ugolimi e launonola naka ugoliu e launonola. Iyai i wihinigigiyemi naka i wihinigigiyeu. Ma iyai ina wihinigigiyeu naka tu himiliu i wihinigigiyeya.'

17 Ega yaka Yesu a hewahewali magouhi 72 hi nae po hi gunagunawilena mehi a kaohahi po hi pa, 'Guyau, alugo apapoehi gowamgei hi wipona-wogogeyai.'

18 Ma Yesu ugolihi i baha i pa, 'Tomodulele a gagaleya ma yadei i peu po i hopuhopu mai mei namanamala.

19 Ona launonola, amaka wipoya a welemi po apo mota waitonahi tepahigei ona nae po tanala ona tutepanihi po Tomodulele a wipoya atapuhi ona lagonihi ma apega wiyuwa ona wialonihi.

20 Tamogi alugo apapoehi he iponawogogemi binei ega ona kaokaoha. Ma ona kaokaoha babana amaka hau yada Yaubada gowami i gilumihi.'

*Yesu i kaoha
(Matiu 11.25-27, 13.16-17)*

21 Noka hougana Yesu Alugo Woiyawa i wihogoya po i kaoha ma i pa, 'Amau yada po hipuli hai Guyau. A wotalagiyem babana lawa hanahanapuhi po wainugonugotuhuhi ugolihi awai u gowagowadi naka tu winugoneina ugolihi u wogeleteya. Moina Amau geke pite ipa am lunugotootogogei ina wawala.

22 'Amau ginouli atapuhi u weleu. Ega iyai tau ita hanapugeu ma Amau tuawam. Gasi ega iyai Amau ita hanapugem, ma tau Natum po iyawoi a inaganihi ugolihi Amau a woogeletem tuawiyai to hanapugem.'

²³ Hougana Yesu a hewahewali mitehi hi lutowanehi ma apoma i luhagawileya po ugolihi i baha i pa, ‘Taumi tu kaoha babana ginouli dewadewahi amaka o galehi.

²⁴ Matababana a paliwelemi naka awai o gagalehi tu bahapiko po wasawasa odubohi hai luhogala ipa hina galehi ma ega hita galehi. Ma gasi awai o noonolihi hai luhogala ipa hina nonolihi ma ega hita nonolihi.’

Yesu lawa Samaliyagei i'mpaliluweleweya

²⁵ Lugagayo taniwagana i towolo po Yesu a hanapu i ludadani i pa, ‘Bada, awai apo a dewaya po luyagohana tuwetuwenai a tuhagaya?’

²⁶ Yesu i baha nae ugolina i pa, ‘Hau lugagayo Mose awai i gilumihi? Ma anohi awai e hiyahiyawa tuhagahi?’

²⁷ Lawana Yesu a baha i wimiheya i pa, ‘Guyau am Yaubada luhogalam atapunei po alugom atapunei po kadidilim atapunei po nugonugom atapunei una luhogaleya. Ma lawa u liyaliam tu mae una luhogalehi po mei e lauhogalena mem.’

²⁸ Yesu lawana ugolina i baha i pa, ‘Am baha i dumalu duma. Geka una metagohi yaka apo luyagohana tuwetuwenai una tuhagaya.’

²⁹ Ugolinei lugagayo taniwagana ipa ina houna idumalu meya po i lubayada i pa, ‘Lawa awai naka u liyaliau tu mae?’

³⁰ Ma Yesu a bahana i wimiheya i pa, ‘Lawa gehouna Yelusalemgei i hopuhopu u Yeliko po tu danedanene u nimahi i houna meya. A gala hi gagigagi ma hi ilawi po mei ina hilahilage ma hi nehaleya.

³¹ Noka kabudalana ugolina tu witalaguyaba gehouna noka tahayanei i hopuhopu. Tamogi i galeyama tahayana hadana gehouna i waya po i nae po i weluwileya.

³² Mei gasi Libai lawana gehouna. I nei u dobuna po lawana i galeyama i weluwileya po i nae.

³³ Ma lawa gehouna Samaliyagei noka tahayanei i kadau po i nenei po lawana ugolina i lugeleta. Hougana i gagaleyama po nugonugona i wiyuweya.

³⁴ Ega yaka i nae po kelona ugolihi wakatu po wine i hiwogihima i humahi. Apoma a gamogamo u upuna i touli po i niyeyama tu kadakadau hai u numa po i galena iteteyama.

³⁵ Ma malitom po mone i waya po numana taniwagana i weleyama i pa, “Geka lawana una gagalena iteteyama. Ma ugolina mone a lata awai u hahaleyama meka hougana a gunawileu apo a lidumalum.”

³⁶ ‘Geka lawahi tonuga ugolihi meka lawana i wogeletena meya tauna lawana tu danedanene hi lawi u liyaliyana tu mae?’

³⁷ Lugagayo taniwagana i pa, ‘Lawana Samaliyagei tauna i launugotootogoyama.’

Ma Yesu i pa, ‘Amaka, ma una nae po una metagoyama.’

Yesu Maleta ma Maliya i dadanihi

³⁸ Hougana Yesu po a hewahewali tahayagei hi nena. Ma meyagai gehouna hi luiyama po wawine gowana Maleta Yesu i weluwayama po hi nae a u numa.

³⁹ Ma tauna walehina gowana Maliya Guyau aena u labena i tugula ma a wiatatiyana i noonolihi.

⁴⁰ Maleta a bagibagi a maga ugolina ma nunugonugona i apapoe po i nei Yesu ugolina po i pa, 'Guyau, iyowai po walehiu i palihaleu po tuawau a pupoula ma ega ita geno? Una baha po ina nei po ina haguwe.'

⁴¹ Guyau Maleta a baha i wimiheya i pa, 'Maleta, Maleta, ginouli magomagouhi ugolihia e genogeno po e inugopilipili,

⁴² tamogi ginouli emosi waianona. Maliya ginouli moinana i winagani po apega iyai ina wihaleya.'

11

Yesu i wiatatiyana lupali ubeina

(Matiu 6.9-13, 7.7-11)

¹ Iyeta gehouna Yesu dobu gehouna ugolina i laupali. Hougana i laupali woloe po a hewali gehouna Yesuna ugolina i baha i pa, 'Guyau, lupali una wiatatiyeyai po mei Yoni bapatiso a hewahe-wali.'

² Yesu i baha ugolihia i pa, 'Ona laupali ona pa: Amiyai,

Gowam to wiyateyateya.

Am ani taniwaga una wogeleteya.

³ Iyeta emosi po emosi i am ubeina una weliyai.

⁴ I apapoe una paligigilihi po mei iyawoi tu wiapapoeniyai to paligigilihi.

Ma ega una palihaliyai po ludadana baneihia tona ialonihia.'

⁵ Ma Yesu a hewahewali ugolihi i pa, ‘Itapa iyai gehoum uta nae upom tipolinei po tulam ugolina uta pa, “Tulau palawa ugolim yaka piyana tonuga una weleu.

⁶ Matababana tulau i kadakadau nae po ugoliu i lugeleta po ega a yam ma ega aniani awai ugoliu ipa apo a weleya.”

⁷ ‘Ma tulomna numa u hinena ita pa, “Ega una laigenou. Amaka mateta a guduya po natunatuwe mitehi to eneno. Apega a wotowolo po awai a welem.”

⁸ A paliwelemi, hawena apega ina wotowolo po awai ina welem babana tauna tulam. Ma tamogi am wihigihigili binei apo ina wotowolo po awai atapuhi u lauhogalehi ina welem.

⁹ ‘Ma a paliwelemi, ona lupali yaka apo Yaubada ina welemi. Ona bibeiha yaka apo ona tuhagaya. Ma ona laitutou yaka Yaubada apo taumi bimiyei gudu ina hoeyea.

¹⁰ Matababana tu lupali atapuhi hai luhogala Yaubada e welewelehi. Ma tu beiha hai luhogala he tutuhagahi po tu litutou ubeihi Yaubada gudu e hoehoeya.

¹¹ ‘Itapa geke u hayamina tam tu winatuna ma natum olotona ita kawaiyana, apo mota uta weleya?

¹² Bo ita kawapou, apo tanala uta weleya?

¹³ Taumi tu apapoe ma o hanapugeya po natunatumi ginouli dewadewana, o yambenehi, yaka Amata hau yada tu lupali Alugo Woiyawa e welewelehi.’

*Yesu ma Tomodulele
(Matiu 12.22-30; Maki 3.20-27)*

¹⁴ Alugo apapoena lawa e laigumgumnihi Yesu i wiyagaya lawa gehouna ugolina. Hougana alugo lawana i nenehaleya naka lawana i tugudu po i wibaabani. Bolu hi gagalena naka hi gohola dumahi.

¹⁵ Tamogi lawa gehouhi hi pa, ‘Palouma hai bada Tomodulele Yesu balau i weleya po ugonei alugo apapoehi e iyagahi.’

¹⁶ Ma gehouhi hai luhogala ipa Yesu hina ludadani po hi laupaliyeya ipa manini wekiweki-lalana yadei ina wogeleteya po hina galeyaya.

¹⁷ Tamogi hai winugonugotuhu amaka i hanapugeya yaka ugolihii i baha i pa, ‘Apo ani taniwaga gehouna u tipolina ina gunakahaya po hina igawigawiyena mehi apo hai mae ina apapoe.

¹⁸ Ugonei ma inapa Tomodulele anani taniwaga ina gunakahaya po hina igawigawiyena mehi, apo iyowai a kadidili galenana? Taumi o pa Tomodulele a wipoyagei alugo apapoehi a iyagahi.

¹⁹ Taumi o baha o pa Tomodulele a wipoya ugonei a wobagibagi po alugo apapoehi a iyagahi yaka taumi ami lawa iyowai he iyaga. Tauhi ugolihiyeyi nugotuhu dumaluna apo ona tuhagaya.

²⁰ Tamogi inapa Yaubada a wipoyagei alugo apapoehi ana iyagahi yaka Yaubada anani taniwaga amaka i nei ugolimi.

²¹ ‘Inapa lawa kadikadidilina anani witona ginoulihi ina wononogogehi ma a numa ina ototoni, apegaya ginouli hina danenehi.

²² Tamogi meka hougana lawa kadikadidili dumana lawana ina huluya apo ina uni. Ma anani

witonahi i itumaganehi lawana kadikadidili du-
mana ina tamihi po ina nohaya.

²³ ‘Iyai ega tau miteu yaka tauna e igawiyeu.
Ma iyai ega tau miteu tona nugoemota yaka tauna
tu’mnoha.

Alugo apapoena a gunawilana
(Matiu 12.43-45)

²⁴ ‘Hougana alugo apapoena lawa ina hopu ha-
leya naka dobu ega ita igoila e yayahi po e nena
ani wiyagohina e bibeiha. Ma inapa ega emosi ina
tuhagaya yaka apo tuawana ina baha ina pa, ‘Apo
a gunawilena meu u numa a nenehaleya ugolina.’”

²⁵ Ma hougana i gunagunawileya po numana i
yeuye po ginouli hi houna imahiyehi ma i galey a.

²⁶ Yaka apoma apo ina nae po alugo apapoe
dumahi magouhi 7 ina weluwinihi po hina lui po
noka hosi hina mae. Ugolinei mehougana hina
meyato po ina kokoe naka noka lawa a mae apo
ina apapoe duma ma apoma lolowa.’

Kaoha moinana

²⁷ Hougana Yesu geka i baheya po i kokoe ma
wawine gehouna bolu u hinena ponana i lata ma
i baha Yesu ugolina i pa, ‘Wawine iyai tu gunim po
tu wigugum tauna tu kaohadiidiga.’

²⁸ Ma a baha Yesu i wimiyeya i pa, ‘Tamogi iya-
woi Yaubada a baha hina nonoli po hina wipona-
wogogeya tauhi tu kaohadiidiga.’

*Bolu hai luhogala baneina ipa Yesu manini ina
wogeleteya*
(Matiu 12.38-42)

²⁹ Bolu hougana i lalata ma Yesu i tugudu po i
pa, ‘Geka hapanana hapa apapoena. Hai luhogala

ipa manini wekiwekilalana Yaubada ugolihi ina woogeleteya. Tamogi apega manini gehouna ina woogeleteya ugolihi ma wekiwekilala Yona i woogeleteya tuawana.

³⁰ Tu bahapiko Yona tauna wekiwekilala Ninewa lawahi ugolihi. Naka pitenana gasi tau Lawa Moinau wekiwekilala geke hapanana lawami ugolimi.

³¹ Tupo yawana hai wasawasa wawinena apo Libahibahi Iyetana ugolina ina towolo po ina wigoumi. Matababana hipuli anani kokoe ugolina ma i nei po Solomona a wiatatiyana hanahanapu i nonoli. Ma a paliwelemi, geke hosi lawa gehouna i geduma apoma Solomona.

³² Libahibahi Iyetana ugolina apo Ninewa lawahi hina towolo po hina wigoumi. Matababana Yona a guguya hi noonoli po hai apapoe hi palihalehi. Ma a paliwelemi, geke hosi lawa gehouna i geduma ma apoma Yona.

Hini yayatana
(*Matiu 5.15, 6.22-23*)

³³ ‘Apega iyai ani liyayata ina tunuya ma ina gowadi bo nau u hinena ina talapupuya. Tamogi ani tugulana ugolina e wituguli po numana lawa he luiluiya apo yayatana hina galeyā.

³⁴ Matam tauna hinim anani liyayata. Hougana matam a dewadewahi hinim atapuna apo yayata ina hogoya. Ma matam hai apapoe hougana hinim atapuna apo hau uguwa.

³⁵ Ugolinei ma ipa una galena imahi naka yayatana ugolim ega ina uguguwi.

³⁶ Inapa hinim atapuna yayata ina hogoya po ega tupom gehouna hau uguwa naka apo ina yayata pahim. Galenana mei yayata baneina e nenehi ugolim.’

Yesu Palisi lawahi po lugagayo tanitaniwagahi i kawaapapoehi

(Matiu 23.1-36; Maki 12.38-40)

³⁷ Yesu hougana i ibaabani woloe po Palisi lawana gehouna i gigimeya po ipa hina am yaka i lui gae po hau ani am i tugula.

³⁸ Palisi lawana i gohola dumaya babana Yesu ega ita oga tahaya ma apoma ita am.

³⁹ Yaka Yesu i baha nae ugolina i pa, ‘Taumi Palisi lawami ami keyaka po ami gaeba upuhi o laiyeyueuhi, ma tamogi u hinemi omboho po dewa apapoe i wihogomi.

⁴⁰ Taumi buuwa. Yaubada ginouli atapuhi uputahi i dewahi yaka tauna gasi hinehi i dewahi.

⁴¹ Ma am lounugotootogoei tu dayadayabu hagu ona welewelehi yaka apo taumi tu yeueu.

⁴² ‘Kihoni Palisi lawami taumi tu nugodubu. Ami ginouli magouhi 10 ma u hinehi emosi Yaubada o weleweleya, ginouli mei naiya po tupatago po aniani ani widewadewahi atapuhi. Tamogi dewadumalu po Yaubada luhogalana ega ota genogenogeya. Geka dewahi naka ginouli baneihi ipa ona wootagohi ma ami ombenena Yaubada ugolina ega nugomi ina guluguluwi.

⁴³ ‘Kihoni Palisi lawami taumi tu nugodubu. Ami luhogala ani tugula dewadewahi hau numa dalabu. Ami luhogala ipa ani gimala ugolina lawa wiyateyategei hina maamalimi.

44 ‘Taumi tu nugodubu babana galenami mei kokowaga ega wekiwekilalahi ma tepahiyei lawa he nena.’

45 Lugagayo taniwagana gehouna Yesu ugolina i baha i pa, ‘Bada, geke bahahi u bahebahehi naka gasi tiyai u paliguyoguyougeiyai.’

46 Ma Yesu i pa, ‘Taumi lagagayo tanitaniwagahi gasi tu nugodubu. Matababana lawa witai baneihi ega emoemotahi hina awalihhi ma o iawalihhi. Ma taumi ega kikeina nima gigimi emosi ota lodomi po noka witeihi ota wodadanihi.

47 ‘Taumi tu nugodubu babana taumi googami tu bahapiko hi ununihi kokowagahi o wogo imahiyehi.

48 Ugolinei taumi tu baha moina po tu lueena googomi hai dewa ugolihi babana hi ununihi ma taumi kokowagahi o wogo imahiyehi.

49 Geka binei ma Yaubada a hanapu i baheya i pa, ‘Ugolihi apo tu bahapiko po tu wituwetuwega a himila niyehi. Gehouhi apo hina unihi ma gehouhi apo hina wihiniwiyuwahi.’

50 Yaka hipuli i wawala po i nenei ma tu bahapiko atapuhi hi ununi talahi mihana apo geke hapanana hina waya.

51 Keini tulana Abele i ununi ugolina i nei po Sakaliya ani witalaguyaba babanoyana wailugagayona u tipolina hi ununi ugolina. Moina dumana a paliwelemi, atapuhi bihiyei geke hanapana lawahi apo wimeihana hina waya.

52 ‘Kihoni lugagayo tanitaniwagahi taumi tu nugodubu. Matababana hanapu numana an’imhoena o wihaleya. Taumi apega ona lui po gasi iyawoi he ileta ipa hina lui naka o luguduhi.’

⁵³ Hougana Yesu noka dobuna i nenehaleya ma Palisi lawahi po lugagayo tanitaniwagahi hi tugudu po hi palipaliguyoguyougeya. Ma ginouli boluhi bihiyei hi laubayadeya,

⁵⁴ po hi ileta ipa hina witahaya powaya po ina baha powa ma hina nonoli.

12

Nugotuhu gowagowada binei Yesu i baha (Matiu 10.26-27)

¹ Lawa magouhi tausana po tausana hi yam-tuboina mai naka hi tututata mehi. Ma Yesu i baha tahaya a hewahewali ugolihi i pa, 'Ona gagalena imahi Palisi lawahi hai palawa ani lihaahanana binei naka hai nugohine gowagowada. Taumi ega noka pite ona dewedeweya.

² Babana ginouli awai humahumana apo ina lugeleteya, bo gowagowadana apo lawa hina hanapugeya.

³ Ugolinei ma ginouli awai hau uguwa o bahe-baheya apo hau yayata hina nonoli. Ma awai babanoya guduguduhi u hinehi o iyaguhahaehi apo dobu atapuna hina iototugeya.

Yaubada ipa ta matouteya (Matiu 10.28-31)

⁴ 'U lawa, a paliwelemi, iyawoi hinita he uni po u mulina ma apega awai apapoe dumana hina dewaya ega ona matomatoutehi.

⁵ Tamogi iyai ipa ona matomatouteya apo a wiatatiyemi. Yaubada ona matouteya, tauna omunugo u mulina a wipoyagei emoemotana apo tu hilahilage hau mayau alalatana ina

wihulu niyehi. Moina tauna emosina ona matomatouteya.

⁶‘Lawa atapuhi hi hanapugeya naka kiu muhohohi nimituhu mihahi 20 toea. Ma ega kiuna emosi Yaubada ita inugoguluwi.

⁷Ma gasi ununumi apala atapuhi Yaubada i hiyawa pahi. Ugolinei ega ona matomatouta, taumi o geduma ma apoma kiu boluhi.

*Keliso winoyanoyana po wihinigiyenana
(Matiu 10.32-33, 12.32, 10.19-20)*

⁸‘Ma a paliwelemi, iyai bolu u matahi ma ina bahena geleteu naka tau e itumaganeu, yaka Lawa Moinau Yaubada a tu winoyanoya u matahi apo tauna a bahena geleteya.

⁹Ma iyai ina bowiyeu lawa u matahi yaka Lawa Moinau Yaubada a tu winoyanoya u matahi apo tauna a bowiyeya.

¹⁰Ma iyai ina baha apapoe Lawa Moinau ugoliu yaka apo Yaubada ina paligigili. Tamogi iyai Alugo Woiyawa ina paliguyoguyougeya yaka tauna apega Yaubada ina paligigili.

¹¹‘Hougana apo hina niyemi hau numa dalabu po hina lauhetalemi bo babada po tanitaniwaga u matahi ega ona genogeno ipa apo iyowai ona wibaabani po awai ona baheya.

¹²Matababana noka hougana Alugo Woiyawa apo awai ina wiatatiyemi po ona baheya.’

Tu wigapola buubuwana ompaliluwaluwana

¹³Bolu u hinena lawa gehouna i baha i pa, ‘Bada, walehiu una paliweleya po amiyai gapola i hilahilage haleya ina gutaya tau mitehi.’

14 Ma a baha Yesu i wimiheya i pa, ‘Tulau, iyai i dewau po ipa a wituluhetala bo a wituguta ugolimi?’

15 Ma ugolih i baha nae i pa, ‘Ona gagalena imahi po omgaganu galenana tapuna po tapuna ugolina ona wola imahi. Matababana hawena lawa i wigapola lagona tamogi a luyagohana moinana ega gapola ugolih.’

16 Apoma Yesu geke om paliluwaluwana i paliwelehi i pa, ‘Lawa waigapolana gehouna a hipuli ugolina aniani baneina i tutuhagaya.

17 Ma tuawana i nugonugotuhu ipa, “Apo awai a dewaya babana ega meka u yam ani hounahi?”

18 ‘Ma i paliwelena meya i pa, “Geka pite apo a dewa. Apo u hanali a goluhihi po baneih i a dewahi po ugolih apo u pegapega po u ginouli gehouhi atapuhi a hounih.’

19 Apoma apo a paliwelena meu ana pa, a woimahi duma. Ginouli atapuhi ugolih apo ana ibagibagih ma hina mamae, bolima magamaga. Kamnau apo a laidewadewaya. A am po a uma ma a kaokaoha.”

20 ‘Tamogi Yaubada i baha nae ugolih i pa, “Tam buuwa. Geka upomna apo alugom a wiha-leya. Ma geke ginoulih i u noonogogehi apo iyai galinei?” ’

21 Yesu ompaliluwaluwana i laiwoloeya i pa, ‘Iyawoi tauhi bihiyei gapola he iupuma gae ma Yaubada u matana ega hita igapola geke pite dewa apo ugolih ina wawala.’

*Yaubada ta witumaganeya
(Matiu 6.25-34)*

²² Apoma Yesu i baha nae a hewahewali ugolihi i pa, 'Ugolinei ma a paliwelemi, ega ona genogeno ami mae hau hipuli binei, awai apo ona anani, Ma ega hinimi binei ona genogenogeya ipa awai apo ona ototeni.

²³ Matababana ami luyagohana hi geduma ma apoma aniani, ma gasi hinimi hi geduma ma apoma kaleko.

²⁴ Hapali waewae ona galehi, tauhi ega hita laupehi po ega hita yaba po hau hanali hita huhouna. Ma tamogi Yaubada e ianianihi. Ma taumi o geduma ma apoma kiu.

²⁵ Iyai u hayami emoemotana a nugotuhugei a luyagohana ita lidaoya? Ega emoemotami.

²⁶ Inapa ega emoemotami ginouli habuluna mei nonokahi ona dewaya yaka awai bihiyei o genogeno?

²⁷ 'Hapali wihiya iyowai he lalahalahi ona galehi. Tauhi ega hita wobagibagi bo hai kaleko hita yamdewa. Tamogi a paliwelemi, Solomona a gapola atapuhi u hinehi a kaleko ega hai haki mei geke wihiyahi.

²⁸ Hiyamoni amalai e lauyagohana ma malinatom po amaka e nae. Hau mayau he'mapugeya po e alalahi. Tamogi Yaubada tauna hiyamonihi galenahi e idewadewahi. Baha dumana Yaubada apo ami kaleko dewadewahi ina wiotenimi? Ami witumagana hi habulu hota!

²⁹ Awai apo ona anani po awai apo ona umumaya binei ega ona inugonugotuhu po ega ona nugonugogeno.

³⁰ Matababana geke hipulina ugolina tu meuputa geke ginoulihi he bibihehi. Ma Amami i

hanapugeya naka geke ginoulihi o luhogalehi.

³¹ Yaka tauna anani taniwaga ona bibiheyā po geke ginoulihi apo hina wigalimiyei gasi.

Tu waigapola hoi yada
(*Matiu 6:19-21*)

³² ‘Taumi bolu habulumi ega ona matomatouta babana Amami a nugodewadewa ipa anani taniwaga ina welemi.

³³ Ami ginouli ona gimalena halehi po mon-ehi tu dayadayabu ona welehi. Ami mone ani’mpohapohahi ega hita woapapoe ona winihi po hau yada mone memewagahi ona tuupumihi. Noka hosi apega tu danedanene hina winihi po apega pitala hina tonahi.

³⁴ Ma meka hosi ami gapola he memeyana naka hosi apo nugonugomi hina mae.

Tu bagibagi yamhipohi

³⁵ ‘Ami ani bagibagi kalekahi ona lumomohi ma ami ani liyayata ona tunuhi ma ona wononogo,

³⁶ mei tu bagibagi hai bada tawine tolehana ugolina a gunawilana he ototoni. Tauhi apo mala emosi ma a gudu hina hoeya inapa ina gunawileya po ina ilulougo yaka.

³⁷ Noka tu bagibagihi tauhi tu kaoha inapa hai bada ina gunawileya po ina tuhagahi naka ega hita meme hota. A baha duma ugolimi apo badana a kaleko ina lumomohi ma ina baha po hau ani am hina tugula ma ina nei po ina poulehi.

³⁸ Inapa upom tipolinei bo malatomtomgei ina nenei po tu bagibagihi a nonogohi ma ina tuhagahi naka tauhi tu kaohadiidiga.

³⁹ Ma gegeka ona hanapugeya, itapa numa taniwagana tu danedanene a nei kabudalana ita hanapugeya apo matana ita kayakaya po apega a numa ita lupapaya po ita lui.

⁴⁰ Taumi ipa gasi ona wononogo babana kabudala awai o pa apega a nenei naka u hinena apo Lawa Moinau a nei.’

Tu bagibagi waiponawogona bo waiponahalena

(Matiu 24:45-51)

⁴¹ Pita i baha i pa, ‘Guyau, geke paliluwaluwana e bahebaheya naka tuawiyai ubeiyai bo lawa atapuhi ubeihi?’

⁴² Ma Guyau i pa, ‘Iyai waiponawogona po wainugonugotuhuna? Tauna apo a bada ina witowoli po numa u hinena ina witaniwaga, ma tu bagibagi gehouhi hai guta aniani kabudala dumalunei ina welewelehi.

⁴³ Inapa badana ina gunagunawileya po geke dewana ina dewedeweya ma ina tuhagaya naka tu bagibagina tauna tu kaohadiidiga.

⁴⁴ A baha duma ugolimi noka badana apo tu bagibagina ina witowoli po ginouli atapuhi ina gagalena itetehi.

⁴⁵ Tamogi noka tu bagibagina inapa ina paliwelena meya ina pa, “U bada a gunawilana i wihinihinibiga,” ma ina wiwawala po tu bagibagi ololotohi po wiwinehi ina kodikodilihi. Ma in’omam ma ina umuma buuwa.

⁴⁶ Noka tu bagibagina a bada iyeta emosi apo ina nei. Ma a neina naka tu bagibagina ipa apega ina nei po kabudalana apega ina hanapugeya.

Ma apo ina wimiheya po tu bagibagi waiponaha-halehi mitehi ina houna emotehi.

⁴⁷ ‘Ma inapa noka tu bagibagina a bada a nugotuhu ina hanapugeya ma ega ina wononogo po ina dewa tagoya. Tauna apo kodikodila baneina ina waya.

⁴⁸ Ma tu bagibagi iyai a bada a nugotuhu ega ita hanapugeya ma i dewa powaya po apo kodikodila ina ialoni tauna apega kodikodila baneina ina waya. Iyai awai baneina i tutuhagaya ipa gasi baneina ina palihaleya. Ma iyai ugolina banei dumana lawa hi huhouni tauhi apo hai lupali banei dumana hina dewaya.

*Yesu tauna wikahakaha a baba
(Matu 10.34-36)*

⁴⁹ ‘A nei ipa hipuli a tunuya po ina alahi. Hilaki amaka ita luebaleya po ita alalata.

⁵⁰ Ma tau gasi u bapatiso waiyuwana apo a waya ma hilaki wiyuwana ita kokoe.

⁵¹ Ami nugotuhu o pa nugodumola ata neiyai hau hipuli, bo? A paliwelemi, eega. Tamogi wikahakaha a neiyai.

⁵² Amalai ma i wawala po i nenaie apo numa emosi u hinena lawa nimitutu hina mamae. Ma tonuga apo hina towolo po luwaga hina igawiyehi, bo luwaga hina towolo po tonuga hina igawiyehi.

⁵³ Apo hina wikahakaha po ama natuna olo-tona ina igawiyeya ma natu olotona amana ina igawiyeya. Apo hina natuna wawinena ina igawiyeya ma natu wawinena hinana ina igawiyeya. Keduluma apo pohiyana wawinena

ina igawiyeya ma wawine apo pohiyana waikedu-
lumana ina igawiyeya.’

Houga galenana hanapuna
(*Matiu 16.2-3*)

⁵⁴ Yesu i baha nae bolu ugolihi i pa, ‘Taumi kabudala anani yoli ugolina yaloi wopotopotona e wohepa ma o galeya po mala emosi ma o pa, “Apo ina atuna,” ma e atuna.

⁵⁵ Ma yawana e togotogo ma o galeya yaka o pa, “Apo dobu ina wipoya,” ma e wipoya.

⁵⁶ Taumi galena koyakoyama o dewadewaya. Houga apo galenana iyowai naka hipuli po yada o galehi ma o ipikogehi. Tamogi iyowai po geka hougana Yaubada a bagibagi anona ega emoemotami ona baheya?

Am gawiya mitehi ona nugoemota
(*Matiu 5.25-26*)

⁵⁷ ‘Ma dewa awai dumadumaluna iyowai po tuawami ega ota ikahaya?

⁵⁸ Ma inapa iyai ina wigoum po ina niniyem hau luhetala yaka una wileta duma hau tahaya po tauna mitehi ona winugoemota. Ma inapa ega ona inugoemota yaka apo ina niyem tu luhetala baneihi ugolihi. Tauhi apo numa panipani tu galena itetehi u nimahi hina hounim po hau numa panipani hina tugudum.

⁵⁹ A paliwelemi, noka hosi apo una mamae a sigana am yaga atapuna una lidumaluya ina hopu po toea emosi ugolina una wikokowi.’

13

Inapa ami apapoe ega ona palihalehi yaka apo ona hilage

¹ Noka hougana lawa gehouhi Yesu hi paliweleya tu witalaguyaba mi Galili ubeihi. Tauhi Yaubada ugolina hai witalaguyaba hi dewadewayaya ma Pilato i ununihi ma talahi gamogamo talahi mitehi i wilawila emoteya, Yesu hi paliweleya.

² Ma Yesu hai baha i wimiheya i pa, ‘O nugotuhuya naka geke pite mi Galilihi hi ununihi naka tauhi hi apapoe lagona ma apoma mi Galili gehouhi, bo?’

³ Eega duma. Ma a paliwelemi, inapa ami apapoe ega ona palihalehi yaka atapumi apo ona hilage po mei tauhi hi hilahilage.

⁴ Lawa magouhi 18 u Silowam numa gahina daodaona i guli po i lutatahi. Ma tauhi o nugonugotuhuhi naka iyowai? Ami nugotuhu o pa tauhi hi apapoe lagona ma apoma Yelusalem tu miyena gehouhi, bo?’

⁵ Eega duma. Ma a paliwelemi, inapa ami apapoe ega ona palihalehi yaka apo atapumi ona hilage po mei tauhi hi hilahilage.’

Yesu mabewa loyaloya i'mpaliluweleweya

⁶ Ma geke paliluwaluwana i baheya i pa, ‘Lawa gehouna a wine tanona ugolina mabewa i lahaya po i lata po i mamae. Ma lawana i nae po mabewana ugona i bibiheya po ega ita tuhagahi.

⁷ Eega yaka a tano tu bagibagiyena ugolina i baha i pa, “U galeya, geke mabewana a nei po ugona a

bibiheya naka bolima tonuga ma ega ata tutuhagahi. Una tala dubali babana hipuli a dewadewa e ibagibagi yababaya.”

⁸ ‘Ma tano tu bagibagiyena i pa, “Bada, una palihaleya po ina towotowolo geke bolimana emosi hotana. Apo babana a tawi wiiwileya ma nudanuda budabudahi a hounihi.

⁹ Ma inapa bolima gehouna ina ugo yaka i dewadewa duma. Ma inapa eega yaka apoma una baha po ta tala dubali.” ’

Hau dalabu Yesu keduluma habehabeluna i luyawahi

¹⁰ Dalabu gehouna Yesu hau numa dalabu i iatatiyana.

¹¹ Ma noka hosi keduluma gehouna u hinena alugo apapoena i mamae. Alugona tauna kedulumana i witotogoya po i mamae naka bolima magouhi 18. Kedulumana upuna i gunayouni po ega ita towotowolo dumadumalu.

¹² Ma hougana Yesu kedulumana i gagaleya po i baha ugolina i pa, ‘Keduluma, am totogo amaka i nehalem.’

¹³ Ma nimana Kedulumana ugolina i hounihi po mala emosi ma i towolo dumadumalu po Yaubada i wotalagiyeya.

¹⁴ Tamogi numa dalabu tu galena itete uyona i gigai babana Yesu hau dalabu lawa i luyawahi. Binei ma lawa ugolih i baha i pa, ‘Iyeta magouhi 6 u hinehi ta woobagibagi. Yaka noka iyetahi ugolih i ona nei po Yesu ina lauyawahimi ma ega hau dalabu.’

¹⁵ Apoma a baha Guyau i wimiheya i pa, ‘Taumi galena koyakoyama o dewadeway. Ega iyai

gehouna a bulumakau bo a doniki hau dalabu ita lupeni po ita iumaumaya, bo?

¹⁶ Ma gegeka Abelaham gogana Tomodulele i numa panipani po i mamae bolima magouhi 18, ma apega hau dalabu a panipani a lupeni, bo?’

¹⁷ Geka i bahebaheya po tu wigawiyena hi wi-hinimaya. Ma ginouli dewadewahi atapuhi i dewadewahi naka lawa hi kaokaohehi.

Ihagila polana paliluwaluwana
(*Matiu 13.31-32; Maki 4.30-32*)

¹⁸ Yesu i lubayada i pa, ‘Yaubada anani taniwaga mei awai? Ma apo awai ugolina a wiluweluweya?’

¹⁹ Amaka mei lawa ihagila polana e waya po a u tano e ugohi po e lata po mayau baneina. Ma lagalagana ugolihi kiu hai pata he wogowogohi.’

Palawa ani lihaahanana paliluwaluwana
(*Matiu 13.33*)

²⁰ Ma Yesu i baha meme i pa, ‘Yaubada anani taniwaga awai ugolina apo a wiluweluweya?’

²¹ Amaka mei palawa ani lihaahanana wawine e waya po palawa humahi tonuga ugolihi e houna hopunehi. Ma e mudamudaya po palawana atapuna e hahana pahi.’

Mateta wodinadinana
(*Matiu 7.13-14, 21-23*)

²² Yesu meyagai baneih i po habuluhi i yayahihi po i nanae a tahayagei. Ma i iatatiyana ma Yelusalem binei i haleya po i nae.

²³ Ma lawa gehouna i lubayada i pa, ‘Guyau, apo lawa luemoemota hotahi hina luyagohana?’

Ma lawa ugolihi i baha nae i pa,

24 ‘Ona wileta kadidili duma po mateta wodinadinana ugolina ona honoga lui. Matababana lawa boluhi apo hina wileta ipa hina lui ma apega emoemotahi.

25 Mehougana numa taniwagana ina wotowolo po mateta ina guduya, apo ona tugudu po u uputa ona laitutou ma ona pa, “Bada, ubeiyai gudu una hoeya.”

‘Ma apo ami baha ina wimiheya ina pa, “Miyei o nei? Ega ata hanapugemi.”

26 ‘Apoma apo taumi ona tugudu po ona pa, “Tam po tiyai tamam po ta umuna gogona. Ma i u meyagai u iatatiyana.”

27 ‘Tamogi tauna apo ina pa, “A paliwelemi ega ata hanapugemi; miyei o nei. Amaka ma ona nehaleu, taumi tu dewaapapoe.”

28 ‘Hougana Abelaham po Isako po Yakobo po tu bahapiko atapuhi apo noka hosi Yaubada anani taniwaga u hinena ona gagalehi ma taumi apo u uputa po tou ma omhanakidiyana ona tuhagaya.

29 Kabudala anani geleta po anani yoli po tupo bauli po tupo yawana ugolihi apo lawa hina nei. Ma apo hina tugula gogona hau ani am Yaubada anani taniwaga ugolina.

30 Amalai gehouhi he tahatahaya apo hina wimuli. Ma amalalai gehouhi he imuli apo hina tahaya.’

*Yesu a luhogala Yelusalem ubeina
(Matiu 23.37-39)*

31 Noka hougana ugolina Palisi lawahi gehouhi hi nei po Yesu ugolina hi baha nae hi pa, ‘Geka

dobuna una nehaleya babana Heloda nugonug-ona ipa ina unim”

³² Ma tauna ugolihi i baha nae i pa, ‘Ona nae po noka gamogamona ona paliweleya ona pa, “Amalai po haumalatom alugo apapoehi a iyagahi po lawa a lauyawahih. Ma iyeta witonugana ugolina apo u bagibagi a wikokowi.”

³³ Tamogi amalai po haumalatom po haumalatom meme ipa u tahaya a wotagoya po a nena. Matababana Yaubada a tu bahapiko ipa ega uheiya hina ununi ma u Yelusalem.

³⁴ ‘Aee, kihoni Yelusalem, kihoni Yelusalem, tam tu bahapiko e ununihi po Yaubada a tu baha e laugaimahi. Houga i dao ipa natunatum a lugogonihi po mei kamkam apapenei natunatum e talatalahagauhi. Ma ega uta palihaleu po ata deway.

³⁵ Ugolinei ma apo Yaubada am numa dalabu baneina ina nehaleya. Ma a paliwelemi, apega ona galeu a sigana u houga a gunawileu po ona pa, “Tam Guyau gowanei e nenei to talahiyogogem.”

14

Yesu lawa tootogona i luyawahi

¹ Dalabu gehouna Yesu i nae Palisi lawahi hai tu tahaya a u numa po ipa hina am. Noka hougana lawa hi todi ma hi galagana imahiyeya.

² Ma lawa gehouna nimana po aena haahanahi i nei Yesu ugolina.

³ Ma Yesu Palisi lawahi po lugagayo tanitaniwagahi i lubayadehi i pa, ‘Ata lugagayo i baheya i pa lawa hau dalabu ta lauyawahih, bo eega?’

⁴ Ma tauhi ega awai hita baheya. Apoma Yesu lawana i waya po i luyawahi ma i himili po i nae.

⁵ Ma ugolihi i baha nae i pa, ‘Itapa iyai gehoum natum bo am gamogamo ita peu hopu domo u hinena hau dalabu, moina apega mala emosi ma ota teina hepaya?’

⁶ Tamogi geka a bahana ega ipa hina wimiheya.

Nugohopuhopu ma wilawalawa

⁷ Yesu i galena tuhagaya naka iyawoi hi otugehi po hi nenei ani tugula dewadewahi hi iteina. Ega yaka geka paliluwaluwana i paliwelehi i pa,

⁸ ‘Mehougana iyai ina otugem po una nenaе tawine tolehana ugolina, ega ani tugula gegena ugolina una tugutugula. Meka po lawa katugaena ma apoma tam hi otugena po e nenei,

⁹ ma lawana iyai ami luwaga i ototugemi apo ina nehi po ugolim ina baha ina pa, “Geka ani tugulana geka lawana una weleya.” Ma tam apoma a wihinimayam ani tugula apapoena ugolina una tugula.

¹⁰ Tamogi mehougana iyai ina otugem yaka una nae po ani tugula apapoena ugolina una tugula, yaka tu otugem apo ina nehi po ugolim ina pa, “Tulau, una towolo po una megeleta ani tugula dewadewana ugolina.” Ee, apoma apo iyawoi mitehi o tugutugula hina galena hepam.

¹¹ Matababana iyai e wohepa meya apo ina hopu ma iyai e wohopunena meya apo ina gae.’

¹² Yesu gasi i baha nae lawana iyai i ototugeya ugolina i pa, ‘Am baneina una dewadewaya iyetei bo ibigei hougana, ega am lawa bo walewalehim bo am guguni lawahi bo tu wigapola lawahi una

ototugehi. Meka po apo hina otugem gasi po am yam hina lidumaluya.

¹³ Tamogi hougana una toletoleha, tu dayadayabu po tu habehabelu tu ae apapoe po tu matakeke una ototugehi.

¹⁴ Yaka Yaubada apo ina kawaidewedewem babana tauhi ega emoemotahi hina lidumalum. Tu dewadumalu hai towolo meme iyetana ugolina apo Yaubada ina lidumalum.’

*Toleha baneina paliluwaluwana
(Matiu 22.1-10)*

¹⁵ Lawa gehouna Yesu mitehi hi tugutugula hougana geke bahahi i noonolihi po i baha nae ugolina i pa, ‘Yawoi Yaubada anani taniwaga u hinena tu am tauhi tu kaohadiidiga.’

¹⁶ Ma Yesu i baha lawana ugolina i pa, ‘Houga gehouna lawa gehouna toleha baneina i dewaya ma bolu i otugehi.

¹⁷ Hougana apo am ma a tu bagibagi i himili po i nae a tu am ugolih i wipaliwelena i pa, “Ona nei babana ginouli atapuna amaka i nonogo.”

¹⁸ ‘Tamogi atapuhina emoemotahi hi yampalibui ma i nae po hi kokoe. Lawa tahatahayana tu bagibagina i paliweleya i pa, “Hipuli a gimaleya po apo a nae po a galey a. Tinani baneina ma ega ona nugonugotuhuwe.”

¹⁹ ‘Ma lawa gehouna i pa, “Bulumakau basiyawa luwaga a gimalehi po apo a nae po a galena imahiyehi. Tinani baneina ma ega ona nugonugotuhuwe.”

²⁰ ‘Ma gehouna i pa, “Geka amalai hotana a tawine po apega a nehi.”

²¹ ‘Ega yaka tu bagibagina i gunawileya po ginouli atapuhi a bada i paliweleya. Apoma badana i luuyogigai po a tu bagibagina ugolina i baha nae i pa, “Bulibulili una hopu geke meyageina tahayana baneina po habuluna ugolihi. Ma tu dayadayabu po tu habehabelu po tu matakeke po tu aeapapoe una neihi mai.”

²² ‘Ma tu bagibagina i nae po i gunawileya po i baha i pa, “Bada, awai u bahebaheya amaka a de-wayama gaogao baneina e mamae ega lawana.”

²³ ‘Ega yaka badana a tu bagibagina ugolina i baha i pa, “Una hopu po una nae meyagai balahi daodaohi po hau pitapita po una tahaehi. Noka hosi lawa una weluwinihi po hina nei po apo u numa hina wihogoya.

²⁴ Ma a paliwelem, iyawoi atapuhi a ototugehi apega u yam hin’omdadani.” ’

Yesu wotagona mihana

(Matu 10.37-38)

²⁵ Houga gehouna bolu baneina Yesu mitehi hi nena ma i luhagawileya po ugolihi i baha nae i pa,

²⁶ ‘Inapa iyai ina nei ugoliu po ina witubagibagi ma amana po hinana po agona po natu-natuna po walewalehina po nounouna ega ina wihinigigiyehi, ma gasi a luyagohana ega ina wihinigigiyeya yaka tauna apega u hewali.

²⁷ Iyai anani take ega ina awali po ina wotagou tauna apega u hewali.

²⁸ ‘Ma iyai e inugonugotuhu ipa numa gahina daodaona ina wogoya? Ginouli tahatahayana apo ina tugula ma miha ina winugonugotuhugeya.

Mone emoemotana apo bagibagi ina wikokowi bo eega?

²⁹ Inapa ega a mone yaka apo ogola awa ina witowolihi ma ega emoemotana ina wikokowi. Lawa atapuhi hina gagaleya po hina winameya.

³⁰ Ma hina pa, “Geka lawana wogo i tugudugeya ma ega emoemotana ina wikokowi.”

³¹ ‘Inapa wasawasa gehouna a tu witona tausana 10 ina winihi po wasawasa gehouna a tu witona tausana 20 ina huluhuluya. Yaka apo ina tugula ma ina winugonugotuhu tahaya a kadidili emoemotana bo eega?’

³² Ma inapa eega yaka wasawasa tulana a mawa daodaona ma apo baha tu hihiwa ina himili po nugodumola tahayahi ina lubayadeya.

³³ Ugolinei ma iyai ginouli atapuhi galinei ega ina wihinigigiyehi yaka tauna apega u hewali.

*Niha bahana
(Matiu 5:13; Maki 9:50)*

³⁴ ‘Niha ginouli dewadewana ma dagihana ina kokoe ega emoemotana po ina dagiha meme.

³⁵ ‘Hipuli binei bo mayau tobutobuna binei ega ita dewadewa yaka apo hina haleya. Tam iyai waitanigam una lautanigana.’

15

*Sipi weluwelupowana
(Matiu 18.12-14)*

¹ Hougā gehouna takisi tu tama po tu apapoe gehouhi hi nei ipa Yesu a baha hina nonolihi.

² Ma Palisi lawahi po lugagayo tanitaniwagahi hi yampili hi pa, ‘Geka lawana tu apapoe e kaokaohehi po mitehi he’mam.’

³ Ega yaka Yesu geka paliluwaluwana ugolihi i baheya i pa,

⁴ ‘Apo lawa gehouna a sipi magouhi 100 ma emosi ita welupowa, apo awai ina dewaya? Apo hau balabala magouhi 99 hina mamae ma ina nae po emosina ina bibiheya a sigana ina tuhagaya.

⁵ Hougana i tutuhagaya apo ina kaoha дума po ina wohepaya po u awalana ina houni

⁶ ma ina awali po ina gunawileya. Apoma apo a lawa po lawa u liyaliana tu mae ina otugehi po ina baha ina pa, “Taumi miteu ta kaoha babana u sipi i weluwelupowa amaka a tuhagaya.”

⁷ A paliwelemi, yada galenana geka pitenana. Tu apapoe emosi a nugobui binei kaohana apo ina lata lagona дума ma apoma tu dewadumalu magouhi 99 hai nugobui binei. Matababana tauhi apo awai binei ma hina nugobui?

Mone laugowadena

⁸ ‘Apo wawine gehouna a kina bibitutuhi magouhi 10, ma emosi ina lugowadeya, apo awai ina dewaya? Apo lampa ina tunuya ma a numa ina wotamitami. Ma dobu atapuna ina bibiheya a sigana ina tuhagaya.

⁹ Hougana i tutuhagaya apo a lawa po lawa u liyaliana tu mae ina otugehi po ugolihi ina baha ina pa, “Taumi miteu ta kaoha babana u mone i laugowadeya amaka a tuhagaya.”

¹⁰ A paliwelemi, geke ani galenana mei hau yada. Tu apapoe emosi a nugobui ugolina apo Yaubada a tu winoyanoya hina kaoha.’

Tewela olotona neneyabayababana

¹¹ Ma Yesu i baha i pa, ‘Lawa gehouna natunata ololotohi luwaga.

¹² Ma habuluna amana ugolina i baha nae i pa, “Amau, ginouli awai apo una woodamaneya ugoliu una weleu.” Ega yaka lawana a ginouli i kahaya natunata luwaga ugolihi.

¹³ ‘Hi mae po iyeta wabihaga ma natunana habulunana a ginouli i gimalena halehi. Ma monena i waya po i nae dobu mawana daodaona ugolina. Noka hosi a nugowai i meme tagohi ma a mone i lauguyoguyougeya.

¹⁴ Hougana mone atapuna i ihulu pahi ma gomala baneina noka dobuna i launi po tauna ugolina ega awai gehouna.

¹⁵ Ega yaka i nae po noka dobuna lawana gehouna ugolina i kawabagibagi. Ma hi himili po i nae po polo i ianihi.

¹⁶ A luhogala baneina ipa polo hai amgei in’omam babana am i hilage ma ega iyai aniani ita weleya.

¹⁷ ‘Apoma a winugonugotuhu i dumalu ma i baha i pa, “Aee, Amau a tu bagibagi hai yam i lata duma ma geke hosi omhilage i tapetapeuniu.

¹⁸ Apo a wotowolo po a nae amau ugolina po ana pa, ‘Amau, Yaubada u matana po tam u matam apapoe a dewaya.

19 Tau amaka ma ega una kawakawainatuneu babana ega u dewadewa awai. Ma una winiu po mei am tu bagibagi gehouna.’ ”

20 Ega yaka i wotowolo po i nae amana ugolina.

“Tauna yohola uheiya ma amana i gagalena nae po nugonugona i wiyuweya. Ma i wibulibulili nae po natuna i talahagauya ma niuna i yagoni.

21 ‘Ma natunana i baha i pa, “Amau, Yaubada u matana po u matam apapoe a dewaya. Amaka ma ega una kawakawainatuneu babana ega u dewadewa awai gehouna.”

22 ‘Tamogi amana a tu bagibagi ugolihi i baha i pa, “Bulibulili! Kaleko dewadewa dumana ona neiyai po ona wioteni. Ma nima kope u nima gigina ona houni ma ae humahuma u aena ona giyehi.

23 Apoma ona nae po bulumakau yaubona haahanana ona uni po tan’omgogona ma ta kaoha.

24 Matababana geke natuwena i hilage ma amalai i luyagohana. Tauna i lugowadeya ma amalai i gunawileya.” Ee, apoma hi tugudu po hina kaoha.

25 ‘Geke dewahi hi nena ma lawana natuna baneina hau tano i wobagibagi. Hougana i gunawileya po i nei po numana i tutuliyaliyani naka lougo po hala gololohi i nonolihi.

26 Ega yaka tu bagibagi gehouna i otugeya po i lubayadeya i pa, “Noka awai he dewadeway?”

27 Ma tu bagibagina i baha i pa, “Walehim i gunawilena meya po amami i baha po bulumakau haahanana to uni. Matababana a lauyagohanana po a dewadewana ma i tuhaga meya.”

28 ‘Ma tugona uyona i gigai duma po lui i wihinigiyeya. Ega yaka amana i hopu mai po i wihinigali ipa ina lui.

29 Ma tauna amana ugolina i baha nae i pa, “U galeyā geke bolimahi magomagouhi a puloulem po ega ata iponahahalenem. Ma ega muhala gehouna uta wele dadaniu po u lawa mitehi tota am ma tota kaoha gogona.

30 Ma geke natumna am ginouli tu matamaga ugolihi i luguyoguyougehi. Ma i gunagunawileya po a bulumakau haahanana u uni.”

31 ‘Ma lawana natuna ugolina i baha i pa, “Natuwe, tam houga daodaona tau miteu po ginouli atapuhi galiugei naka gasi tam galimgei.

32 Ma i dewadewa tan’omgogona po ta kaoha. Matababana geke walehimna i hilage ma amalai i luyagohana. Ma gasi i lugowadeya ma amalai i gunawilena meya.” ’

16

Gapola tu galena itete apapoena

1 Yesu gasi a hewahewali ugolihi i baha i pa, ‘Lawa waigapolana a tu bagibagi a gapola i gagalena itetehi. Ma lawa tu wigapola hi paliweleya naka a tu galena itetena a mone i lauguyoguyougeya.

2 Ega yaka a tu galena itetena i otugeya po ugolina i baha i pa, “Geke am dewa awai a noonoli? Am galena itete u hinena ma mone a lata awai i luilui mai po i hopuhopu atapuna una giluma hopuneya po a galeyā, matababana apega una itugalena itete meme.”

³ Ma tu bagibagina i paliwelena meya i pa, “U bada apo u bagibagi ugolina ina telehopuneu ma awai apo a dewaya? Hau omhala ega ata kadidili ma lupali a wihinimaeya.

⁴ Oo, a hanapugeya apo awai a dewaya po u bagibagi ugolina ina teletelehopuneu apo lawa hina kaoheu po hai u numa a luilui.”

⁵ Ega yaka tu tama yaga a badana ugolina atapuhi i otugehi po emosi emosi ma i laubayadehi. Lawa tahatahayana ugolina i baha i pa, “U bada ugolina am yaga, a lata awai?”

⁶ ‘Ma tauna i pa, “Bunama mihana kina 1,000.”

‘Ma tu galena itetena i pa, “Geka am yaga pepana. Bulibulili una tugula ma kina 500 una gilumihi.”

⁷ ‘Apoma gehouna i lubayadeya i pa, “Ma tam am yaga a lata awai?”

‘Ma tauna i pa, “Palawa baekihi 1,000.”

‘Tu galena itetena i pa, “Geka am yaga pepana una waya po baeki 800 una gilumihi.”

⁸ ‘Badana a tu galena itetena waikoyakoyamana a winugonugotuhu imahi binei i huneya. Matababana geke hipulina lawahi u hanapu duma gapola bagibagina ubeina ma apoma yayata lawahi.

⁹ Ma a paliwelemi, taumi ami witulana ona dewaya hipuli gapolana ugonei po mehougana ina kokoe po tam apo Yaubada ina winim ani mae memewahagana ugolina.

¹⁰ ‘Iyai ginouli habuluna ugolina a galena itete i dewadewa yaka ginouli baneih i lawa hina weleya po ina galena iteteya. Ma iyai ginouli habuluhi ugolih i galena itete i apapoe yaka apega ginouli baneih i galena itetehi.

11 Inapa hipuli gapolahi ugolihi ega una galena itete imahi, yaka apega iyai gehouna gapola moinahi u nimam ina hounihi?

12 Ma inapa lawa gehouna a ginouli ugolim ega una galena itete imahiyeya yaka apega iyai gehouna ginouli galimgei u nimam ina houni?

13 'Ega emoemotana tam tuawam ma babada luwaga hai bagibagi una pouleya. Matababana emosi apo una luhogaleyaya ma gehounana una wihinigiyeya. Ma apo emosi una ilataya ma gehounana una galena iapapoeya. Apega Yaubada ma gapola una poulena luwagehi.'

Yesu a wibaabani gehouhi

(Matiu 11.12-13, 5.31-32; Maki 10.11-12)

14 Palisi lawana gehouna geke bahahi atapuhi hi noonolihi po Yesu hi lumutubougeya babana tauhi mone tu luhogalenana.

15 Yaka Yesu i baha nae ugolihi i pa, 'Taumi lawa u matahi o bahena memi po o pa tu dumalu. Tamogi Yaubada nugonugomi i hanapugeya. Matababana lawa u hayahi awai hi gagalena hepaya naka Yaubada u matana ginouli yabayababa.

16 'Mose a lugagayo po tu bahapiko hai omgiluma i bagibagi po i nei po Yoni bapatiso a u houga. Noka hosi ma i wawala po i nenei naka Yaubada anani taniwaga tuwegana dewadewana he guuguyeya, ma tu kadidili hai kadidiligei he luiluiya.

17 Tamogi yada ma hipuli hai yababa ega hita wipilipili lagona ma apoma ginouli awai habulu hotana hau lugagayo wihalenana.

18 ‘Oloto awai agona ina haleya ma wawine gehouna ina lawagi naka e matamatamaga. Ma oloto awai ihabana ina lawagi naka e matamata-maga.’

Tu wigapola lawana ma Lasalo

19 Yesu i ibaabani i pa, ‘Tu wigapola lawana gehouna kaleko mihahi baneina i otenihi ma i meimahi po iyeta emosi po emosi i toletoleha ma i mamae.

20 Ma a u mateta tu dayadayabu gehouna gowana Lasalo hinina kelo i hogoya ma i mamae.

21 I itumagana ipa apo tu wigapola a pata ugolina aniani tupotupohi hina holuholu ina anihi. Tauna kedewa hi nei po kelona hi lemole-moya.

22 ‘Tu dayadayabuna i hilage po Yaubada a tu winoyanoya hi awali po Abelaham u hadana hi wituguli. Tu wigapolana gasi i hilage po hi guluwi

23 po u hiyoyawa ma mayau alalatana u hinena matana i tahepaya po Abelaham uheiya duma Lasalo u hadana ma i galehi.

24 Ega yaka i otu labatana i pa, “Gogau Abelaham, una lunugotootogoeu, ma Lasalo una himili po hau goila nimana ina taiyoli po menau ina linigi, babana wiyuwa a wohilahilage duma geke alatana u hinena.”

25 ‘Ma Abelaham i pa, “Gogau, am luyagohana iyetahi una nugotuhuhi. Tam ginouli dewadewahi u winihi ma Lasalo ginouli apapoehi i winihi. Tamogi tauna amalai i mehinihegoya ma tam hau wiyuwa.

26 Ma noka ega tuawana. Tam ma tiyai ma u tipolita naka domo daodaona e mamae. Iyawoi

nugonugohi geke hosi ma hina damanahi ugolim apega emoemotahi. Ma gasi apega iyai naka hosi ma ina damanai ugoliyai.”

²⁷ ‘Ma tu wigapolana i baha i pa, “Heki, gogau Abelaham, a laupaliyem. Lasalo una himili po ina nae amau a u numa.

²⁸ Matababana walewalehiu nimitutu noka hosi tauna ina paliwelehi po u mae ega hina meme tagoya. Meka po tauhi gasi apo hina nei geke wiyuwana meyageina ugolina.”

²⁹ ‘Tamogi Abelaham i baha i pa, “Mose po tu bahapiko hai giluma walewalehim ugolihi tauna tu paliwelehi. Awai hi bahebahehi hilaki hita nonolihi.”

³⁰ ‘Ma tu wigapolana i pa, “Gogau Abelaham, naka ega emoemotana. Tamogi inapa lawa gehouna hau hilage ma ina towolo meme po ina nae ugolihi apo hina nugobui.”

³¹ ‘Abelaham ugolina i baha nae i pa, “Inapa Mose po tu bahapiko hai baha ega hina nonolihi yaka apega hina nugotona. Hawena lawa hau hilage ma i towolo meme ma apega hina nugotona.”

17

Apapoe

(Matiu 18.6-7, 21-22; Maki 9.42)

¹ Yesu a hewahewali ugolihi i pa, ‘Ani peu ludadanahi apo hina nei, tamogi iyai i dewahi po he waawala tauna tu nugodubu.

² Apo ita dewadewa duma itapa gaima baneina u gadouna hita duli ma u boga hita halena hop-oneya. Ma ega ita dewadewa geke tu tapitapiya ina dewaya po apapoe ina dewadewaya.

³ Awai o dewadewahi ipa ona gagalena imahi.

‘Inapa walehim apapoe ina dewaya yaka una paliyeya. Ma inapa paligigila ina laupaliyeya yaka una paligigili.’

⁴ Ma inapa ugolim apapoe mala 7 iyetei ina dewaya ma ina luhagawileya po mala 7 ina pa, “A mamala dumam ma una paligigiliu,” tam ipa una paligigili.’

Witumagana

⁵ Tu wituwetuwega Guyau ugolina hi baha hi pa, ‘I witumagana una wilatahi.’

⁶ Ma Guyau i pa, ‘Itapa ami witumagana mei ihagila polana apo geke mayouna ugolina ota pa, “Una gunahapum po u boga una ugota mem,” apo ita wiponawogemi.’

Tu poula a bagibagi

⁷ Yesu i baha nae ugolih i pa, ‘Iyai gehouna a tu poula hau tano ita laidogo bo sipi ita gagalena itete po ita gunagunawileya ma apo ugolina ita pa, “Una bulili mai po una am,” bo?’

⁸ Apeega. Tamogi apo ita pa, “U yam una wononogogeya ma am ani poula kalekona una oteni ma una pupouleu a sigana a am ma a uma woloe. Ma muliyei apoma una am ma una uma.”

⁹ Tu poulana apega ina mamali babana a baha tuawana i wiponawogehi.

¹⁰ Ugolinei emoemotana mei taumi. Hougana ami bagibagi atapuna a bahebaheya ona

wikokowi ona pa, “Ega i dewadewa awai binei ipa una maamaliyai babana tiyai tu poula hota. Ma i bagibagi tuawana to dewaya.” ’

Yesu lawa magouhi 10 i luyawahih

¹¹ Yesu Yelusalem binei i nena naka Samaliya sigana ma Galili sigana ma tipolihiyei i honoga po i nae.

¹² Ma meyagai gehouna ugolina i luilui po olooloto lepelepelohi magouhi 10 uheiya hi towotowolo ma i galehi.

¹³ Tauhi hi otu hi pa, ‘Bada Yesu, una lunugo-tootogeyai.’

¹⁴ Hougana i gagalehi po ugolihi i baha nae i pa, ‘Ona nae po Yaubada tu witalaguyaba ugolihi ona wogeletena memi.’ Ma hougana tauhi hi nena ma kelohi hi poi.

¹⁵ Apoma tulahi gehouna i gagalena meya po i luyagohana yaka ponana i lata ma Yaubada i wotalagiyeya ma i gunawileya.

¹⁶ I nei po Yesu u aena i polou hopu ma i mamali. Tauna lawa Samaliyagei.

¹⁷ Apoma Yesu i pa, ‘Lawa magouhi 10 hi luyagohana. Ma magouhi 9 meka?’

¹⁸ Iyowai po geke tu wihewahewa tuawa hotana i gunawileya po Yaubada i wotalagiyeya?’

¹⁹ Ma i baha nae lawana ugolina i pa, ‘Una towolo po una nae. Amaka am witumagana i wiluyagohanim.’

Yaubada anani taniwaga a nei

(Matiu 24.23-28, 37-41)

²⁰ Yaubada anani taniwaga a nei binei Palisi lawahi Yesu hi lubayadeya po tauna hai baha i

wimiheya i pa, ‘Yaubada anani taniwaga a nei apega wekiwekilalana awai hina galeya.

²¹ Apega iyai ina pa, “Gegeka ona galeya,” bo “Nonoka ona galeya.” Matababana Yaubada anani taniwaga naka taumi u hayami.’

²² Apoma i baha nae a hewahewali ugolihi i pa, ‘Iyeta he nenei apo ami luhogala ipa Lawa Moinau u houga nei hilaki ota galeya, ma apega ona galeya.

²³ Ma apo u nei binei ugolimi hina ibaabani hina pa, “Noka hosi ona galena nae,” bo “Geka hosi ona galena mai.” Tamogi ega ona nenei po ega ona wotagohi.

²⁴ Matababana mei namanamala e lunamaleya po yada u aliyana e yayahi naka e nei po e nae po u tupona. Naka pitenana apo Lawa Moinau u iyeta ugolina.

²⁵ Tamogi wiyuwa magomagouhi apo a wialonihi po geke hapanana lawahi apo hina wihinigigiyeu.

²⁶ ‘Mei Nowa a houga emoemotana mei gasi apo Lawa Moinau u houga,

²⁷ babana Nowa a houga ugolina lawa hi’mam po hi umuma po hi kawakawalulu po hi tawitawine ma Nowa wam ugolina i gelu. Ma goila i hopu po atapuhi i unihi.

²⁸ ‘Emoemotana mei gasi Lota a u houga. Lawa atapuhi hi’mam po hi umuma po hi gimagimala po hilaupahi po hi launuma.

²⁹ Iyetana Lota Sodom i nenehaleya, Yaubada mayau alalatana yadei i himila hopu neiyai po atapuhi i unihi.

³⁰ ‘Noka pitenana apo Lawa Moinau u iyeta lugeletana hougana ugolina.

³¹ Noka iyetana ugolina iyai a numa uputana e mamae apega ina lui po a ginouli ina tamatama. Emoemotana gasi iyai hau tano ina wobagibagi, apega ina gunawileya a kaleko binei.

³² Lota agona ona nugotuhuya.

³³ Iyai a luyagohana ina bibiyeha yaka apo ina haleya. Ma iyai a luyagohana ina haleya yaka apo ina womomohi.

³⁴ A paliwelemi, noka upomna apo lawa tulana mitehi hau liyapa hina eneno po emosi Yaubada ina wihaleya ma emosi ina mamae.

³⁵ Wiwine luwaga apo pegapega hina yamapu po emosi Yaubada ina wihaleya ma emosi ina mamae. [³⁶ Ololoto luwaga apo hau tano, po emosi Yaubada ina wihaleya ma emosi ina mamae.]’

³⁷ Yesu a hewahewali hi lubayadeya hi pa, ‘Guyau meka hosi?’

Ma tauna i pa, ‘Meka hosi waewae hina yam-tuboina naka hosi popoya.’

18

Hiwape ma tu luhetala paliluwaluwana

¹ Apoma Yesu a hewahewali geke paliluwaluwana i paliwelehi po ipa ina wiatatiyehi naka houga daodaona hina laupali ma ega hina nugonugotapiya.

² Ma i pa, ‘Meyagai baneina gehouna ugolina tu luhetala gehouna i mamae. Tauna ega Yaubada ita matouteya po lawa ega ita iyateyatehi.

³ Ma noka meyageina emosina ugolina hiwape gehouna i nenei tu luhetalana ugolina ma i bahabaha gawata i pa, “Hau luhetala ega u gawiya una hagu haguya ma dumalugei una luhetala.”

⁴ “Tu luhetalana i lauhinigigai ma i mae po ega daona ma tuawana i baha i pa, “Hawena Yaubada ega ata matomatouteya bo lawa ega ata iyatey-atehi,

⁵ ma geke hiwapena e ihinigaliu binei apo dumalugei a luhetala. Ma inapa ega yaka apo ina nenegawatai po kamnau ina wiapapoeya.”’

⁶ Ma Guyau i baha i pa, ‘Noka tu luhetalana woapapoena awai i bahebaheya ona nonoli.

⁷ Yaubada a lawa i winaganihi yaka apo hai pilipili ugolihyei ina haguhi? Tauhi iyawoi hagu binei iyeta po uguwa ugolina he tutou nae, yaka apo ina hagu yagiyaginehi.

⁸ A palipaliwelemi hai pilipili ugolihyei apo ina hagu yagiyaginehi po dumalu ina welehi. Tamogi hougana Lawa Moinau apo a nenei hau hipuli witumagana a tuhagaya, bo eega?’

Palisi lawana ma takisi tu tama paliluwaluwana

⁹ Lawa gehouhi hai dewadumalu hi witumaganehi ma lawa atapuhi he gagalena iapapoenihi. Tauhi ugolihhi gasi Yesu geke paliluwaluwana i baheya i pa,

¹⁰ ‘Lawa luwaga hi lui numa dalabu baneina u hinena ipa hina lupali. Emosi Palisi lawana ma gehounana takisi tu tama.

¹¹ Palisi lawana tuawana i towolo nae u hiyei ma i lupali i pa, “Yaubada a mamalim babana

tau ega mei lawa gehouhi. Tauhi hi'mboho po he ikoyakoyama po he matamatamaga. A mamalim babana tau ega mei noka takisi tu tamana.

¹² Tau dalabu emosi po emosi u hinena iyeta luwaga u hinena a iyohi ma ega at'omam. Ma u mone a hiyawu po magouna 10 a tuhagaya yaka emosi a houna liyeya po tam a welewelem."

¹³ 'Ma takisi tu tamana uheiya i towotowolo ega emoemotana ipa ina luwatateya hau yada. Ma tamogi nugonugona i ilawi ma i bahabaha i pa, "Yaubada, tu apapoe tau, una lunugotootogoeu."

¹⁴ 'A paliwelemi, geke tauna lawana Yaubada u matana i dumalu ma apoma gehounana, ma apoma i hopu po i nae a u numa. Matababana iyai e wohepa meya apo ina hopu ma iyai e wohop-unena meya apo Yaubada ina wohepaya.'

*Yesu logaloga i kawaidewedewehi
(Matu 19.13-15; Maki 10.13-16)*

¹⁵ Lawa gehouhi logaloga hi neihi mai Yesu ugolina ipa ina wotepanihi ma a hewahewali hi gagalehi po hi paliyehi.

¹⁶ Ma tamogi Yesu logalogahi i otugehi po hi nae ugolina ma i baha i pa, 'Logaloga ona palihalehi po hina nenei ugoliuma ega ona guduguduhi. Matababana lawa mei geke logalogahi apo Yaubada anani taniwaga hina luyai.

¹⁷ A baha duma ugolimi, apo iyawoi Yaubada anani taniwaga hina luiluyai ipa nugonugohi mei logaloga hai winugonugotuhu.'

*Tu wigapola lawana
(Matu 19.16-30; Maki 10.17-31)*

18 Taniwaga gehouna Yesu i lubayadeya i pa, 'Bada dewadewam, apo awai a dewaya po Yaubada luyagohana tuwetuwenai ina weleu?'

19 Ma Yesu i baha ugolina i pa, 'Am winugonugotuhu awai binei u kawaidewadewageu? Ega iyai ita dewadewa ma Yaubada tuawana.'

20 Lugagayo u hanapugehi ma hi baheya hi pa, "Ega una matamatamaga, ega una yamunugo, ega una danedanene, ega una igou koyakoyama, amam po hinam una wiyateyatehi." '

21 Ma lawana i baha i pa, 'Geka lugagayohi atapuhi a habuluwe a wootagohi ma i nei po amalai.'

22 Yesu geka bahana i noonoli po i baha nae ugolina i pa, 'Ginouli emosi hotana ega ugolim. Gapola atapuhi ugolim una gimalena halehi po monehi tu dayadayabu una welehi. Apo hau yada una wigapola. Ma una nei po una wotagou.'

23 Tamogi lawana geka babahi i noonolihi po i nugodubu duma babana tauna i wigapola duma.

24 Yesu lawana i gagaleya po i pa, 'Tu wigapola lawahi hai lui Yaubada anani taniwaga ugolina i witai.'

25 Kamela ega emoemotana heyau domona ina honogi. Ma tu wigapola lawana a lui Yaubada anani taniwaga ugolina i wipilipili lagona ma apoma noka gamogamona a honoga.'

26 Lawa iyawoi geka bahana hi noonoli po hi lubayada hi pa, 'Ma heki, iyai apoma apo luyagohana ina tuhagaya?'

27 Ma Yesu i pa, 'Lawa ugolihi luyagohana tuhagana ega emoemotahi ma Yaubada ugolina emoemotana.'

²⁸ Apoma Pita i baha i pa, ‘U galeya, i meyagai to nehalehi ma to wootagom.’

²⁹ Ma Yesu ugolihi i baha i pa, ‘A baha duma ugolimi, apo iyai a meyagai bo agona bo walewalehina bo amana po hinana bo natunatuna Yaubada anani taniwaga binei ma ina nehalehi,

³⁰ tauna geke hougana apo mihana ina tuhaga lagoneya ma houga he nenei luyagohana ega sigana apo ina tuhagaya.’

Yesu a hilage i bahena meya

(Matiu 20.17-19; Maki 10.32-34)

³¹ Yesu a hewahewali magouhi 12 i winihi po hi meliya ma ugolihi i baha i pa, ‘Ona lautanigana, tauta ta nena u Yelusalem, ma tu bahapiko ginouli atapuna Lawa Moinau ubeu ma hi gilugilumi apo ina limoineya.

³² Tu meuputa lawahi ugolihi apo hina houna damaneu, ma tauhi apo hina paliguyoguyougeu po hina dewa guyougeu po hina howahowau.

³³ Ma apo hina kodikodiliu po ina kokoe ma apo hina wihilageniu. Ma iyeta witonugana ugolina apo a towolo meme.’

³⁴ Tamogi a hewahewali geke bahahi ega hita nugotuhu tuhagahi. Bahahi anohi ega hita lugeletehi tauhi ugolihi po awai i ibaabaniiyeya ega hita hanapugeya.

Yesu tu lupali matana keekena i luyawahi

(Matiu 20.29-34; Maki 10.46-52)

³⁵ Yesu Yeliko i tutuliyaliyani ma lawa matana keekena tahaya u hadana i tugula ma i laupali.

³⁶ Hougana bolu hi nei po hi weluwileya ma i lubayada i pa, ‘Geka awai?’

³⁷ Ma hi paliweleya hi pa, 'Yesu Nasaletagei i nei po e nena.'

³⁸ Ma tauna i otu i pa, 'Yesu Dawita gogana, hilaki uta lunugotootogogeu!'

³⁹ Ma iyawoi bolu u naohi hi lahaya ma hi paliyeya hi pa, 'Hei, una genuwana.'

Tamogi tauna i otu labatana i pa, 'Dawita gogana, hilaki uta lunugotootogogeu!'

⁴⁰ Ega yaka Yesu i tutowolo ma i baha po ipa tu matakkena hina neiyai ugolina. Hougana i nei po u liyaliyana ma Yesu i lubayadeya i pa,

⁴¹ 'Am luhogala ipa bingei a dewaya?'

Ma tauna i pa, 'Guyau, u luhogala ipa matau hina dewadewa.'

⁴² Ma Yesu ugolina i baha i pa, 'Una galena meme. Am witumagana i luyawahim.'

⁴³ Mala emosi ma matana i galeneya po Yaubada i maamali ma Yesu i wotagoya po hi nae. Ma lawa atapuhi geke dewana hi gagaleya po Yaubada hi wotalagiyeya.

19

Yesu ma Sakiyasi

¹ Yesu Yeliko i luiya po i nena.

² Ma noka hosi takisi tu tama hai bada waigapolana gowana Sakiyasi i mamae.

³ Tauna i ileta ipa Yesu ina galeya naka iyowai ma ega emoemotana babana gahina i kuku duma ma bolu hi itugaagali.

⁴ Ega yaka i bulili tahatahaya po Yesu apo tahayanei ina nena mayau gehouna i geini.

⁵ Ma hougana Yesu i nei po mayouna ugolina ma i luwatateya po Sakiyasi ugolina i baha i pa, 'Una hopu yagiyagina mai babana amalai apo am u numa a mae.'

⁶ Ega yaka Sakiyasi i hopu yagiyagina po a kaohana Yesu i weluwaya.

⁷ Ma lawa atapuhi hi gagaleya po hi'mpili ma hi pa, 'Geka lawana i witoumana nae tu apapoe a u numa.'

⁸ Ma Sakiyasi i towolo po Guyau ugolina i baha i pa, 'Guyau, una galeu. U gapola a kahaya po tupona apo tu dayadayabu a welehi ma tupona galiugei. Ma inapa iyai amaka koyamagei ma a ginouli a tamihi yaka apo ginoulihi hai lata mala wohepali a weleya.'

⁹ Ma Yesu i baha nae ugolina i pa, 'Tam Abelaham gogana gehouna ma amalai luyagohana i nei om numana u hinena.

¹⁰ Ma Lawa Moinau a nei ipa lawa tu welupowa a bihehi po a luyawahihi.'

*Mone gole paliluwaluwana
(Matiu 25.14-30)*

¹¹ Yesu amaka Yelusalem i tutuliyaliyani yaka tu lutanigana hai lunonola powa ipa apo ega daona ma Yaubada anani taniwaga ina wogeleteya yaka geke paliluwaluwana i paliwelehi

¹² i pa, 'Tu tahaya lawana gehouna dobu mawana daodaona ugolina i nae ipa ina wiwasawasa ma ina gunawileya.

¹³ Yohola ega ita nae ma a tu bagibagi magouhi 10 i otugehi po emosi po emosi mone gole i

welewelehi. Ma ugolihi i baha i pa, “Geka ugolihiyei ona gimagamala ma mone ona yamdewa a sigana a gunawileu.”

14 ‘Tamogi a dobu lawahi ega hita luhogaleya po mulinei baha tu hihiwa po ipa ina pa, “Geka lawana ega nugonugoiyai ipa ina wiwasawasa ubeiyai.”

15 ‘Tamogi lawana i wiwasawasa ma i gunawileya po a tu bagibagihi, iyawoi mone i welewelehi i otugehi ipa hina nae ugolina. Ma mone awai hi dewadewaya ipa ina hanapugeya.

16 ‘Tu bagibagi tahatahayana i nei ugolina po i pa, “Bada, am mone gole emosi u weleweleu naka mone gole yagahi magouhi 10 a dewaya.”

17 ‘Ma tauna ugolina badana i baha i pa, “I haki duma. Tam tu bagibagi dewadewam. Apo meyagai baneihi magouhi 10 una galena itetehi, matababana ginouli habuluhi ugolihi emoemotana a witumaganem.”

18 ‘Ma tu bagibagi wiluwagana i nei po i baha i pa, “Bada, mone gole emosi u weleweleu naka mone gole yagahi nimitutu a dewaya.”

19 ‘Geka tu bagibagina ugolina i baha i pa, “Tam apo meyagai baneihi nimitutu una galena itetehi.”

20 ‘Apoma gehouna i nei po i baha i pa, “Bada, gee am mone gole u weleweleu naka kaleko henahenamina ugonei a humaya ma a houna gowadi po i mamae.

21 ‘Ma a lowogem babana tam lawa lauhinidoolam. Ginouli awai ega galimgei ma apo una waya po gasi awai ega uta ugohi ma apo anona una waya.”

22 ‘Geka tu bagibagina ugolina i baha i pa, “Tam tu bagibagi apapoena. Baha awai gamomgei hi hopuhopu ugolihiyei apo a wigoum. U hana-pugeya naka tau lawa lauhinidoodolau. Awai ega galiugei a wiwaya po awai ega ata ugugohi a wiwaya.

23 Ugolinei ma awaka po u mone ega hau banika uta houni? U gunawilana hougana ugolina u mone anai luwitanana ata waya.”

24 ‘Apoma iyawoi u liyaliana hi towotowolo ugolihi i baha i pa, “Monena gole emosi ugolina ona wihaleya po lawana iyai mone gole magouhi 10 ugolina tauna ona weleya.”

25 ‘Ma tauhi hi baha hi pa, “Bada, geka tauna ugolina amaka mone gole magouhi 10 memehi.”

26 ‘Ma wasawasana i pa, “A paliwelemi, lawa atapuhi ugolihi awai e mamae apo Yaubada ina luwitanihi. Ma iyai ugolina ega awai ita mamae, hawena habulu hotana ma Yaubada apo ina wihalena pahi.

27 Ma noka lawahi tu wigawiyeu iyawoi ega nugonugohi ipa ubeihi ana iwasawasa ona neihi mai po u matau ona unihi.” ’

Yesu i gegae u Yelusalem

(Matiu 21.1-11; Maki 11.1-11; Yoni 12.12-19)

28 Yesu a wibaabani i kokoe ma i welutahaeya po hi gae Yelusalem ubeina.

29 Hougana Betepage ma Betani oya Oliweta ugolina i tutuliyaliyanihi ma a hewahewali luwaga i himila tahaehi po i baha

30 i pa, ‘Meyagai u naomi ona nae po ona luiluiya naka hota doniki wouna yohola ega hita geluya

ma e mamae, apo ona tuhagaya. Ona lupeni po ona neiyai geke hosi.

³¹ Ma inapa iyai ina lubayademi ina pa, “Awai binei o lupelupeni?” yaka ona pa, “Guyau ipa ina wibagibagi.” ’

³² Ega yaka iyawoi i himihimilihi hi nae po iyowai i palipaliwelehi naka pitenana ma hi tuhagaya.

³³ Ma hi lupelupeni hougana donikina taniwagana ugolih i baha i pa, ‘Awai binei o lupelupeni?’

³⁴ Ma tauhi hi pa, ‘Guyau ipa ina wibagibagi.’

³⁵ Apoma hi niyeya Yesu ugolina po hai kalekogegei gamogamona upuna hi lutouli ma Yesu hi wigeluya.

³⁶ Ma i gelu po i nena ma lawa hai kalekogegei tahayana hi lutouli.

³⁷ Hougana Yelusalem i tutuliyaliyani tahaya Oliweta u oyana ma i hopu po i nena ugolina tu wotagona atapuhi hi mtuboina. Ma manini po wipoya atapuhi hi gagalehi bihiyei ponahi i lata ma hi tugudu po Yaubada hina wotalagiyeya

³⁸ hi pa,

‘Tam Wasawasa, Guyau gowanei e nenei Yaubada ina kawaidewedewem!’

‘Nugodumola hau yada po ani’mhuna duma tam Gegewahagam ugolim!’

³⁹ Apoma bolu u hinena Palisi lawahi gehouhi Yesu ugolina hi baha hi pa, ‘Bada, am hewahewali una lahazi po hina genuwana.’

⁴⁰ Ma Yesu i baha i pa, ‘A paliwelemi, inapa hina genuwana yaka gaima apo hina tugudu po hina iototu.’

Yesu i tou Yelusalem binei

⁴¹ Hougana Yesu Yelusalem i tutuliyaliyani ma i gagaleyaya po i tougeya.

⁴² Ma i pa, 'Hilaki tam gasi awai nugodumola e dewadewayaya uta hanapugeya. Tamogi amalai u matam i lugowadeya.

⁴³ Hougana e nenei apo am gawiya anai lagenahi hina mewiiwilem ma hada atapuna ugolina hina huluhulum,

⁴⁴ po hina lugoluhim po una hopu hau hipuli. Ma lawa u hinem apo hina wiapapoenihi. Numa atapuhi apo hina kokoe, apega gaima emosi u uyawena ina mamae, babana hougana Yaubada u hagumgei i nenehi ega uta galena tuhagaya.'

Numa dalabu baneina u hinena tu gimagimala Yesu i wiyagahi

(Matu 21.12-17; Maki 11.15-19; Yoni 2.13-22)

⁴⁵ Apoma Yesu numa dalabu baneina i luiya po i tugudu po tu gimagimala ina wiyagahi.

⁴⁶ Ma ugolihi i baha i pa, 'Yaubada a Buka gilugilumana ugolina i baheya i pa, "U numa lawa hai ani lupali ubeina." Ma taumi o buiya po "Tu danedanene hai ani megowada." '

⁴⁷ Iyeta emosi po emosi numa dalabu baneina u hinena Yesu i iatatiyana. Ma tu witalaguyaba babadahi po lugagayo tanitaniwagahi po lawa tu tahaehi nugonugohi ipa hina uni.

⁴⁸ Tamogi ega tahaya awai hita tuhagaya babana lawa atapuhi hi launonola gawateya po ega baha emosi ipa hina lauemuli.

20

*Yesu a bagibagi taniwagana
(Matiu 21.23-27; Maki 11.27-33)*

¹ Iyeta gehouna numa dalabu baneina u hinena Yesu lawa iatatiyehi po ugolihi tuwega dewadewana i guuguyeya, ma tu witalaguyaba babadahi po lugagayo tanitaniwagahi, mi Yudeya hai tanitaniwaga mitehi hi nei,

² po ugolina hi pa, ‘Una paliweliyai, witaniwaga awai u waya po geke ginoulihi e dewadewahi, bo iyai geke witaniwagana i welem?’

³ Yesu hai baha i wimiheya i pa, ‘Hapali tau gasi u lubayada a welemi. Ona paliweleu,

⁴ Yoni a witaniwaga yadei i nei bo lawa ugolihiyei i nei po i ibapatiso?’

⁵ Ma tuawahi u hayahi hi ibaabani hi pa, ‘Apo awai ta baheya? Apo tana pa, “Yadei,” apo ina pa, “Awai binei ega ota witumaganeya?”

⁶ Ma apo tana pa, “Lawa ugolihiyei,” apo lawa atapuhi hina lugaimata. Matababana u nugonugohi i kadidili duma naka Yoni tauna tu bahapiko gehouna.’

⁷ Ega yaka a baha hi wimiheya hi pa, ‘Ega tota hanapugeya miyei i nei.’

⁸ Ma Yesu ugolihi i baha i pa, ‘Tau gasi apega a paliwelemi witaniwaga awai a waya po geke ginoulihi a dewadewahi.’

*Lawa gehouna a tano tu bagibaiyena
ompaliluwaluwana*

(Matiu 21.33-46; Maki 12.1-12)

⁹ Apoma Yesu i tugudu po geke paliluwaluwana lawa i paliwelehi i pa, ‘Lawa gehouna gologolowa

ugona ugolina wine he dewadewayaya i lupehiyeya. Ma tano tu galena itete u nimahi i houni ma i nae dobu mawana daodaona ugolina.

¹⁰ Omlohina hougana ugolina badana a hewali i himili po i nae tano tu galena itete ugolihi ipa ugonu tupona hina weleya. Tamogi tano tu galena itete baha tu hihiwa hi wilawi ma a nima kwakwawina hi himili po i gunawileya.

¹¹ Ega yaka badana a hewali gehouna i himili po tauna gasi hi wilawi po i wihinimaya ma a nima kwakwawina hi himili po i gunawileya.

¹² Ma a tu bagibagi witonugana i himili po gegeka naka kelo hi weleya ma tano u putana hi dubala hopuneya.

¹³ ‘Apoma tanona taniwagana i baha i pa, “Apo awai a dewaya? Heki, natu hotau a lauhogalena dumaya a himili, nugote apo hina wiyateyateya.”

¹⁴ “Tamogi hougana tano tu galena itete natunana hi gagaleya po tuawahi hi ibaabani hi pa, “Tanona muliyei tu witaniwagana gegeka. Ta uni po geke tanona ipa ina nena ugolina naka apo ina wigalitiyei.”

¹⁵ Ega yaka hi halena hopuneya tanona uputana po hi uni.’

Yesu i lubayada i pa, “Tanona taniwagana apo tano tu galena itete iyowai ina dewahi?”

¹⁶ Apo ina nei po ina unihi ma tano tu galena itete gehouhi u nimahi tanona ina houni.’

Hougana geke lawa hi noonoli po hi pa, ‘Apega duma.’

¹⁷ Ma tauna i galehi ma i pa, ‘Heki, geke bahana Yaubada a Buka ugolina anona awai? I baheya i pa,

“Ogolana tauna tu lunuma hi ihinigigiyea
amalai i gunabuiya po i dewadewa lagona.”

¹⁸ Iyai ina peu po noka ogolana ugolina ina yato apo ina lauhedalena meya po tupotupona. Ma inapa noka ogolana ina guli po iyai ina lutataya apo ina lumutumutuya.’

*Takisi wimihana bahabahana
(Matiu 22.15-22; Maki 12.13-17)*

¹⁹ Lugagayo tanitaniwagahi po tu witalaguyaba babadahi ipa noka kabudalana hina numa pani-pani. Matababana geke paliluwaluwana i bahena niyea ugolihhi ma tamogi lawa hi lowogehi.

²⁰ Ega yaka gaogao hi beiha po lawa tu wibenabenama gowagowada hi himilihi ipa hina witepa naka tauhi tu winugonugotuhu dumalu. Ma tauhi ipa Yesu hina laubayabayadeya po ina baha powa ma mi Loma hai taniwaga baneina a witaniwaga po a wipoya ugolina hina houni.

²¹ Tu wibenabenama gowagowadahi Yesu hi lubayadeya hi pa, ‘Bada, to hanapugeya naka awai e bahebahehi po e iatatiyanehi hi dumalu. Ma gasi to hanapugeya naka lawa ega uta ikahahi ma tamogi Yaubada a nugotuhu moimana lawa ubeihhi e iatatiyanehi.

²² Apo mi Loma hai taniwaga ta wotagoya po takisi ta huhouni Sisa binei, bo eega?’

²³ Tamogi Yesu amaka hai lubayada koyakoyama i hanapugeya yaka ugolihhi i baha i pa,

²⁴ ‘Mone emosi ona wogeleteya po a galeya. Iyai tepana galenana po gowana geke monena ugolina?’

Ma tauhi hi pa, ‘Sisa galenana.’

²⁵ Ega yaka Yesu ugolih i baha i pa, ‘Heki, ginouli awai Sisa galinei Sisa ona weleya. Ma ginouli awai Yaubada galinei Yaubada ona weleya.’

²⁶ Lawa u matahi ega emoemotahi ipa Yesu hina dewaya po ina baha powa. Ega yaka hi genuwana ma a baha binei nugonugohi i goholi.

Towolomeme bahabahana
(*Matiu 22.23-33; Maki 12.18-27*)

²⁷ Sadusi hai bolu lawahi hilage towolo memena ega hita itumaganeya. Tauhi hi nei Yesu ugolina,

²⁸ po hi lubayadeya hi pa, ‘Bada, Mose geke lugagayona ubeiyai i gilumi i pa, “Oloto awai ina tawine po ega ina winatuna ma ina hilage apo walehina hiwapena ina lawagi po hina winatuna naka popoyana galinei.”

²⁹ Lawa gehouna natunatuna ololotohi magouhi 7. Tutuwoga i tawine po ega natuna ma i hilage.

³⁰ Ma tu hulatuna wawinena i lawagi.

³¹ Po gasi tu witonugahi ma atapuhina magouhi 7 emoemotahi. Ega hita winatuna ma hi hilage pahihi.

³² Muliyei apoma wawinena i hilage.

³³ Ugolinei ma hau towolo meme wawinena apo agona iyai? Matababana atapuhi magouhi 7 i lawaga pahihi.’

³⁴ Ma Yesu ugolih i baha i pa, ‘Lawa geke u hougana he mamae he tawitawine po natunatuhi he itawinehi.

³⁵ Ma tamogi iyawoi noka u hougana Yaubada u matana hi dewadewa po hau hilage he

towotowolo meme lawa apega hina tawitawine po apega hina itawinehi.

³⁶ Matababana apega hina hilage meme babana tauhi apo mei tu winoyanoya po tauhi Yaubada natunatuna hai towolo meme binei.

³⁷ Mayau towotowolona i alalahi hougana Mose i limoinea naka lawa hau hilage he towotowolo meme. Noka hougana Guyau i bahena meya tauna Abelaham a Yaubada po Isako a Yaubada po Yakobo a Yaubada.

³⁸ Tauna ega lawa hilahilagehi hai Yaubada ma lawa lauyagohanahi hai Yaubada. Matababana tauna ugolina lawa atapuhi he lauyagohana.'

³⁹ Ma lugagayo tanitaniwagahi gehouhi hi baha hi pa, 'Bada, i lubayada u wimihena imahiyena dumaya.'

⁴⁰ Ma atapuhi hi lowogeya po ega hita lubayadena meya.

*Dawita gogana Besinana lawana
(Matiu 22.41-46; Maki 12.35-37)*

⁴¹ Tamogi Yesu i lubayadehi i pa, 'Iyowai ma lawa hi pa Besinana lawana naka apo Dawita gogana?

⁴² Matababana Dawita tauna buka Sam ugolina i baheya i pa,

"Yaubada i baha u Guyau ugolina i pa,

U awala hinebawau una mamae

⁴³ a sigana am gawiya a houna hopunehi po aem ani luhanatanahi."

⁴⁴ Noka hougana Dawita Besinana lawana i kawaguyougeya. Ugolinei Dawita ega Besinana lawana gogana dumana.'

Lugagayo tanitaniwagahi Yesu i kawaapa-poenihi

(Matiu 23.1-36; Maki 12.38-40)

⁴⁵ Lawa atapuhi Yesu hi lautaniganeya ma a hewahewali ugolih i baha i pa,

⁴⁶ ‘Lugagayo tanitaniwagahi ona gagalena imahiyehi. Tauhi hai luhogala ipa lului daodaohi hina otenih ma hina nena, ma ani gimala dobuna ugolina lawa wiyateyategei hina maamalihi. Tauhi hai luhogala hau numa dalabu ani tugula dewadewahi po hau toleha hai ani tugula gegehi.

⁴⁷ Ma gasi koyamagei hiwahiwape hai numa gapolahi he danedanenehi ma lupali daodaohigei galena koyakoyama he dewadewaya. Tauhi hai wimeiha apo ina lata duma.’

21

Hiwape anani'mbenena

(Maki 12.41-44)

¹ Yesu numa dalabu baneina u hinena i mamae ma i gagalena ani'mbenena gaebana ugolina tu wigapola lawahi hai ani'mbenena hi huhouna.

² Ma gasi i gagalena ma hiwape wodayadayabuna mone luwaga habuluhi mei toea emosi i hounih.

³ Ma Yesu i baha i pa, ‘A baha duma ugolimi, geke hiwapena wodayadayabuna i houna lagona ma apoma atapuhina.

⁴ Matababana atapuhina hai omteletelenagei hi houna ma tauna a widayadayabu u hinena ma mone atapuna i tutuhagaya i houna pah.

*Pilipili po hiniwiyuwa
(Matiu 24.1-14; Maki 13.1-13)*

⁵ Yesu a hewahewali lawa hai ani'mbenena gaima dewadewahiyei numa dalabu baneina hi wogowogoya ani galenana hakina hi bahebaheya. Ma Yesu i baha nae ugolihi i pa,

⁶ 'Geka numahi gaima ugolihiyei hiwogohi po o gagalehi, houga e nenei apo gaima emosi ega u uyawena ina mamae. Atapuna apo hina dubadubalena pahi.'

⁷ Ma tauhi hi lubayadeya hi pa, 'Bada, meyanai apo am baha anona ina lugeleteya? Ma weki-wekilala awai apo ina paliweliyai naka houkana ugolina amaka to geleta?'

⁸ Ma tauna i baha i pa, 'Ona gagalena imahi po apega iyai ina wintahaya powami. Matababana lawa hi maga apo hina towolo po gowauegi hina koyama hina pa, "Tau Yaubada a Besinana," po hina pa, "A houga amaka i geleta." Tamogi ega ona wotagohi.

⁹ Houkana gawiya po wogalahi tuwegahi ona noonolihi ega ona matomatouta babana geke dewahi apo hina wawala tahaya. Tamogi houga sigasigana apega ina geleta yagiyaginai.'

¹⁰ Yesu gasi i baha meme ugolihi i pa, 'Tupo geha ma tupo geha apo hina wigawiya po gasi ani taniwaga geha ma ani taniwaga geha apo hina wigawiya.

¹¹ Apo guhuguhu po tupo gehouhi gomala po totogo baneihina geleta. Ma gasi wekiwelilala wainugolowolowo dumahi apo yadei hina hopu mai.

¹² ‘Tamogi geke ginoulihi atapuhi yohola apega hina wawala tahaya ma apo lawa gehouhi hina panimi po hina wihiniwiyuwami. Apo numa dal-abu ugolihi hina libahibahimi po hau numa panipani hina tugudumi. Ma gowau binei apo hina niyemi wasawasa po taniwaga baneihi ugolihi.

¹³ Ma nonoka ami gaogao apo tuwega dewadewana ona nohaya.

¹⁴ Ega nugonugomi ona laigeno meya ipa apo iyowai bimiyei ona ibaabani. Winugotuhu u nugonugomi ina kokoe duma.

¹⁵ Matababana baha po nugohanahanapu apo a welewelemi naka ega emoemotana tu wigawiyemi hina houna liyeya bo hina kawaikoyakoyameya.

¹⁶ Ma hinahinami po amamami po walewalehimi po nounoumi po ami guguni po ami lawa tauhi apo hau libahibahi hina hounimi po gehouhi apo hina unimi.

¹⁷ Apo gowau binei ma lawa atapuhi apo hina wihinigigiyemi.

¹⁸ Tamogi apega u ununumi apala emosi ina lugowadeya.

¹⁹ Ami nugokadidili binei apo luyagohana moinana ona tuhagaya.’

*Yelusalem a peu binei Yesu i baheya
(Matiu 24.15-21; Maki 13.14-19)*

²⁰ Yesu i ibaabani i pa, ‘Mehougana tu wigawiya Yelusalem hina mewiiwileya naka ona hanapugeya a houga apapoe amaka i tuliyaliyani.

²¹ Ma iyawoi Yudeya u tupona ona mamae yaka ona lowo po ona nae u oya. Ma taumi iyawoi

Yelusalem u hinena ona mamae ega ona lului Yelusalem.

²² Nonoka apo Yaubada a wimeiha hougahi babana awai Yaubada a Buka ugolina i bahebaheya ipa ina limoineya.

²³ Ma wiwine wainatuhahi po koikoibahi noka hougahi ugolihi apo tauhi tu nugodubu дума. Matababana wiyuwa baneina apo geka hipulina ina wialoni po Yaubada a wimeiha geka lawahi hina wialoni.

²⁴ Ma tu wigawiya lawa gehouhi apo kwasikwasi daodaonei hina talatala unihi ma gehouhi apo hina panipanihi po hina niyehi tupo atapuna ugolihi. Ma tu meuputa lawahi apo Yelusalem hina yomtutuibabeya a sigana hai hougaha ina kokoe.'

*Lawa Moinana a gunawilana
(Matiu 24.29-31; Maki 13.24-27)*

²⁵ Yesu i ibaabani i pa, Wekiwekilala apo hau kabudala po hau wamaahiya po hau ubona hina lugeletehi. Hau hipuli tupo gehouhi boga po guliguli gololohi ma apo matouta baneihi ina huluhi po ugolihi nugohanahanapu ina yababa.

²⁶ Hipuli tupo atapuna ugolina awai apo ina nenei wiotonana ma lawa apo matouta ina geinihi po hina imatauguuguwa. Ma yada ginoulihi atapuhi hai kadidili apo hina tapiya.

²⁷ Apoma apo Lawa Moinau a wipoyau po a wasawasau ona gagaleu ma yaloigei a nei.

²⁸ Hougana geka ginoulihi hina tugudu po hina waawala taumi ona luwatatemi po ona galena gae babana ami lupena halena tahina e kukuku.'

*Yesu i galugalu binei i wiatatiyana
(Matiu 24.32-35; Maki 13.28-31)*

²⁹ Apoma Yesu geke paliluwaluwana ugolihi i baheya i pa, ‘Hapali kiyaha ona galeyā ma mayau atapuhi ona galehi.

³⁰ I galugalu hougana ugolina ta hanapugeya naka ega daona ma apo higolo ina wawala.

³¹ Yaka wekiwekilala awai a palipaliwelemi hina wawala ma ona galehi yaka ona hanapugeya Yaubada anani taniwaga ega daona ma apo ina geleta.

³² ‘A baha duma ugolimi, geke ginoulihi atapuhi apo hina wawala tahaya ma apoma geke hapanana lawahi hina hilage pahihī.

³³ Yada po hipuli apo hina yababa ma tau u baha apega ina yababa.

³⁴ ‘Ona gagalena imahi. Witoletoleha po uma buuwa po geke hipulina luyagohanana genona ega ina laigenogenomi ma apo noka iyetana ina ligohogoholimi mei walo e lailupa.

³⁵ Matababana lawa atapuhi hipuli tupo wohepali he mimiyeya apo ina nei ugolihi.

³⁶ Tamogi houga magomagouna ona ihalu po ona laupali. Yaka apo ona kadidili po geke ginoulihi atapuhi hinehiyei a dewadewami ona nei po Lawa Moinau u matau ona towolo.’

³⁷ Iyeta emosi po emosi Yesu numa dalabu baneina u hinena i iatatiyana. Tamogi uguwei i nae po Oliweta u oyana i eneno.

³⁸ Ma malatomtom habuluna lawa atapuhi hi nei numa dalabu baneina u hinena po ugolina hi lautanigana.

22

Yesu wogana hi talatalaya

(Matiu 26.1-5; Maki 14.1-2; Yoni 11.45-53)

¹ Palawa ega ita haahana tolehana gowana Welulagona houkana i tutuliyaliyani.

² Ma tu witalaguyaba babadahi po lugagayo tanitaniwagahi tahaya hi bibeiha iyowai ma apo Yesu hina uni babana lawa hi lowogehi.

Yudasa Yesu i nugohaleya

(Matiu 26.14-16; Maki 14.10-11)

³ Apoma Tomodulele Yudasa Isakaliyota a winugonogotuhu i taniwageya. Yudasa tauna Yesu a hewali gehouna.

⁴ Ma i nae po tu witalaguyaba babadahi po numa dalabu tu galena itete hai babada mitehi hi wiwogatala. Iyowai apo Yesu ina nugonugohaleya ugo lihi.

⁵ Ma tauhi hi kaoha po hi lueena apo mone hina weleya.

⁶ Ega yaka i lueena. Ma gaogao i bibeiha ipa bolu ega hina hanapugeya ma Yesu ina nugohaleya po hina numa panipani.

Yesu i wononogo apo Welulagona tolehana amna ina ani

(Matiu 26.17-25; Maki 14.12-21; Yoni 13.21-30)

⁷ Palawa ega haahanana tolehana apoma iyetana i geleta. Noka iyetana ugolina ipa apo Welulagona tolehana binei sipi natunatuhi hina unih.

⁸ Yaka Yesu Pita ma Yoni i himilihi ma i pa, 'Ona nae po Welulagona tolehana ubeita ona wononogogeya po apo ta ani.'

⁹ Ma hi lubayada hi pa, ‘Meka nugonugom ipa to wononogogeya?’

¹⁰ Ma ugolihi i baha ipa, ‘Meyagai baneina ona luiluiya hougana oloto gehouna goila tagigoilana e awawali apo ona itutuhaga. Tauna ona wotagoya po numa awai e luiluiya ona luiya.

¹¹ Numana taniwagana ona paliweleya ona pa, “Bada geke pite a baha ugolim i pa, meka toumana hai babanoya naka ugolina apo u hewahewali mitehi Welulagona tolehana to ani?”

¹² Ma tauna apo babanoya baneina u moyana ina wiatatiyemi po ugolina ginouli atapuna ona wononogogeya.’

¹³ Hai luwaga hi nae po Yesu awai atapuna i bahebaheya naka pitenana ma hi tuhagaya yaka hai Welulagona tolehana hi wononogogeya.

Guyau a am

(Matiu 26.26-30; Maki 14.22-26; 2 Kolinito 11.23-25)

¹⁴ Am kabudalana hougana Yesu a tu wituwetuwega mitehi hau ani am hi tugula.

¹⁵ Ma ugolihi i baha i pa, ‘U luhogala baneina ipa taumi miteu geke welulagonana amna tan’omtahaeya ma apoma hiniu ina wiyuwa.

¹⁶ Matababana a paliwelemi, apega anani a sigana Yaubada anani taniwaga u hinena anani kokoe ugolina ina geleta.’

¹⁷ Ma keyaka i waya po Yaubada ugolina i wimaamala ma i pa, ‘Geke ona waya po ona gutaya u hayami.

18 Matababana a paliwelemi, amalai ma i wawala po i nene apega wine a umaya a sigana Yaubada a witaniwaga ina geleta.’

19 Apoma aniani i waya po i wimaamala ma i tomutomuya po i welewelehi ma i ibaabani i pa, ‘Geka hiniu taumi a welewelemi. Winugohepau binei geke pite ona dewadewaya.’

20 Emoemotana gasi mei am u mulina ma keyaka i waya po i pa, ‘Geka talau Yaubada a wogatala wouna lawa atapumi ubeimi apo ina kololo.’

21 Amna u hinena Yesu i baha i pa, ‘Ona galeya, tu nugohaleu lawana tauna miteu geke ani amna ugolina.’

22 Lawa Moinau apo Yaubada a nugotuhugei a hilage, ma iyai tu nugohaleu naka tauna tu nugodubu.’

23 Ma a hewahewali hi tugudu po hi laubayabayadena mehi, iyai apo geke dewana ina dewaya.

Witaniwaga ubeina

24 Yesu a hewahewali u hayahi witaniwaga binei hi wigamogahigahi.

25 Ma Yesu ugolih i baha nae i pa, ‘Tu meuputa lawahi hai wasawasa lawa he tanitaniwagehi. Ma lawa hai baha wiyateyate hipa “Bada tam tuh-aguiyai.”

26 Tamogi taumi ipa ega geke pite. Iyai u hayami ami bada ipa ina dewa meya po mei tewela habuluna. Ma iyai ami tu tahaya ipa ina dewa meya po mei tu poula.

²⁷ Lawa awai tauna i geduma? Lawa hau ani am e tugutugula bo lawa e pupoula? Lawana e pupoula tauna i geduma. Ma tau u hayami mei tu poula lawana.

²⁸ Taumi u houga witai u hinehi ma mitemi ta mamae.

²⁹ Ma amaka mei amau witaniwaga ubeina ma i inaganu, naka pitenana apo a winaganimi witaniwaga ubeina.

³⁰ U ani taniwaga u hinena apo u ani am ugolina ona am po ona uma. Isalaela gugunina magouhi 12 taumi apo taniwaga hai ani tugula ugolina ona tugula ma ona luhetalehi.

Yesu Pita a bowi i baha pikogeya

(Matiu 26.31-35; Maki 14.27-31; Yoni 13.36-38)

³¹ Yesu i baha nae Pita ugolina i pa, ‘Simona, Simona, una lautanigana. Tomodulele lubayada i waya ipa atapumi ina ludadanimi po ina wika-hami mei lawa witi e ikahaya.

³² Tamogi bingei a lupali ipa am witumagana ega ina kookoe po mehougana una luhagawilem ipa walewalehim una wikadidilihi.’

³³ Ma Pita i baha i pa, ‘Guyau, a nonogo duma apo tam miteu ta nae hau numa panipani po ta hilage.’

³⁴ Ma Yesu i pa, ‘Pita a baha duma ugolim. Uguwei apega kamkam olotona ina tou a sigana mala tonuga una bowiyeu naka ega uta hana-pugeu.’

Mone ani'mpohapohana po baeki po kwasik-wasi daodaona

³⁵ Apoma Yesu a hewahewali i lubayadehi i pa, ‘Hougana a himilimi po o nena ega ami mone ani’mpohapoha po ega ami baeki po ega aehumahuma ota tama ma awai ugolina o kuku bo eega?’

Ma tauhi hi pa, ‘Ega awai.’

³⁶ Ma Yesu i pa, ‘Tamogi amalai iyai mone ani’mpohapohana waioutuna ugolina yaka ina waya. Ma iyai ega ugolina kwasikwasi daodaona yaka a luilui wopotopona ina gimalena haleya po emosi ina waya.

³⁷ Matababana a paliwelemi naka geke bahana Yaubada a Buka ugolina ipa ina limoineya tau ugoliu. I baheya i pa, “Tauna tu dewaapapoe mitehi hi hiyawa emotehi,” babana awai biugei hi gilugilumi e laimoineya.’

³⁸ Ma a hewahewali hi pa, ‘Guyau, u galey a geke kwasikwasi daodaohi luwaga.’

Ma tauna i pa, ‘Amaka.’

Yesu Oliweta u oyana i lupali
(*Matiu 26.36-46; Maki 14.32-42*)

³⁹ Yesu mei houga gehouhi i dewadeway a naka pitenana meyagai baneina i hopu haleya po i nena Oliweta u oyana ma a hewahewali hi wotagoya.

⁴⁰ Hougana hau oya hi laugeleta po a hewahewali ugolihi i baha i pa, ‘Ona lupali po apega ludadana ona wialonihi.’

⁴¹ Ma tauna i nehalehi po i nae uheiya mei gaima ta haleya po e yatoyato naka pitenana mawana a dao ma itutunei i’mtutonetonena ma i lupali i pa,

⁴² ‘Amau, inapa am nugotuhu yaka geka wiyuwana keyakana ugoliu una wihaleya. Tau u nugotuhu hawena ma tam am nugotuhu una dewa tagoya.’

⁴³ Ma Yaubada a tu winoyanoya yadei i lugeleteya po i wikadidili.

⁴⁴ Ma nugowiyuwa i dewaya po i laupali gawagawata ma moyagahuna mei tala hau hipuli i tonetoneya.

⁴⁵ A lupali u mulina i gunawileya po a hewahewali nugodubu i tapeienohi po hi eneno ma i tuhagahi.

⁴⁶ Ma i baha nae ugolihi i pa, ‘Awai binei o eneno? Ona towolo po ona laupali ipa ega ludadana ona wialoni.’

Yesu hi numa panipani

(Matiu 26.47-56; Maki 14.43-50; Yoni 18.3-11)

⁴⁷ Yesu yohola i ibaabani ma a hewali gehouna gowana Yudasa bolu i tahaehi ma hi geleta. Tauna i gegae ipa Yesu niuna ina yagoni,

⁴⁸ ma Yesu i baha nae ugolina i pa, ‘Yudasa, winiu yagonagei ipa Lawa Moinau una nughaleu, bo?’

⁴⁹ Hougana Yesu a hewahewali tauna mitehi awai apo ina waawala hi gagaleya po hi pa, ‘Guyau, i kwasikwasi daodaohi to wibagibagihiki bo hawehe?’

⁵⁰ Ma tulahi gehouna talaguyaba taniwagana a tu bagibagi i lubuya po tanigana u awala binebawana i talutuiya.

⁵¹ Tamogi Yesu i baha i pa, ‘Geka dewana amaka ma ina kokoe.’ Ma lawana tanigana i wodadani po i dewadewa meme.

⁵² Apoma Yesu i baha nae tu witalaguyaba babadahi po numa dalabu tu galena itete hai babada po mi Yudeya hai tanitaniwaga hi nenei tauna ubeina ugolihi i pa, 'Iyowai po a nimagawiya gapolami o nei ubeu mei tau tu danene?'

⁵³ Hougana iyeta emosi po emosi tau numa dalabu baneina u hinena taumi u hayami ma iyowai po ega ota paniu? Tamogi geegeka taumi ami kabudala po gasi uguwa wipoyana a houga.'

Pita Yesu i bowiyeya

(Matiu 26.57-58, 69-75; Maki 14.53-54, 66-72; Yoni 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Apoma Yesu hi numa panipani po hi niyeya tu witalaguyaba hai taniwaga a u numa hi luiyeya. Ma Pita mulinei i wotago po i nae.

⁵⁵ Ma mayau u tano hau ani libolu hi ahili po hi duhuduhuna wiiwileya naka i luwoheyanehi.

⁵⁶ Apoma tu bagibagi wawinena Pita hau yayata i tugutugula i todi ma i gagaleya po i pa, 'Geka lawana gasi tauna Yesu tu wotagona.'

⁵⁷ Tamogi Pita i bowi i pa, 'Wawine, Yesu ega ata hanapugena dadani.'

⁵⁸ Ma hi mae po ega daona ma lawa gehouna i galeya po i pa, 'Tam gasi tulahi gehouna.'

Ma Pita i baha i pa, 'Tulau, tau eega!'

⁵⁹ Ma hi mae po kabudala gaogaona emosi u mulina ma lawa gehouna i baha hihigili i pa, 'Moina dumana geke lawana tauna Yesu a bolu babana tauna lawa Galiligei.'

⁶⁰ Tamogi Pita i pa, 'Tulau, am baha anona a winugoniniyeya!' Yohola i ibaabani ma amaka kamkam olotona i tou.

⁶¹ Ma Guyau i luhagawileya po Pita i gagaleya po Guyau a baha Pita nugonei i gegae naka geke pite i baheya i pa, ‘Uguwei apega kamkam olotona ina tou a sigana mala tonuga una bowiyeu.’

⁶² Noka apoma i hopu hau uputa po nugonugona pouhi i tutou halenehi.

*Yesu hi libahibahi
(Matu 26.59-68; Maki 14.55-65)*

⁶³ Tu wigawiya Yesu hi womomohi ma hi pali-paliguyoyougeya po hi ilawi.

⁶⁴ Gasi matana hi humahi ma hi lubayadeya hi pa, ‘Una wipiko, iyai noka i launim?’

⁶⁵ Ma baha apapoe galenahi tapuhi po tapuhi ugolihiyei hi palipalitepani.

⁶⁶ Malitomtomo hougana tu wiwogatala po tu witalaguyaba babadahi po lugagayo tanitaniwagahi hi mtuboina. Ma Yesu hi niyeya hau ani wiwogatala numana po hi pa,

⁶⁷ ‘Inapa tam Besinana lawana yaka una pali-weliyai.’

Ma tauna i baha ugolihii pa, ‘Inapa a paliwelemi yaka apega u baha ona kawamoineya.

⁶⁸ Ma inapa a lubayademi yaka apega u baha ona wimiheya.

⁶⁹ Tamogi amalai ma i wawala po i nena apo Lawa Moinau Yaubada manimaninina u awala hinebawana a tugutugula.’

⁷⁰ Ma atapuhi hi pa, ‘Heki, tam Yaubada Natuna, bo?’

Ma tauna i pa, ‘Taumi tuawami o baheya naka tau Yaubada Natuna.’

⁷¹ Ma tuawahi hi pa, ‘Awai binei tu wigouna ta bibiheya? Amaka tauna i wigou meya po a baha gamonei he hopuhopu.’

23

*Yesu Pilato u matana i luhetala
(Matiu 27.1-2, 11-14; Maki 15.1-5; Yoni 18.28-38)*

¹ Apoma bolu atapuhi hi welutowolo po Yesu hi niyeya Pilato u naona.

² Ma hi tugudu po hi igouya hi pa, ‘Geka lawana ata lawa e itahaya powahi ma to tuhagaya. Lawa i palipaliwelehi ipa ega Sisa ugolina takisi hina huhouna po gasi i bahena meya i pa tauna Besinana lawana po wasawasa.’

³ Ma Pilato Yesu i lubayadeya i pa, ‘Tam mi Yudeya hai wasawasa, bo?’

Ma Yesu i pa, ‘Tam am baha naka pite.’

⁴ Ma Pilato tu witalaguyaba babadahi po bolu ugolihi i baha i pa, ‘Geka lawana ega a powa awai ata tuhagaya.’

⁵ Tamogi tauhi hi baha higihigili hi pa, ‘A wiatatiyanagei lawa u hayahi wogalahi e talatala iwawali, Yudeya tupona atapuna u hinena. U Galili i wawala i nei po amalai geka hosi.’

Pilato Yesu i himila niyeya Heloda ugolina

⁶ Hougana Pilato geka bahana i noonoli po i lubayada i pa, ‘Geka lawana lawa Galiligei?’

⁷ Ma i tuhagaya naka Yesu tauna Heloda tupo i gagalena iteteya ugonei i nei. Ega yaka i himili po i nae Heloda ugolina, babana noka hougana u Yelusalem i mamae.

⁸ Heloda Yesu i gagaleya po nugonugona i kaoha duma babana houga i dao tuwegana i nonoli po gasi ipa ina galeya. Matababana a luhogala ipa Yesu a manini ina wogeleteya po ina galeya.

⁹ Ega yaka Heloda Yesu i lubayabayadena dumaya ma a lubayadahi Yesu ega ita wimihehi.

¹⁰ Tu witalaguyaba babadahi po lugagayo tantaniwagahi hi towolo gae po Yesu hi wigou kadidiliyeya.

¹¹ Heloda a tu wigawiya mitehi Yesu hi galena hopuhopuneya po hi paliguyoguyougeya, po lului daodaona po dewadewana hi wioteni ma hi himila meya po i gunawileya Pilato ugolina.

¹² Noka iyetana ugolina Heloda ma Pilato hi witulana. Ma lolowa geka dewana eega ma hi gawiyena mehi.

Luhetala i wihimilana Yesu ina hilage

(Matiu 27.15-26; Maki 15.6-15; Yoni 18.39-19.16)

¹³ Pilato apoma tu witalaguyaba babadahi po tu tahatahaya po lawa i otugehi po hi'mboina.

¹⁴ Ma ugolihi i baha i pa, 'Geka lawana o neiyai ugoliu po o pa lawa i itahaya powahi. Ma amalai u matami awai bihiyei o igouya a lauwilewileya po ega a powa awai ata tuhagaya.

¹⁵ Ma gasi Heloda ega Yesu a powa awai ita tuhagaya yaka i himila meya ugoliu. Geka lawana ega awai ita dewa powaya po apo binei ma ina hilage.

¹⁶ Ugolinei ma apo a baha po hina kodikodili ma a wohaleya po ina nae.' [¹⁷ Bolima emosi po emosi

Welulagona tolehana ugolina hau numa panipani iyai lawa hi inagani he baha po Pilato e wohaleya.]

¹⁸ Tamogi lawa atapuhi hi otu gogona hi pa, ‘Geka lawana una uni ma nugonugoiyai Balaba una wohaleya.’

¹⁹ (Balaba tauna meyagai baneina u hinena wogalahi i wiwawali po omunugo binei hau numa panipani i mamae.)

²⁰ Pilato nugonugona ipa Yesu ina wohaleya yaka bolu ugolihhi i baha meme.

²¹ Tamogi tauhi hi otu gunawilana ugolihhi hi pa, ‘Una witakeya! Una witakeya!’

²² Ma ugolihhi Pilato a baha i witonugaya i pa, ‘Ma powa awai i dewaya? Ega a powa awai ata tuhagaya po apo binei ma ina hilage.’

²³ Tamogi tauhi ponahi i lata ma hi ototu gawagawata ipa Yesu ina witakeya po hai wiototu i wiponawogogeya.

²⁴ Ega yaka Pilato a luhetala i wihimilana naka Yesu apo lawa hai nugotuhu ina wotagoya.

²⁵ Ma lawana wogalahi po omunugo binei hau numa panipani hi tutuguduya hi laupaliyeya ipa ina wohaleya. Ma Yesu i palihaleya lawa hai nugotuhu ina wotagoya.

Yesu hi tutulawiteya hau ani take

(Matiu 27.32-44; Maki 15.21-32; Yoni 19.17-27)

²⁶ Tu wigawiya Yesu hi wihahaya laweneya po hi niniyeya ma lawa Sailinagei gowana Simona meyagai u uputa ugolina i mamae i nei i luilui meyagai baneina u hinena. Tauna ani take mayouna u awalana hi houni ma hi dewaya po Yesu mulinei i awawalaniyeya.

²⁷ Lawa boluna baneina Yesu hi wootagoniyeya po u hayahi wiwine gehouhi hi tutou ma hi lauhiyawa.

²⁸ Ma Yesu i luhagawileya po ugolihi i baha i pa, ‘Wawine mi Yelusalemgena, ega biugei ona tutou. Tamogi taumi bimiyei po natunatumi bihiyei ona tutou.

²⁹ Matababana iyeta e nenei apo lawa hina pa, “Wiwine alinawa po ega hita inatuna po ega hita igugu tauhi tu kaoha.”

³⁰ Apoma,
“Apo lawa hina tugudu po oya baneihi ugolihi
hina baha hina pa,
‘Ona guli po ona lutataiyai.’
Ma oya habuluhi ugolihi hina pa,
‘Ona guluwiyai.’”

³¹ Matababana inapa ginouli geka pite mayau a wiidaidaga hougana ma hina dewaya, apo mayau a poi hougana awai ina wawala?”

³² Ololoto luwaga tauhi tu dewaapapoe gasi hi witalahaya lawena niyehi po ipa Yesu mitehi hina wihilagenihi.

³³ Dobu gowana Ununu Dobuna ugolina hi lugeleta po noka hosi Yesu hi witalakeya po gasi tu dewaapapoehi luwaga; gehouna u awala hinebawana ma gehouna u awala kehana.

³⁴ Ma Yesu i pa, ‘Amau, una paligigilihi babana awai he dewadewaya ega hita hanapugeya.’ Ma tu wigawiyahi u hayahi a kaleko hi wikibugehi po hi tamihi.

³⁵ Lawa hi towolo ma hi ihalu ma mi Yudeya hai tu tahaya Yesu hi palipaliguyoguyougeya hi pa, ‘Lawa gehouhi i wiluyagohanihi. Ma inapa

tauna Yaubada a Besinana lawana yaka hapali ina wiluyagohana meya.'

³⁶ Tu wigawiyahi gasi hi paliguyoguyougeya po hi gae ugolina po wine waitululuwana hi iyoyogi.

³⁷ Ma hi pa, 'Inapa tam mi Yudeya hai wasawasa yaka una wiluyagohana mem.'

³⁸ Ma geke bahahi ani take u tepana hi gilumihi hi pa:

GEKA MI YUDEYA HAI WASAWASA

³⁹ Tu dewaapapoena emosi i taketake Yesu i paliapapoeya i pa, 'Moina tam Besinana lawana? Tam po tiyai una wiluyagohanita.'

⁴⁰ Tamogi tulanana gehounana i lahaya i pa, 'Yaubada ega uta lowogeya, bo? Wimihana tauta ta wiwaya emosina gasi tauna e wiwaya.

⁴¹ Tauta ata apapoe mihana ta laidumaluya ma tamogi geke lawana ega awai ita dewa powaya.'

⁴² Ma i baha Yesu ugolina i pa, 'Yesu, am wiwasawasa una iwaawali una nugotuhuwe.'

⁴³ Ma Yesu i baha lawana ugolina i pa, 'A baha дума ugolim, amalai apo tam miteu meyagai gegena ugolina ta mae.'

Yesu i hilage

(Matiu 27.45-56; Maki 15.33-41; Yoni 19.28-30)

⁴⁴ Iyeta i lautipolini ma kabudala lalana i wohouni po tupo atapuna i uguguwi a sigana kabudalana i hopu po ibiga i lutipolini.

⁴⁵ Ma numa dalabu baneina u hinena kaleko baneina i taketake i gunalolo luwageya.

⁴⁶ Apoma Yesu ponana i lata ma i pa, 'Amau, u nimam alugou a huhouni.' Geke bahana i baheya ma yautuna i kokoe po i hilage.

⁴⁷ Tu wigawiya tu galena itetehi awai i waawala i gagaleya po Yaubada i huneya i pa, ‘Moina dumana tauna lawa dumadumaluna.’

⁴⁸ Noka hosi bolu hi mtuboina po dewa i waawala hi ihalugeya. Ma hougana awai i waawala ma hi gagaleya po a nugowiyuwahi hi gunawilehi hai u numa.

⁴⁹ Yesu tu hanapugena dumana po wiwine u Galili ma hi wotago po hi nenei uheiya hi towolo ma hi ihalu.

Yesu hau kokowaga hi houni

(Matiu 27.57-61; Maki 15.42-47; Yoni 19.38-42)

⁵⁰ Lawa gehouna gowana Yosepa Alimatiyagei Yudeya u tupona. Tauna tu wiwogatala gehouna. Tauna lawa wodewadewana po a dewa hi dumalu.

⁵¹ Hawena tauna tu wogatala gehouna tamogi hai wiwogatala po awai hi dewadewaye ega ita kaoheya. Ma Yaubada anani taniwaga i ototoni.

⁵² Geka tauna lawana i nae Pilato ugolina po Yesu hinina i lupaliyeya ipa ina weleya.

⁵³ Apoma hau ani take ma i telehopuneya po kokowaga kalekonei i humaya ma hau kokowaga i houni. Kokowagana naka tapatapana hi hedali po i lui ma yohola ega hita houneya.

⁵⁴ Noka iyetana naka wononogo iyetana po ega daona ma apo dalabu ina wawala.

⁵⁵ Wiwinehi u Galili ma Yesu hi wotagoya po hi nenei Yosepa mitehi hi nae kokowagana ugolina po iyowai Yesu i ienoya hi galey.

⁵⁶ Apoma hi gunawilehi hai u numa po Yesu hinina binei wakatu po dadi dimudimumuhi hi

wononogo. Ma hau dalabu hi wiyagohina mei hai lugagayo i bahebaheya pite.

24

Yesu i towolo meme

(Matiu 28.1-10; Maki 16.1-8; Yoni 20.1-10)

¹ Ma gaogao a iyeta tahatahayana ugolina malatomtom kikeina wiwinehi hai dadi hi woononogogehi hi tama po hi nae hau kokowaga.

² Gaimagei kokowaga matetana hi lautomgeya naka hi builena niyeya uheiya po i mamae ma hi geleta.

³ Tamogi hi luilui hougana Guyau Yesu hinina ega hita tuhagaya.

⁴ Geka hi winugoniniyeya po hi towotowolo ma mala emosi ma lawa luwaga hai kaleko namana-malihi u liyaliyahi hi lugeletehi.

⁵ Ma wiwinehi matouta i wihogohi po hi kulukulu hau hipuli ma lawahi hi baha hi pa, ‘Iyowai po lawa hilahilagehi hai ani mae ugolina lawa lauyagohanana o bibiheya?’

⁶ Yesu ega geka hosi. Yaubada amaka i witowolo meya. Yohola tauna u Galili ma awai ugolimi i bahebaheya ona nugotuhuya.

⁷ Tauna i pa, “Lawa Moinau apo tu apapoe lawahi u nimahi hina houniu po hina witakeu po iyeta witonugana ugolina a towolo meme.” ’

⁸ Apoma wiwinehi geka a bahahi nugohiyei i gae.

⁹ Ma kokowagei hi gunagunawilehi geka ginoulihi atapuhi Yesu a hewahewali magouhi 11 hi paliwelehi po gasi iyawoi mitehi hi mamae atapuhi hi paliwelehi.

10 Wiwinehi naka Maliya Magadala po Yowana po Maliya Yamesa hinana. Tauhi wiwine gehouhi mitehi geke hi wipaliweleneya tu wituwetuwega ugolihi.

11 Tamogi wiwinehi awai hi bahebahehi tu wituwetuwegahi ugolihi naka mei dedede yabayababa po ega hita kawamoinehi.

12 Ma Pita i towolo po i wibulibulili po i nae hau kokowaga po i lukululugeya po i gagalena naka kaleko awa i galehi ma ega awai gehouna. Apoma awai i waawala i nugonugotuhugeya ma i nae a u numa.

Yesu tu wotagona hi nena u Emeusa ma ugolihi i lugeleteya
(Maki 16.12-13)

13 Noka iyetana emosina ugolina Yesu tu wotagona luwaga hi nena u Emeusa. Meyagai gehouna u Yelusalem ma ta nena mawana a dao kabudala gaogaohi luwaga.

14 Ma hai luwagahi Yesu binei hi dedede,

15 po hi lauwilewilena mehi ginouli awai hi noonolihi ma Yesu i tulatuhi po mitehi hi nenegogona.

16 Tamogi hi galeya ma ega hita galena tuhagaya.

17 Ma Yesu i baha nae ugolihi i pa, 'Ami luwagahi ami nae ugolina awai o ibaabaniiyeya?'

Tauhi hi tutowolo po a nugodubuhi hi kulukululu.

18 Ma gehouna gowana Kilopa i lubayada i pa, 'Tam tu witoumana u Yelusalem? Moina tuawa hotam awai hi waawala geke iyetahi ta nenehalehi ugolihi ega uta hanapugehi?'

19 Ma Yesu i lubayada i pa, 'Ginouli awai?'

Ma tauhi hi pa, 'Awai i waawala Yesu Nasale-tagei ugolina. Tauna Yaubada a tu bahapiko. Ginouli atapuhi Yaubada po lawa u matahi i de-wadewahi po i bahebahehi naka hi manini duma.

²⁰ I tu witalaguyaba babadahi po i tu tahaya luhetala a wihimilana hilage ubeina ugolina po hau ani take hi tutulawiteya.

²¹ Ma tiyai a witumaganiyai to iotonana to pa tauna apo Isalaela hau panipani ma ina lupena haleiyai. Ee, ma gasi baha gehouna naka geke dewahi hi wawala po i nenei naka amalai iyeta witonugana.

²² I bolu u hinena wiwine gehouhi hi ligohogo-holiyai. Tauhi malatomtom kikeina hi nae hau kokowaga

²³ tamogi Yesu hinina ega hita tuhagaya. Ma hi gunawilehi po hi pa Yaubada a tu winoyanoya u matahi hi lugeletehi po wiwinehi ugolihhi hi baha nae naka Yesu e lauyagohana.

²⁴ Ma i lawa gehouhi hi nae kokowaga ugolina po wiwinehi awai hi bahebaheya naka pitenana hi galeya. Tamogi Yesu ega hita galeya.'

²⁵ Apoma Yesu i baha ugolihhi i pa, 'Nugote taumi tu winugoneina. Ginouli atapuhi tu bahapiko hi bahebahehi o winugoguluwihi po ega ota witu-maganehi.

²⁶ Ma o hanapugena dumaya naka Besinana lawana ipa geke wiyuwahi ina wialonihi ma apoma a wiwasawasa ugolina ina lui.'

²⁷ Yaubada a Buka u hinena awai atapuna Yesu binei i bahebaheya naka ugolihhi i deede imahiyeya. Mose a giluma ugolina i waawala i nei po tu bahapiko hai giluma atapuhi i wikokowihi.

28 Meyageina hi nenaē ugolina hi tutuliyaliyani ma Yesu galenana mei ina nenehalehi.

29 Ma hi talagagali hi pa, ‘Tam miteiyai ta nae babana amaka aibiga ma dobu e uguguwi.’ Ega yaka i lui po mitehi hi mae.

30 Am hougana lawahi mitehi hau ani am hi tugula ma palawa i waya po i wimaamala ma i tomuya po i welehi.

31 Apoma matahi hi gunagadali po hi gagalena tuhagaya ma u matahi i luyababeya.

32 Ma hai luwaga hi ibaabani hi pa, ‘Hei, tauna Yesu, yaka ugolita i ibaabani ma Yaubada a Buka i deede imahiyeya hau tahaya naka mei mayau ina alalata u nugonugota.’

33 Mala emosi ma hi wotowolo po hi gunawilehi Yelusalem. Noka hosi Yesu a hewahewali magouhi 11 tu wotago gehouhi mitehi hi’mboina po hi mamae ma hi tuhagahi.

34 Hai megogona u hinena hi ibaabani hi pa, ‘Guyau moina dumana i towolo meme po Simona ugolina i lugeleteya.’

35 Apoma lawahi luwaga u tahaya awai i waawala hai lawa hi paliwelehi. Ma iyowai palawa omtomutomuna ugolina ma Guyau hi gagalena tuhagaya gasi hi paliwelehi.

*Yesu a hewahewali ugolihī i lugeleteya
(Matiu 28.16-20; Maki 16.14-18; Yoni 20.19-23;
Bagibagi 1.6-8)*

36 Lawahi luwaga geke ginoulihi hai lawa hi palipaliwelehi ma Guyau u hayahi i lugeleteya po i towotowolo, ma i baha ugolihī i pa, ‘Nugodumola ina mamae ugolimi.’

³⁷ Ma tauhi hi goholihi po hi matouta ma hai nugotuhu hi pa alugo hita gagaleya.

³⁸ Ma tauna i baha nae ugolih i pa, 'Awai binei nugonugomi he ipilipili po gasi awai binei o launugoluwaluwaga?

³⁹ Nimau po aeu ona galehi naka tau moina hotau. Ona wogou po ona galeu babana alugo ega uyogona po ega geyamina po mei tau o gagaleu.'

⁴⁰ Geka i baheya po i kokoe ma nimana po aena i wogeletehi tauhi ugolih i.

⁴¹ Ma kaoha po winugonugotuhu i lihogohi po awai i bahebahehi yohola ega hita kawamoinahi ma i lubayadehi i pa, 'Aniani awai geka hosi he mamae?'

⁴² Ega yaka iyana apapuna tupona hi weleya,

⁴³ ma i waya po u matahi ma i ani.

⁴⁴ Apoma ugolih i baha i pa, 'Yohola taumi miteu ma geka ginoulihi tauhi a palipaliwelemi. Ginouli atapuhi biugei ma hi gilugilumihi Mose a buka ugolih i po tu bahapiko hai buka ugolih i po gasi Sam ugolina ipa ina limoineya.'

⁴⁵ Apoma Yaubada a Buka u hinena bahahi anohi u nugonugohi i liyayahih i.

⁴⁶ Ma i baha i pa, 'Geka pite hi gilumi hi pa, Besinana lawana apo hinina ina wiyuwa po ina hilage ma iyeta witonugana ugolina ina towolo meme.

⁴⁷ Ma gasi hi bahebaheya gowanei nugobui po paligigilahi hina guguyeya tupo atapuna, u Yelusalem ma i wawala po i nena.

⁴⁸ Geka ginoulihi anohi taumi tu limoinehi.

⁴⁹ Ma Amau awai i palipaliwitumaganemi tau apo a himila neiyai ugolimi. Tamogi taumi meya-

gai baneina u hinena ona iotonana a sigana wipoya moyanei ina hopu mai ugolimi.’

Yesu i gae hau yada

(Maki 16.19-20; Bagibagi 1.9-11)

⁵⁰ Apoma i weluwinihi po hi hopu u uputa po hi nenaē naka u Betani hai siga. Ma nimana i wohepahi po i kawaidewedewehi. ⁵¹ A kawaidewadewa u hinena i wotowolo po i gae hau yada.

⁵² Ma tauhi hi wotalagiyeya po i kokoe ma hi gunawilehi u Yelusalem a nugokaohahi.

⁵³ Ma houga daodaona numa dalabu baneina u hinena Yaubada hi maamali.

YAUBADA A WOGATALA WOUNA
The New Testament in the Tawala language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Tawala long Niugini

copyright © 1985, 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc. and Bible Society of Papua New Guinea

Language: Tawala

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Text © 1985, 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.; 2014 print edition © Bible Society of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-06-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

03dd8e7f-64f4-5464-abd5-5e08202f0f29